

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Факультет фізичної культури та спорту

European Credit Transfer System
ЄКТС – інформаційний пакет зі спеціальності

Ступінь бакалавра
(1 – 2 курс)

Галузь знань 01 Освіта

Код та найменування спеціальності 014 Середня освіта

Предметна спеціалізація 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Освітні програми Середня освіта: Фізична культура, спортивно-масова робота та туризм;

Середня освіта: Фізична культура та Захист Вітчизни

2017 / 2018 н.р.

СТРУКТУРА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ

Адреса

факультет фізичної культури та спорту
вул. Нікольська, 24
м. Миколаїв
54000

Контактні телефони (0512) 37-88-03

Декан факультету фізичної культури та спорту	доцент, доктор філософії в галузі освіти Жигadlo Геннадій Біславович
Заступник декана з навчальної роботи	доцент кафедри теорії та методики фізичної культури, доктор філософії в галузі управління та адміністрування Борецька Наталія Олександрівна
Заступник декана з виховної роботи	старший викладач кафедри фізичної культури та спорту Козубенко Олександр Сергійович
Завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури	доцент, доктор філософії в галузі освіти Литвиненко Ольга Михайлівна
Завідувач кафедри фізичної культури та спорту	доцент, доктор філософії в галузі освіти Тупєєв Юлай Вільович
Завідувач кафедри військової підготовки	доцент, доктор філософії в галузі гуманітарних наук Бахтін Анатолій Михайлович
Секретар	Цвігун Антоніна Вікторівна

**Склад випускаючої кафедри
теорії та методики фізичної культури**

1.	Литвиненко Ольга Михайлівна	завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури, доцент, доктор філософії в галузі освіти
2.	Рожков Ігор Миколайович	професор, доктор біологічних наук
3.	Грицай Юрій Олександрович	професор, доктор філософії в галузі освіти
4.	Гетманцев Сергій Васильович	доцент, доктор філософії в галузі біології
5.	Борецька Наталія Олександрівна	доцент, доктор філософії в галузі управління та адміністрування
6.	Кулаков Юрій Євгенійович	доцент
7.	Багатир В'ячеслав Георгійович	викладач
8.	Вертелецький Олег Іванович	викладач
9.	Грохович Олександр Миколайович	викладач
10.	Лебедева Валентина Костянтинівна	викладач
11.	Славітяк Олег Станіславович	викладач
12.	Арутюнян Ельвіра Артурівна	лаборант
13.	Рассоха Тетяна Пилипівна	старший лаборант
14.	Хроменкова Ірина Євгенівна	лаборант

1 курс СТУПІНЬ БАКАЛАВРА

Галузь знань 01 Освіта

Код та найменування спеціальності 014 Середня освіта

Предметна спеціалізація 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Освітні програми Середня освіта: Фізична культура, спортивно-масова робота та туризм,
Середня освіта: Фізична культура та Захист Вітчизни

Робочий навчальний план на 2017-2018 навчальний рік

№ з/п	Назви навчальних дисциплін	1 семестр навчальних тижнів 18											2 семестр навчальних тижнів 18													
		Кількість кредитів ЄCTS	Загальний обсяг годин	з них аудиторних у тому числі				самостійна робота	Години на тиждень	курсові роботи, проекти	кількість контрольних питань	форм контролю		Кількість кредитів ЄCTS	Загальний обсяг годин	з них аудиторних у тому числі				самостійна робота	Години на тиждень	курсові роботи, проекти	кількість контрольних питань	форм контролю		
				всього	лекції	практичні	лабораторні					екзамен	залік			всього	лекції	практичні	лабораторні					екзамен	залік	
<i>Нормативні дисципліни</i>																										
1	Історія та культура України	3	90	30	8	22		60	2		2	1														
2	Українська мова (за проф. спрямуванням)													3	90	30	4	26		60	2		2		1	
3	Іноземна мова (за проф. спрямуванням)	3	90	30		30		60	2		2		1	3	90	30		30		60	2		2		1	
4	Університетські студії	3	90	30	8	22		60	2		2	1														
5	Анатомія людини	4	120	40	10	10	20	80	2		2															
6	Біохімія фізичних вправ													4	120	40	10	10	20	80	2		2		1	
7	Гімнастика та методика викладання													4	120	40	2	38		80	2		2		1	
8	Валеологія та МВ	4	120	40	10	30		80	2		2	1														
9	Легка атлетика та методика викладання	4	120	40	2	38		80	2		2	1	4	120	40	2	38		80	2		2		1		
10	Спортивні ігри та методика викладання	4	120	40	2	38		80	2		2	1	5	150	50	2	48		100	3		3		1		
11	Ритміка та хореографія	5	150	50	4	46		100	3		3	1														
<i>Вибіркові дисципліни (I, II циклі)</i>																										
12	Історія фізичної культури													3	90	30	8	22		60	2		2		1	
Разом		30	900	300	44	236	20	600	17	0	17	3	5	30	900	300	38	222	40	600	17	0	17	3	5	

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

1. ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

1. Ідентифікація

<i>Шифр: НД 1.1.1</i>	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄCTS: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2 год.</i>	Нормативна Курс: I Семестр: 1 Лекції: 8 Практичні заняття: 22 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: розкриття закономірностей та особливостей економічного, соціального, політичного та культурного розвитку України, її відносин з іншими народами та державами, засвоєння студентами цих знань для формування в них наукового світогляду.

3. Опис курсу.

Тема 1: Київська Русь. Галицько-Волинська держава. Україна під владою Литви, Польщі та інших держав (XIV- перша половина XVII ст.)

Київська Русь. Галицько-Волинська держава. Особливості розвитку Київської Русі за князювання Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Приєднання українських земель до Литовської держави. Захоплення королівством Польським Галичини. Соціально-економічний і політичний розвиток України у другій половині XIV- середині XVI ст. Українські землі у складі речі Посполитої. Феодальна роздробленість та її наслідки. Особливості соціально-економічного і політичного розвитку Галицько-Волинської держави.

Суспільне життя в Київській Русі. Хрещення України-Русі та його історико-культурне значення. Письменність та освіта, архітектура та мистецтво часів Київської Русі. Культура

Галицько-Волинського князівства.

Тема 2: Національно визвольна боротьба українського народу (1648-1676 рр.) Україна в останній чверті XVII-XIX ст.

Причини, характер, рушійні сили та періодизація Національно-визвольної війни. Завоювання та утвердження української держави (Гетьманщини), внутрішня і зовнішня політика (1648-1657 рр.). Початок громадянської війни. Поділ України на Правобережну Лівобережну (1657-1663 рр.). Внутрішня та зовнішня політика гетьмана І.Мазепи. «Конституція» П.Орлика. Інкорпоративна політика Російського царизму. К.Розумовський. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Запорізької Січі. Антифеодальна боротьба селянства України «...опришківський рух, гайдамаччина, Коліївщина». Приєднання до Росії Причорномор'я, Криму і Правобережної України. Соціально-економічний розвиток українських земель наприкінці XVII - початку XIX ст. Західноукраїнські землі на початку XIX ст. Культура в Україні у XIX –першій половині XX ст. Культурно-освітні центри в Україні. Острозька академія. Книгодрукування та діяльність І.Федорова. Козацька культура як унікальне явище. Культурно-просвітницька діяльність Києво-Могилянської академії.

Тема 3: Україна на зламі епох (1914-1920 рр. та 30-тих роках XX ст.).

Україна в роки першої світової війни. Лютнева буржуазно-демократична революція та Україна. Доба української Центральної Ради. Українська Держава гетьмана Павла Скоропадського. Доба Директорії. Західноукраїнська народна республіка. Злука УНР і ЗУНР. Утвердження радянської влади в Україні, причини поразки, уроки та історичне значення української національно – демократичної революції 1917-1920 рр. Українська РСР в період нової економічної політики (1921-1928 рр.). Індустріалізація та колективізація: причини, зміст і наслідки. Політичні репресії в умовах утвердження сталінського тоталітарного режиму. Західноукраїнські землі в 1920-1930 рр. (у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини). Національно-культурне відродження в українській культурі кінця XVIII – початку XX ст. Народницький період національно-культурного відродження та його особливості(1840-1880 рр.). Модерністський період національно-культурного відродження (1890 – 1914 рр.) Національно-культурне відродження в Галичині.

Тема 4: Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).

Пакт Молотова-Ріббентропа. Початок Другої світової війни. Включення основної частини західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянська організація. Початок Великої Вітчизняної війни. Воєнні дії на території України у червні 1941 – липні 1942 рр. Окупаційний режим в Україні. Антифашистський рух Опору. Визволення України від окупантів (грудень 1942 - жовтень 1944). Перемога над нацистською Німеччиною та її союзниками. Україна в завершальний період війни (кінець 1944-1945 рр.) Наслідки Другої світової війни для України.

Тема 5: Україна у XX – на початку XXI ст.

Українська РСР в період перебудови (1985-1991 рр.) Особливості державотворчого процесу в незалежній Україні. Проблеми реформування економіки. Зовнішня політика. Україна після Помаранчевої революції. Україна після Революції гідності. Зміни, що відбуваються в соціальній структурі сучасного українського суспільства. Українська культура в добу «соцреалізму». Національно-культурне відродження XX століття. Стихійний громадський опір режиму засобами культури і мистецтва (1956-1987 рр.), Культура діаспори та внесок українців у світову культуру. Культура України в новітню добу

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- основні факти історичного минулого українського народу від найдавніших часів до сьогодення;

- історію українського народу та його культуру в контексті світової історії та практики державотворення в сучасній українській державі.

вміти:

- самостійно добирати і опрацьовувати історичні документи та довідникову літературу;

- зіставляти інформацію з різних джерел;
- узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та явища, визначати їх суть;
- виділяти основне, об'єктивне та суб'єктивне, самостійно оцінювати і пояснювати історичний процес, робити висновки;
- володіти наполегливістю у досягненні мети в опрацюванні історичних документів, науково-популярної літератури;
- володіти високою мотивацією до виконання професійної діяльності;
- володіти методикою обробки результатів досліджень з використанням інформаційних технологій.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: доктор філософії в галузі гуманітарних наук, доцент Василенко С.М.

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням сучасних методів, інтерактивної методики та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

2. УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

1. Ідентифікація

<i>Шифр: Н.Д. 1.1.3</i>	<i>Характеристика навчального курсу</i>
<p><i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС:3</i></p> <p><i>Загальна кількість годин: 90 год.</i></p> <p><i>Тижневих годин: II семестр – 5 год.</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Курс: I</p> <p>Семестр: 2</p> <p>Лекції: 4</p> <p>Практичні заняття: 26</p> <p>Самостійна робота: 60</p> <p>Вид контролю: залік</p>

2. Мета курсу: підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні; набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей студентів та спонукає до самореалізації фахівців, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомоги вмілого використання різноманітних мовних засобів, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників.

3. Опис курсу.

Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування.

Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовні норми. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.

Тема 2. Основи культури української мови.

Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Комунікативні ознаки культури мови. Комунікативна професіограма фахівця. Словники у професійному мовленні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації. Парадигма мовних формул.

Тема 3. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.

Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності. *Модульний контроль.*

Тема 1. Спілкування як інструмент професійної діяльності.

Спілкування і комунікація. Функції спілкування. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування. Стратегії спілкування. Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Поняття ділового спілкування.

Тема 2. Риторика і мистецтво презентації.

Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Мистецтво аргументації. Техніка і тактика аргументування. Мовні засоби переконування. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Види публічного мовлення. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації. Культура сприймання публічного виступу. Уміння ставити запитання, уміння слухати.

Тема 3. Культура усного фахового спілкування.

Особливості усного спілкування. Способи впливу на людей під час безпосереднього спілкування. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Співбесіда з роботодавцем. Етикет телефонної розмови.

Тема 4. Форми колективного обговорення професійних проблем.

Мистецтво перемовин. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада. Дискусія. «Мозковий штурм» як евристична форма, що активізує креативний потенціал співрозмовників під час колективного обговорення проблеми. Технології проведення «мозкового штурму».

Тема 5.1. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.

Класифікація документів. Національний стандарт України. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів. Оформлювання сторінки. Вимоги до тексту документа.

Тема 5.2. Документація з кадрово-контрактних питань.

Резюме. Характеристика. Рекомендаційний лист. Заява. Види заяв. Автобіографія. Особовий листок з обліку кадрів. Наказ щодо особового складу. Трудова книжка. Трудовий договір. Контракт. Трудова угода.

Тема 5.3. Довідково-інформаційні документи.

Прес-реліз. Повідомлення про захід. Звіт. Службова записка. Рапорт. Довідка. Протокол, витяг з протоколу.

Тема 5.4. Етикет службового листування.

Класифікація листів. Реквізити листа та їх оформлювання. Різні типи листів.

Змістовий модуль 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності.

Тема 1. Українська термінологія в професійному спілкуванні.

Історія і сучасні проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. Термінологія обраного фаху. Способи творення термінів. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів. Українські електронні термінологічні словники.

Тема 2. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.

Становлення і розвиток наукового стилю української мови. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Мовні засоби наукового стилю. Оформлювання результатів наукової діяльності. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці. Анотування і реферування наукових текстів. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання посилань. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці. Науковий етикет.

Тема 3. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.

Форми і види перекладу. Буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклади. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською. Вибір синоніма під час перекладу. Переклад термінів. Особливості редагування наукового тексту. Помилки у змісті й будові висловлювань. *Модульний контроль*.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- основи теорії писемної та усної комунікації;
- систему норм сучасної української літературної мови (фонетичних, орфоепічних, орфографічних, лексико-семантичних, граматичних, стилістичних);
- особливості офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів сучасної української літературної мови;
- мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет; стандартні етикетні ситуації; парадигму мовних формул;
- види, типи і форми професійного спілкування; основні закони спілкування; стратегії спілкування;
- мовні засоби переконування; способи впливу; стратегії поведінки під час ділової бесіди; лексику і термінологію обраного фаху;
- класифікацію документів, Національний стандарт України, вимоги до тексту документа;
- науковий етикет;
- основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань;

вміти:

- правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності;
- сприймати, відтворювати, редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів;
- скорочувати та створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, конспект, реферат тощо, робити необхідні нотатки, виписки відповідно до поставленої мети;
- складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку;
- послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: старший викладач кафедри методики навчання мови і літератури, к.п.н. Гінкевич О.В.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді (комп'ютерних) тестів, контрольних робіт.

Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового

контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

3. ІНОЗЕМНА МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.1.4	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 6</i> <i>Загальна кількість годин: 180 год.</i> <i>Тижневих годин: 1 семестр – 2 год.</i> <i>2 семестр – 2 год.</i>	Нормативна Курс: I Семестр: 1, 2 Практичні заняття: 60 Самостійна робота: 120 Вид контролю: 1 семестр - залік, 2 семестр - екзамен,

2. Мета курсу: формування навичок практичного володіння іноземною мовою як засобом спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обумовлена професійними потребами.

3. Опис курсу.

Кредит 1. Англійська мова в нашому житті. Засоби масової інформації.

Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Англійська мова в нашому житті.. Помешкання англійців. Моя квартира». Граматична тема: «Дієслово to be. Артиклі».

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Спорт у Великій Британії». Граматична тема: «Спеціальні питання. Загальні питання.

Тема 3. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Супутники та телез'язок». Граматична тема: . Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Модальні дієслова.. Модальні дієслова в минулому часі».

Тема 4.Засвоєння лексичного мінімуму до тем: Характер британців. Граматика: Дієслово to have.

Тема 5.Засвоєння лексичного мінімуму до тем: Спорт в Австралії. Граматика: Особові займенники. Зворотні займенники».

Кредит 2. Навколишнє середовище. Різні види спорту.

Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Політична система в Україні. Граматичні теми: «Речення, що починаються з it».

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Забруднення води». Граматичні теми: «Продовжений вид дієслів».

Тема 3. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Баскетбол. Граматичні теми: «Дієслова у теперішньому часі пасивного стану. Дієслова у минулому часі пасивного стану».

Тема 4. Система освіти в Україні. Граматична тема: Питальні речення.

Тема 5. Європейські жінки вчора і сьогодні. Граматика: Пасивний стан дієслів

Кредит 3. Спорт в різних країнах.

Тема 1. Команди та спортивні ігри на уроці фізкультури. Граматична тема: Види дієслів.

Тема 2. Плавання.Граматична тема: Система часів англійського дієслова.

Тема 3. Перенаселення. Граматична тема: Перфектний вид дієслів.

Тема4. Водне поло. Граматична тема: Типи присудка.

Тема5. Видатний спортсмен. Граматична тема: Присвійний відмінок.

Кредит 4. Віртуальна реальність.

Тема 1. Інтернет. Граматична тема: Множина іменників.

Тема 2. Засоби масової інформації. Граматична тема: Минулий час.

Тема 3. Розвиток телекомунікацій. Граматична тема: Наказовий спосіб дієслів.

Тема 4. Бокс. Граматична тема: Основні члени речення.

Тема 5. Національні символи України. Граматична тема: Типи речень.

Кредит 5. Олімпійські ігри.

Тема 1. Спорт в США. Граматична тема: Узгодження часів.

Тема 2. Історія олімпійських ігор. Граматична тема: Займенники some, no, any.

Тема 3. Поштова служба. Граматична тема: Прийменники місця.

Тема 4. Озонова діра. Граматична тема: Прийменники часу.

Тема 5. Глобальне потепління. Граматична тема: Невизначений та продовжений вид дієслів.

Кредит 6. Засоби масової інформації.

Тема 1. Телебачення. Граматична тема: Зворотні займенники».

Тема 2. Радіо. Граматична тема: Невизначений та продовжений вид дієслів.

Тема 3. Вплив спорту на здоров'я людини. Граматична тема: Модальні дієслова.

Тема 4. Мій улюблений вид спорту. Граматична тема: Пасивний стан.

Тема 5. Хокей. Граматична тема: Ступені порівняння прикметників.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- лексичний матеріал, що включає в себе розмовні теми, основані на текстах підручників і навчальних посібників, діалоги і питання до яких спрямовані на розвиток вмінь та навичок з усного розмовного мовлення;
- граматичний матеріал з метою забезпечення вмінь та навичок писемного мовлення;
- фонетичний матеріал для вдосконалення вимови англійських звуків та інтонації англійського речення.

уміти:

- розуміти різноманітні тексти і розкривати інформацію, що міститься в них;
- висловлюватись вільно і спонтанно, не відчуваючи браку мовних засобів для вираження думки;
- ефективно і гнучко використовувати французьку мову в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування;
- висловлюватись з необхідним ступенем деталізованості

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: ст. викладач, доктор філософії в галузі гуманітарних наук Майстренко Л.В.

7. Форми і методи навчання: Практичні заняття з використанням традиційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX.

Для заліку - 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

Для екзамену - 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: англійська.

4. УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.1.5	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 1 семестр – 2 год.</i>	Нормативна Курс: I Семестр: 1 Лекції: 8 Практичні заняття: 22 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: підготовка студентів до навчання в університеті відповідно до сучасних інтеграційних процесів у міжнародній освіті в контексті Болонської декларації, ознайомлення із Законами України «Про вищу освіту», «Про фізичну культуру і спорт», змістом їх майбутньої професії, з характером і сферою професійної діяльності, з особливостями практичної підготовки.

3. Опис курсу.

Тема 1. Вища освіта в контексті Болонського процесу.

Поняття „вищий навчальний заклад”. Типи ВНЗ: університет, академія, інститут, консерваторія (музична академія), коледж. Поняття „акредитація”. Рівні акредитації вищих навчальних закладів в Україні.

Зміна „парадигми” вищої освіти. Поняття „вища освіта”. Закон України «Про вищу освіту» Стандартизація й уніфікація вищої освіти. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою. Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП). Болонський процес. Основні завдання, принципи та шляхи формування Європейського освітнього простору вищої освіти. Науково-методичні засади впровадження КМСОНП у вищу освіту України. Кредит. Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС). Вища освіта закордоном. Найкращі закордонні ВНЗ.

Тема 2. Структура вищої освіти в Україні.

Основні принципи освіти в Україні. Національні ступеневі освітні рівні: дошкільна освіта; початкова загальна освіта; базова загальна середня освіта; повна загальна середня освіта; професійно-технічна освіта; вища освіта.

Освітньо-кваліфікаційні рівні та ступені: кваліфікований робітник; молодший спеціаліст; молодший бакалавр; бакалавр; магістр; доктор філософії; доктор наук.

Національна рамка кваліфікацій. Освітні рівні вищої освіти: початковий рівень (короткий цикл); перший (бакалаврський) рівень; другий (магістерський) рівень; третій (освітньо-науковий) рівень; науковий рівень вищої освіти.

Кваліфікація вищої освіти (академічна кваліфікація). Компетентність. Результати навчання. Кваліфікація.

Тема 3. Управління вищими навчальними закладами.

Зовнішнє управління ВНЗ: Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України (Міністерство охорони здоров'я, Міністерство аграрної політики), місцеві органи влади, засновники вищих навчальних закладів, Національна академія наук України та національна галузева академія наук. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

Внутрішнє управління вищим навчальним закладом. Ректор. Посадові особи ВНЗ. Колективні органи управління: загальні збори (конференція) ВНЗ, Вчена рада ВНЗ, ректорська рада (ректорат) ВНЗ, науково-методичні Ради (вузівські, факультетські), деканати. Громадські організації ВНЗ.

Структурні підрозділи МНУ ім. В.О. Сухомлинського: факультети, кафедри, інститути. Бібліотека ВНЗ і правила користування її фондами.

Історія розвитку студентського самоврядування. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи. Особливості студентського самоврядування в МНУ ім. В.О. Сухомлинського.

Принципи діяльності органів студентського самоврядування. Форми органів студентського самоврядування: парламент, сенат, старостат, студентський ректорат, студентські деканати, студентські ради тощо. Вищий орган студентського самоврядування - загальні збори (конференція) студентів. Особливості студентського самоврядування в МНУ імені В.О. Сухомлинського.

Тема 4. Організація освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

Основні завдання вищого навчального закладу. Форми власності ВНЗ: державна, комунальна, приватна. Надання ВНЗ статусу національного.

Освітній процес. Форми навчання у вищих навчальних закладах: очна (денна, вечірня); заочна (дистанційна) та їх поєднання. Форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи. Основні види навчальних занять у ВНЗ: лекція; лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття; самостійна робота, консультація.

Тема 5. Навчання і побут студентів вищого навчального закладу.

Права і обов'язки осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Модульний принцип побудови дисциплін і взаємозв'язок дисциплін. Критерії оцінювання знань та вмінь студентів.

Навчальний план. Навчальний час студента, навчальний тиждень, навчальний семестр, тривалість семестру, навчальний курс. Робоча навчальна програма. Індивідуальний навчальний план. Переведення, відрахування, поновлення студентів, надання повторного навчання, академічної відпустки. Стипендіальне забезпечення студентів. Організація виховного процесу у вищому навчальному закладі освіти.

Тема 6. Фізична культура як суспільне явище.

Місце фізичної культури в загальній культурі людства. Основні поняття, предмет і проблематика навчальної дисципліни. Завдання та функції фізичної культури в суспільстві. Форми та засоби фізичного виховання. Актуальні проблеми розвитку фізичного виховання та спорту. Зародження спортивної термінології. Основні термінологічні поняття.

Тема 7. Міжнародний спортивний рух.

Історія зародження і розвитку спорту. Міжнародні спортивні організації. Стародавні та сучасні Олімпійські ігри. Проблеми сучасного міжнародного спорту.

Тема 8. Фізкультурно-спортивний рух в Україні.

Передумови зародження і розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні. Традиції українського спорту. Внесок українців в Олімпійський рух. Шлях до олімпійського визнання. Сучасні досягнення та проблеми українського спорту.

Тема 9. Програмно-нормативні і організаційні засади розвитку галузі фізичної культури.

Законодавча база фізичної культури та спорту в Україні. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Державні програми розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Структура, взаємозв'язок і характер діяльності фізкультурно-спортивних організацій України. Основні фізкультурно-спортивні організації міста. Матеріально-технічна база фізичної культури і спорту. Джерела фінансування галузі. Науково-інформаційне забезпечення фізкультурно-спортивного руху.

Тема 10. Професійна діяльність фахівців фізичної культури та спорту.

Спеціальність, спеціалізація, освітньо-кваліфікаційні рівні та посади фахівців фізичного виховання. Учитель фізичної культури – ключова фігура фізичного виховання. Складники професійної майстерності та службові обов'язки вчителя фізичної культури. Особа тренера в сучасному спорті і його унікальні обов'язки. Складники професійної майстерності та структура діяльності тренера.

Тема 11. Основи науково-дослідної роботи.

Основні поняття та визначення. Класифікація наук. Перетворення науки в безпосередню продуктивну силу. Загальні принципи наукової творчості. Основні методи наукового дослідження у сфері фізичного виховання і спорту. Робота над статтями і доповідями. Поняття та відмінності рефератів, індивідуальних навчально-дослідних завдань та курсових робіт (проектів). Особливості підготовки та оформлення рефератів. Розробка індивідуальних навчально-дослідних завдань. Оформлення студентських робіт згідно з державними стандартами.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- об'єктивні передумови виникнення, суть, функції, характерні ознаки інтеграційних процесів у міжнародній освіті;
- основні завдання, принципи та етапи формування європейського простору вищої освіти;
- основні положення Болонського процесу, кредитно-трансфертної системи залікових кредитів;
- Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти країн Європи;
- проблеми адаптації вищої освіти України до вимог Болонського процесу;
- суть та сенс європейсько-трансфертної системи (ЄКТС);
- принципи організації бібліотечної справи університету;
- необхідність впровадження і проблеми розвитку студентського самоврядування;
- основні положення Статуту Університету;
- основи майбутньої професії і спеціалізаціями;
- основну професійну (понятійну) мову;
- основні напрями педагогічної діяльності фахівця;
- структуру організації навчального процесу;
- загальну архітектоніку навчального плану і навчального процесу напряму підготовки;
- особливості роботи керівника фізичного виховання та спорту, вчителя фізичної культури, тренера з виду спорту;
- права і обов'язки студентів.

уміти:

- використовувати отримані теоретичні знання на практиці;
- ефективно вести науковий пошук з обраної для дослідження проблеми;
- правильно оформляти студентську наукову роботу;
- самостійно знаходити потрібну навчальну, методичну та наукову літературу із заданої тематики дослідження (дисципліни);
- розподіляти час самостійної роботи;
- ефективно організовувати навчальну діяльність;
- ефективно використовувати існуючі інформаційні ресурси;
- володіти основами інтерв'ювання працівників галузі фізичної культури та спорту.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі освіти Литвиненко О. М.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що

регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

5. АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.1	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 8</i> <i>Загальна кількість годин: 240 год.</i> <i>Тижневих годин:</i> 1 семестр – 2 год. 2 семестр – 2 год.	Нормативна Курс: I Семестр: 1-2 Лекції: 20 год. Практичні заняття: 20 год. Лабораторні заняття: 40 год. Самостійна робота: 160 год. Вид контролю: 1 семестр – залік; 2 семестр - екзамен

2. Мета курсу: дати студентам знання про будову організму людини з урахуванням його історичного розвитку у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем, віковими та індивідуальними особливостями і тих змін, що відбуваються в ньому у зв'язку із заняттями фізичною культурою.

3. Опис курсу.

Тема 1. Анатомія як наука і навчальний предмет. Предмет, мета і завдання курсу «Анатомія людини». Положення людини у природі. Загальні принципи будови і розвитку організму людини. Історичний розвиток анатомії як науки.

Тема 2. Скелет людини. Анатомо-фізіологічні особливості скелету тулуба. Особливості рухомих і нерухомих з'єднань кісток тулуба, кінцівок і голови.

Тема 3. Скелет кінцівок і голови Будова і функції. Адаптація кісткової системи до фізичних навантажень.

Тема 4. М'язова система людини. М'язи тулуба. Топографія, будова і функції м'язів спини, грудей і живота. Проекція м'язів тулуба на поверхні тіла.

Тема 5. М'язи голови шиї і кінцівок голови, шиї і кінцівок. Топографія, будова і функція м'язів голови, шиї і кінцівок. Проекція м'язів голови, шиї і верхніх кінцівок на поверхні тіла. визначення показника масивності і умовного моменту сили м'язів плеча і передпліччя. Топографія, будова і функції м'язів таза, стегна, гомілки і стопи. Проекція м'язів нижньої кінцівки на поверхні тіла. Визначення показника масивності і умовного показника сили м'язів стегна. Адаптація м'язової системи до фізичних навантажень.

Тема 6. Динамічна анатомія. Основні принципи анатомічного аналізу положень і руху тіла. Характеристика положень тіла. Загальний центр ваги та його роль в механічній стійкості тіла. Загальна класифікація рухів. Положення тіла при нижній і верхній опорі. Анатомічна характеристика циклічних і ациклічних рухів тіла людини. Ходьба. Спеціальні види ходьби. Біг. Стрибок у довжину з місця. Анатомо-динамічна характеристика обертальних рухів тіла людини (сальто назад, підйом розгинанням).

Тема 7. Будова внутрішніх органів. Травна і дихальна системи. Особливості розміщення, будови і функції, органів ротоглотки, верхнього і середнього і нижнього відділів апарату травлення. Будова печінки і підшлункової залози. проекція внутрішніх органів на поверхні тіла. Особливості розміщення, будови і функції органів повітроносного і респіраторного відділів апарату дихання. Проекція органів дихання на поверхні тіла.

Тема 8. Сечостатеви апарат. Особливості розміщення, будови і функції сечовиділення. Проекція органів сечовиділення на поверхні тіла. Особливості розміщення, будови і функції жіночих і чоловічих статевих органів. Проекція внутрішніх статевих органів на поверхні тіла.

Тема 9. Ендокринна система. Особливості розміщення, будови і функції органів ендокринної системи. Вікові зміни залоз. Макро– і мікробудова органів ендокринної системи.

Тема 10. Судинна система. Топографія, будова і функція серця. Вплив фізичних вправ і спорту на розміри, будову і функцію серця. Артерії малого і великого кола кровообігу. Структурно-функціональна характеристика вен малого і великого кола кровообігу. Лімфатична система. Зміни в будові кровонесних і лімфатичних судин під впливом фізичних вправ і спорту.

Тема 11. Нервова система. Анатомо-фізіологічна характеристика нервової системи. Будова і функція спинного мозку. Головний мозок.

Вплив фізичних тренувань на стан центральної нервової системи. Провідні шляхи центральної нервової системи. Анатомо-фізіологічна характеристика периферичної нервової системи. Соматичний і автономний відділи нервової системи в нормі і в умовах регулярних фізичних

Тема 12. Аналізатори. Анатомічна характеристика органів чуття (органів зору, слуху і рівноваги, смаку і нюху). Шкірний покрив тіла. Морфофункціональні зміни в органах чуття при систематичних фізичних навантаженнях.

Тема 13. Спортивна морфологія. Фізичний розвиток людини. Адаптація систем організму до фізичних навантажень. Основи вікової морфології.

Тема 14. Фізичний розвиток людини.

Тема 15. Адаптація систем організму до фізичних навантажень.

Тема 16. Основи вікової морфології.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- будову тіла на різних рівнях організації у нормі та за умов впливу фізичних навантажень;
- структурні зміни систем організму у процесі адаптації до фізичних навантажень та особливості будови тіла, як еталонної моделі в обраному виді спорту;
- закономірності зв'язку біологічного віку з руховими можливостями;
- вплив генотипу на спортивну працездатність.

вміти:

- аналізувати положення та рухи тіла людини;
- використовувати морфологічні закономірності адаптації у плануванні багаторічної та поточної підготовки;
- проводити орієнтацію на відбір спортсменів для спорту вищих досягнень.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійної підготовки.

6. Лектор: професор, доктор біологічних наук Рожков І.М.

7. Форми і методи навчання: Лекційні, практичні та лабораторні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивної методики та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

Для заліку - 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

Для іспиту - 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська

6. БІОХІМІЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.2	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 2 семестр – 2 год.</i>	Нормативна Курс: I Семестр: 2 Лекції: 10 год. Практичні заняття: 10 год. Лабораторні заняття: 20 год. Самостійна робота: 80 год. Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: пояснити, як під впливом фізичних вправ змінюється метаболізм у м'язових волокнах, як залежить стан м'язів від забезпечення їх енергетичними субстратами та киснем. Особливу увагу приділено біохімічним факторам процесів стомлення, відновлення, адаптації до фізичних навантажень, а також розвитку нових методів контролю за функціональним станом спортсменів і доцільності використання спеціальних засобів, спрямованих на підвищення працездатності та прискорення процесів відновлення. Творче використання спеціалістами фундаментальних біохімічних знань дасть змогу значно підвищити якість підготовки спортсменів, розвинути на вищому рівні їх функціональні можливості, а головне – зберегти здоров'я.

3. Опис курсу.

Кредит 1. Загальні положення статичної біохімії.

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання біохімії для теорії і практики фізичного виховання і спорту.

Предмет і задачі біохімії для теорії і практики фізичного виховання і спорту. Коротка історія біохімії. Розділи біохімії: статична, динамічна, функціональна (спеціальний розділ - біохімія спорту). Хімічний склад живих організмів: 4 типа біоорганічних молекул: білки, вуглеводи, ліпіди, нуклеїнові кислоти. Їх роль в обміні речовин. Будова та функції мембран, мембрани бактерій, мембрани еукаріотичних клітин. Властивості цитозолу. Будова і функції ендоплазматичного ретикулуму. Мітохондрії як енергетичні станції клітини. Інші мембранні органели. Регуляція обміну речовин у клітині.

Тема 2. Основні положення органічної хімії

Теорії хімічної будови органічних сполук (Берцеліуса, Жерара, Бутлерова). Електронна будова атому вуглецю. Класифікація органічних речовин. Валентний стан атому вуглецю, типи гібридизації. Вуглеводні (алкани, алкени, алкіни). Будова, фізико-хімічні властивості, значення. Ароматичні вуглеводні. Будова бензолу. Критерії ароматичності.

Тема 3. Групи органічних сполук

Спирти (алкани, гліколи, діоли, гліцерин, ксиліт, сорбіт). Альдегиди, кетони (ізомерія, номенклатура). Фізичні та хімічні властивості. Карбонові кислоти (моно- і дикарбонові, ароматичні, оксикислоти та ін.), окремі представники, аміни (діаміни, ароматичні аміни). Гетероциклічні сполуки. Алкалоїди.

Кредит 2. Окремі біоорганічні сполуки. Білки та нуклеїнові кислоти.

Тема 4. Білки та нуклеїнові кислоти

Загальна характеристика білків, їх склад. Амінокислоти (будова та класифікація). Хімічні властивості амінокислот. Сучасні уяви про склад білків. Фізико-хімічні властивості білків. Класифікація білків. Порівняльна характеристика складних білків (нуклеопротеїди, хромопротеїди, ліпопротеїди, глікопротеїди, фосфопротеїди, металопротеїди). Нуклеїнові кислоти живих організмів, будова та функції. Специфічні нуклеотиди, їх роль в еволюції метаболізму. Генетичний код. Будова генів на різних рівнях філогенезу. Цитоплазматичні ДНК. Механізми еволюційної перебудови генному (мутації). Лабораторні методи дослідження амінокислот, білків, нуклеїнових кислот.

Тема 5. Вуглеводи

Загальна характеристика та класифікація вуглеводів. Моносахариди. Дисахариди, інші олігосахариди. Ізомерія та номенклатура. Полісахариди. Хімічні властивості, біологічне значення і знаходження в природі окремих вуглеводів. Лабораторні методи дослідження вуглеводів.

Тема 6. Ліпіди

Загальна характеристика ліпідів. Жирні кислоти та тригліцериди. Фосфоліпіди, сфінголіпіди, гліколіпіди. Воски. Терпени. Стероїди. Жири як джерело ендогенної води та енергії. Лабораторні методи дослідження жирних кислот та ліпідів.

Тема 7. Ферменти. Гормони. Вітаміни

Ферменти — біологічні каталізатори білкової природи. Властивості ферментів. Побудова ферментів (протеїни, протеїди). Специалізовані центри ферментів. Фактори, що впливають на активність ферментів. Класифікація та номенклатура ферментів (оксиредуктази, трансферази, гідролази, ліази, ізомерази, лігази). Практичне використання ферментів. Лабораторні та інструментальні методи дослідження ферментів.

Загальна характеристика гормонів. Види класифікацій гормонів. Гормони гіпофізу, підшлункової залози, інші гормони білкової природи. Гормони — похідні амінокислот. Стероїдні гормони. Загальна характеристика механізму гормональної регуляції. Лабораторні методи дослідження гормонів.

Історія відкриття, загальна характеристика вітамінів. Класифікація та номенклатура. Жиро- та водорозчинні вітаміни. Баланс вітамінів в організмі. Гіпер-, гіпо-, авітамінози. Вітамінні препарати. Інструментальні та клінічні методи дослідження вітамінів.

Кредит 3. Загальні положення динамічної біохімії

Тема 8. Обмін речовин і енергії.

Взаємозв'язок процесів анаболізму і катаболізму. Поняття про проміжний, зовнішній, пластичний і функціональний обмін. Вікові зміни обміну речовин. Основні етапи перетворення енергії в організмі. Окислення - основний шлях вивільнення енергії. Типи окислювальних реакцій в організмі: пряме приєднання кисню, відщеплення водню, перенос електронів.

Поняття про аеробне і анаеробне біологічне окислення. Особлива роль АТФ в енергетичному обміні. Взаємозв'язок обміну вуглеводів, білків і ліпідів: схожість проміжних продуктів обміну білків, вуглеводів, ліпідів; загальних шляхів перетворення вуглеводів, білків і ліпідів; центральна роль ацетил-кофермента А в обмінних процесах. Обмін води і мінеральних речовин.

Тема 9. Шляхи обміну білків і нуклеїнових кислот

Травлення білків. Шляхи перетворення амінокислот в організмі. Кінцеві продукти розпаду амінокислот. Обмін аміаку. Синтез сечовини. Білкова цінність їжі. Біосинтез білка. Рибосоми. Основні етапи біосинтезу білка: активація амінокислот, ініціація, елонгація, термінація поліпептидного ланцюга. Генетичний код. Обмін нуклеїнових кислот. Перетворення пуринових і піримідинових основ. Біосинтез нуклеотидів. Біосинтез нуклеїнових кислот (ДНК і РНК).

Тема 10. Обмін вуглеводів в організмі

Травлення та транспорт вуглеводів. Анаеробний шлях обміну вуглеводів. Бродіння. Гліколіз і глікогеноліз. Цикл трикарбонових кислот (цикл Кребса). Енергетичний баланс окислення вуглеводів. Апотомічний шлях окислення глюкози. Біосинтез глюкози. Глюконеогенез. Лабораторно-інструментальні методи дослідження вуглеводно-енергетичного обміну.

Тема 11. Шляхи обміну ліпідів

Травлення ліпідів. Травлення тригліцеридів, фосфогліцеридів, стеридів. Транспорт ліпідів. Внутріклітинне окислення продуктів гідролітичного розщеплення ліпідів: окислення гліцерину, β -окислення вищих жирних кислот. Кетонові тіла. Біосинтез тригліцеридів. Синтез вищих жирних кислот. Біосинтез холестерину. Методи дослідження обміну ліпідів та основні показники.

Кредит 4. Біохімія м'язового скорочення.

Тема 12. Біохімія м'язів. Біохімічні основи м'язового скорочення. Біоенергетика м'язової діяльності. Доставка та споживання кисню м'язами.

Типи м'язів і м'язових волокон. Структурна організація м'язів (міофібрили, саркоплазматичний ретикулум). Хімічний склад м'язової тканини (саркоплазматичні і фібрилярні білки, небілкові компоненти). Структурні і біохімічні зміни в м'язах при скороченні і розслабленні. Молекулярний механізм м'язового скорочення. Значення АТФ і кальцію в процесах скорочення та розслаблення м'язів. Структурні і біохімічні зміни в м'язах при скороченні і розслабленні. Молекулярний механізм м'язового скорочення.

Загальна характеристика механізмів енергозабезпечення. АТФ. Креатинфосфокіназний механізм ресинтезу АТФ. Гліколітичний (анаеробний), міокіназний і аеробний метаболізм. Фактори, що впливають на утилізацію енергетичних джерел при фізичних навантаженнях. Залучення енергетичних систем при різних видах фізичної роботи та їх тренування. Транспортування кисню. Гемоглобін як фактор перенесення газів. Фактори, що лімітують споживання кисню під час м'язової роботи. Біохімічні зміни в окремих органах і тканинах внаслідок м'язової діяльності. Загальна характеристика змін біохімічних процесів при виконанні вправ різної потужності.

Тема 13. Біохімічні фактори втоми. Перекисне окислення ліпідів. Буферні системи організму.

Біохімічні фактори стомлення при виконанні короткочасних вправ максимальної та субмаксимальної потужності. Втома при виконанні вправ великої та помірної потужності. Втома, пов'язана з порушенням енергопостачання. Втома, зумовлена пригніченням продуктів обміну метаболічних реакцій й іншими факторами. Пошкодження компонентів біологічних мембран. Основні механізми порушення бар'єрних властивостей ліпідного шару. Первинні радикали. Біохімічні методи вивчення радикальних реакцій. Клітинні системи антирадикального захисту. Кислотно-лужний стан внутрішнього середовища організму. Вплив рН на біологічні процеси. Порушення кислотно-лужної рівноваги при фізичних навантаженнях. Основні буферні системи організму, їх дія та властивості.

Тема 14. Метаболічні основи відновлення. Детоксикаційні системи організму.

Динаміка біохімічних процесів відновлення після м'язової діяльності. Послідовність відновлення енергетичних субстратів. Вплив процесів відновлення на побудову спортивного тренування. Походження молочної кислоти в організмі, причини і шляхи її утилізації. Причини утворення, механізми утилізації амоніаку. Реакції циклу сечовини. Токсичні продукти ліпідного обміну та їх метаболізм.

Тема 15. Біохімічні фактори спортивної працездатності. Адаптаційні процеси при тренуванні. Біохімічні основи витривалості. Біохімічні основи швидкісно-силових якостей.

Обмеження фізичної працездатності. Показники аеробної і анаеробної працездатності спортсменів. Вплив тренувань на працездатність. Фізичні навантаження та тренувальний ефект. Специфічність адаптаційних змін в організмі внаслідок тренувань. Послідовність і зворотність адаптаційних змін. Циклічність розвитку адаптації. Фактори витривалості. Біоенергетичні критерії оцінювання витривалості. Методи тренувань, спрямовані на розвиток витривалості.

Біохімічні фактори, що впливають на швидкісно-силові якості. Характеристики швидкісно-силових якостей і умови їх розвитку. Біохімічні основи методів швидкісно-силової підготовки.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- значення біохімії для спеціалістів по фізичному вихованню і спорту;
- хімічний склад організму;
- водно-дисперсні системи, їх значення в життєдіяльності живого організму;
- буферну дію розчинів;
- біологічне значення дифузії, осмосу, буферних систем, рН в біологічних системах;

- загальну характеристику класу ліпідів;
- загальну характеристику вуглеводів та їх класифікацію, прості вуглеводи: номенклатура, ізомерія, конформація, властивості, представники (рибоза, глюкоза, галактоза, фруктоза), складні вуглеводи: дисахариди, полісахариди: класифікація, хімічна структура, властивості, найважливіші представники (крохмаль, глікоген), біологічне значення полісахаридів;
- елементарний склад білка, амінокислотний склад білків, ізоелектричний стан білкової молекули, спосіб зв'язку амінокислот в білковій молекулі;
- структури білкової молекули;
- властивості білків, класифікацію і номенклатуру білків, характеристику деяких простих та складних білків;
- властивості ферментів;
- вітаміни як біологічно активні речовини, їх роль в регуляції обміну речовин, класифікацію і біологічну роль вітамінів;
- гормони як регулятори біохімічних процесів організму;
- загальні закономірності обміну речовин, асиміляція і дисиміляція;
- обмін енергії в організмі, основні макроергічні сполуки, сучасне уявлення про механізми біологічного окиснення;
- джерела енергії для роботи м'язів, значення АТФ, вплив міозину на розщеплення АТФ;
- обмін вуглеводів, використання вуглеводів як джерела енергії, ана- і аеробні перетворення вуглеводів;
- обмін тригліцеридів;
- загальні поняття про обмін білків і нуклеїнових кислот;
- закономірності біохімічних перетворень в організмі людини в процесі занять фізичними вправами;
- біохімію м'язів.

Вміти:

- використовувати знання біохімічних закономірностей фізичного розвитку для керування питанням відбору молоді для занять спортом;
- оцінювати біохімічні фактори, що лімітують рівень спортивних досягнень;
- оцінювати біохімічні процеси відновлення стану організму після м'язової роботи та біохімічної адаптації до систематичної м'язової діяльності.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійної підготовки.

6. Лектор: доктор біологічних наук, професор Рожков І.М.

7. Форми і методи навчання: Лекційні, практичні та лабораторні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивної методики та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська

7. ГІМНАСТИКА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

1. Ідентифікація

<i>Шифр:</i> НД 1.2.10	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 2.</i>	Нормативна Курс: I Семестр: 2 Лекції: 2 Практичні заняття: 38 Самостійна робота: 80 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: формування фахово-педагогічних знань, умінь і навичок, які будуть необхідні для практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в учбових закладах середньої освіти та інших ланках системи фізичної культури і спорту.

3. Опис курсу.

Тема 1. Класифікація вправ для загального розвитку.

Характеристика вправ, класифікація вправ, положення ніг, стійки, сіди, положення рук, вправи без предметів, з предметами.

Тема 2. Методика навчання вправам для загального розвитку.

Спосіб навчання в цілому по показу, спосіб навчання в цілому по розповіді, спосіб навчання «по розділам», поточний спосіб проведення вправ. Особливості проведення вправ для загального розвитку з предметами. Складання комплексів вправ для загального розвитку.

Тема 3. Класифікація стройових вправ.

Призначення і особливості стройових вправ, основні найменування строю, основні групи стройових вправ (стройові прийоми, шиккування і перешикування, розмикання і змикання).

Тема 4. Методика навчання стройовим вправам.

Визначення попередніх і виконавчих команд, використання методів показу, пояснювання та навчання по частинам (по розділам).

Тема 5. Загальні основи техніки.

Класифікація вправ. Силові вправи. Махові вправи. Вправи в упорі. Вправи в висі. Акробатичні вправи.

Тема 6. Техніка виконання вправ на гімнастичних снарядах.

Техніка виконання вправ на брусах паралельних, брусах різновисоких, на колоді, поперечині, коні. Техніка виконання акробатичних елементів та вільних вправ. Техніка виконання опорних стрибків.

Тема 7. Методика навчання основним гімнастичним елементам.

Мета та завдання навчання в гімнастиці. Рухові уміння і навички, Закономірності їх формування. Структура процесу навчання гімнастичним вправам. Методи навчання.

Тема 8. Страхування й допомога при виконанні вправ на гімнастичних снарядах.

Основні вимоги до застосування прийомів страхування. Прийоми страхування й допомоги при виконанні вправ на гімнастичних снарядах. Особливості страховки і допомоги в окремих видах багатоборства.

Тема 9. Запобіжні заходи попередження травм на заняттях.

Причини травматизму на заняттях гімнастикою. Особливості травматизму в різних видах багатоборства. Методичні і організаційні вимоги до попередження травматизму на заняттях гімнастикою. Лікарський контроль.

Тема 10. Педагогічний контроль під час проведення занять з гімнастики.

Тема 11. Характеристика спортивних видів гімнастики.

Характеристика художньої гімнастики, спортивної гімнастики, спортивної акробатики. Характеристика вправ спортивних видів гімнастики, особливості вправ, значення для фізичного розвитку.

Тема 12. Значення та функції гімнастичної термінології.

Виникнення гімнастичної термінології, значення, вимоги до термінології, способи утворення термінів, правила застосування термінів, правила скорочень, терміни загально розвиваючих і вільних вправ, терміни вправ на снарядах, терміни основних акробатичних вправ, методика застосування термінології на заняттях гімнастикою, правила і форми запису вправ.

4. Завдання курсу.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Гімнастика та методика викладання” є :

Освітні:

- вивчення теоретичних основ з теорії та методики викладання гімнастики;
- оволодіння технікою виконання вправ на гімнастичних снарядах ;
- оволодіння методикою навчання вправ на гімнастичних снарядах;
- оволодіння гімнастичною термінологією;
- оволодіння методикою проведення загально розвиваючих вправ з предметами та без предметів;
- оволодіння методикою проведення стройових вправ;
- оволодіння технікою та методикою страхування та допомоги під час виконання вправ на гімнастичних снарядах.

Оздоровчі:

- розвиток функціональних якостей систем організму та зміцнення здоров'я студентів;
- розвиток фізичних якостей студентів;
- забезпечення високого рівня працездатності.

Виховні:

- сприяння соціальному формуванню особистості;
- виховання працелюбності, наполегливості, витримки, сили волі;
- формування почуття патріотизму.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати :

- способи проведення загально розвиваючих вправ з предметами та без предметів;
- види та способи перешикувань та розмикань;
- засоби гімнастики;
- основи техніки гімнастичних вправ;
- основи методики навчання гімнастичним вправам;
- запобіжні заходи попередження травм на заняттях;
- види страхування й допомоги при виконанні вправ на гімнастичних снарядах;

вміти :

- застосовувати основні методи і засоби навчання на практиці;
- технічно вірно виконувати усі вивчені вправи на гімнастичних снарядах, показуючи при цьому результати, що відповідають програмним контрольним нормативам;
- проводити загально розвиваючі вправи з предметами та без предметів;
- проводити перешикування, розмикання;
- застосовувати види страховки й допомоги при виконанні вправ на гімнастичних снарядах;
- застосовувати запобіжні заходи попередження травм на заняттях з гімнастики.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі управління та адміністрування, майстер спорту з гімнастики Борецька Н.О.

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням сучасних методів, інтерактивних методик, комп'ютерної техніки, спортивного обладнання, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді технічних нормативів на гімнастичних снарядах, перевірка конспектів з комплексами загально розвиваючих вправ, проведення загально

розвиваючих вправ різними способами, проведення стройових вправ, написання контрольних робіт, складання комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

8. ВАЛЕОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД1.2.4	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 1 семестр – 2 год.</i>	Нормативна Курс: I Семестр: 1 Лекції: 10 год. Практичні заняття: 30 год. Самостійна робота: 80 год. Вид контролю: залік

2. Мета курсу: формування активного прагнення студента до збереження свого здоров'я шляхом організації здорового способу життя та формування валеологічної культури вчителя як невід'ємного елементу його професійної підготовки та адаптації до нової педагогічної парадигми – гуманістичної спрямованості виховного та навчального процесу. Підготовка вчителя предметів оздоровчого спрямування загальноосвітніх навчальних закладів ("Валеології", "Основ здоров'я), фахівця з питань валеологічного виховання дітей та учнівської молоді, організатора валеологічної служби.

3. Опис курсу.

Тема 1. Валеологічна освіта як фактор оздоровлення населення України.

Сучасний етап розвитку валеології та методики її викладання. Причини та характер дискусії про викладання валеології (зміст шкільних програм з валеології, методологічна база валеології, теоретичні основи феномена здоров'я, культурологічні аспекти здоров'я). Стан здоров'я школяра та його вивчення як проблема методики. Роль учителів – новаторів у розвитку методики валеології та мистецтва викладання. Причини, напрямки і характер шкільного реформування і перспективи удосконалювання валеологічної освіти та виховання школярів. Предмет, зміст і структура предмету, методика викладання валеології. Взаємозв'язок методики викладання валеології з гуманітарними дисциплінами, медико – біологічними, теорією та методикою фізичного виховання, психологією, педагогікою, культурологією.

Тема 2. Валеологічні основи процесу навчання.

Поняття про навчальний процес. Психофункціональні особливості розумової праці. Втома і перевтома при розумової праці. Їх значення для здоров'я. Основні напрямки валеологізації навчального процесу у школі. Поняття валеологічної служби на рівні школи. Організаційні основи валеологічної служби. Завдання та методи роботи шкільної валеологічної служби. Методи валеологічного моніторингу.

Тема 3. Організація та планування навчально-виховного процесу з валеологічного навчання та виховання в школі.

Планування як основа творчого викладання. План й імпрровізація у викладанні. Особливості планування навчального матеріалу для шкіл 2 і 3 ступеня. Етапи планування. Розподіл навчального матеріалу, календарний робочий план. Планування тематичне, поурочне. Перелік знань, вмінь і навичок для учнів 5 – 9 і 10 – 11 класів. Попередній, поточний, підсумковий облік і оцінка знань, вмінь і навичок учнів як засіб зворотного зв'язку в

стимулюванні активної діяльності школярів. Види та форми опитування з валеології.. Індивідуальні завдання з валеології в залежності від рівня стану здоров'я учнів. Вчитель і шкільний кабінет валеології, використання різних видів наочності та засобів навчання у викладанні валеології. Організація сучасної наукової і практичної бази наочності й технічного оснащення навчально-виховного процесу. Сучасні вимоги до устаткування кабінету валеології. Шкільний кабінет валеології як організаційно-методичний і оздоровчо-просвітницький центр усієї роботи вчителя валеології.

Тема 4. Урок валеології в сучасній школі.

Урок валеології як основна форма організації навчальної діяльності учнів. Підвищення оздоровчої та освітньо-виховної ефективності уроку – одне з головних завдань сучасної школи. Різні класифікації уроків валеології. Аналіз основних класифікацій уроків, їх сильні і слабкі сторони. Залежність структури уроку від характеру викладання. Значення структурних елементів уроку – опитування, пояснення нового матеріалу, закріплення, домашнє завдання. Побудова уроку валеології в умовах розвиваючого навчання. Вимоги до сучасного уроку валеології. Пошуки нових рішень питання про структуру уроку. Особливості проведення і підготовки уроків – диспутів, конференцій та інше. Творчий характер проведення уроків валеології. Підвищення морального, оздоровчого, культурологічного потенціалу уроку, емоційно – моральний характер уроку валеології. Роль учителя на різних етапах уроку. Творчий задум уроку, його розробка і реалізації, основні принципи добору матеріалу та організації. Відпрацювання етапів конспекту уроку: визначення цілі, завдань, структури уроку. Добір найбільш оптимального сполучення методів організації навчання та прийомів, конструювання діяльності вчителя й учнів.

Тема 5. Позакласна робота з валеології.

Взаємодія уроків, факультативних занять і позакласної роботи. Вимоги до позакласної роботи з валеології. Організація оздоровчої позакласної роботи. Стимулювання оздоровчих інтересів школярів. Форми організації позакласної роботи: і їх роль у розвитку самостійної творчої ініціативи учнів з урахуванням вікових і індивідуальних особливостей. Місце факультативних занять у системі валеологічної шкільної освіти. Основні види факультативів, їхня специфіка, завдання, аналіз програми факультативів валеологічної спрямованості. Найважливіші особливості факультативних занять, їхньої організації і методика проведення. Розвиток творчої самостійності, оздоровчої, культурологічних інтересів школярів. Роль позакласних і факультативних занять у розвитку потреб у веденні здорового способу життя і розвитку інтересу до свого здоров'я і здоров'я оточуючих.

Тема 6. Робота з валеології з батьками. Роль родини в створенні мотивації до здорового способу життя і формуванні здоров'я.

Мета і основні напрямки валеологічної роботи з батьками. Форми співпраці у школі (робота з учнями, співпраця з учителями, медичними працівниками школи, діяльність шкільних батьківських рад, комітетів, об'єднань). Форми співпраці поза школою (з дітьми, з структурами виконавчої влади, з громадськими організаціями, зв'язок із засобами масової інформації). Шляхи залучення батьків до співробітництва в галузі валеологічної освіти. Тематика валеологічного лекторію для батьків

Тема 7. Особистість та компетентність вчителя валеології

Творчий характер праці вчителя. Особистість учителя - валеолога в різні періоди розвитку школи. Видатні учителі валеології сучасності. Велика роль учителя валеології у формуванні духовного світу учнів і її світосприйняття. Сучасні особистісні та професійні вимоги до вчителя – валеолога. Методичні вказівки вчителю валеології. Вплив особистості вчителя на формування ціннісних орієнтацій учнів. Творча індивідуальність учителя. Мистецтво педагогічного спілкування. Учитель як посередник між соціальним, культурним життям суспільства та школою. Характер праці вчителя – валеолога, його творча лабораторія. Валеолог як педагог – дослідник. Роль самоосвіти в удосконалюванні професійної підготовки вчителя, підвищення рівня його здоров'я. Моделювання уроку і його етапів, усна і письмова форма підготовки вчителя до уроку.

Тема 8. Поняття про оздоровчі вміння, їх сутність і специфіку

Поняття про оздоровчі вміння, їх сутність і специфіку. Формування оздоровчих інтересів, здібностей по відношенню до свого здоров'я. Формування умінь і навичок, аналізу та оцінки стану здоров'я. Формування оздоровчих умінь і навичок у школярів. Опора на вікові можливості і потреби учнів. Чітке визначення основного кола знань, умінь, навичок при вивченні конкретних тем – основи рішення практичних завдань викладання, самостійного оздоровлення, позитивної мотивації навчання й оздоровлення. Групи умінь і навичок по ланках школи. Поняття про оздоровчі технології.

Тема 9. Рухова активність та здоров'я.

Фізичні навантаження як необхідна складова здорового способу життя. Значення руху для здоров'я, фізіологічні резерви організму. Оздоровлюючий ефект фізичної культури.

Тема 10. Валеологічні методи підвищення імунологічної реактивності організму, фітооздоровлення. Оздоровлення за рахунок підвищення імунологічної реактивності організму під впливом валеологічних методик. Поняття про “ліки для здорових” і фітооздоровлення. Загальні відомості про біологічні властивості рослин. Характеристика біологічно-активних речовин, які знаходяться у рослинах.

Тема 11. Сучасні оздоровчі системи. Поняття про оздоровчі системи С. Кнейппа, П.Іванова, М.Амосова, К.Бутейка, О. Стрельникової, Г. Шелтона та інш. Принципи складання індивідуальної оздоровчої системи.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- основні поняття про здоров'я, його компоненти;
- показники здоров'я,
- фактори, що визначають здоров'я, фактори ризику здоров'я;
- правила проведення загартовування, рухових, дихальних, психофізичних та інших оздоровчих методик.

Вміти:

- оцінити у себе та інших стан фізичного та психічного здоров'я;
- визначити індивідуальні особливості свого організму, своїх можливостей;
- володіти практичними навичками проведення рефлексотерапії, рухових, дихальних, психофізичних та інших оздоровчих методик;
- застосовувати оздоровчі уміння та навички у реальному житті.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу фундаментальної, природничо-наукової підготовки.

6. Лектор: професор, доктор біологічних наук Рожков І.М.

7. Форми і методи навчання: Лекційні, практичні та лабораторні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивної методики та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська

9. ЛЕГКА АТЛЕТИКА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.11	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 8	Нормативна Курс: I Семестр: 1, 2 Лекції: 4 Практичні заняття: 76 Самостійна робота: 160 Види контролю: 1 семестр – залік, 2 семестр – залік
Загальна кількість годин: 240 год.	
Тижневих годин: – 2 год.	

2. Мета курсу: Метою викладання навчальної дисципліни «Легка атлетика та методика викладання» є професійна підготовка студентів до практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладів, працівника в галузі фізичної культури та спорту.

3. Опис курсу.

Тема 1. Легка атлетика в системі фізичного виховання України

Визначення і зміст легкої атлетики.

Класифікація легкоатлетичних вправ. Освітнє, виховне, оздоровче і прикладне значення занять легкою атлетикою. Місце і значення легкої атлетики в системі фізичного виховання. Задачі і зміст курсу легкої атлетики на факультеті фізичної культури та спорту МНУ ім. В.О.Сухомлинського

Тема 2. Історія розвитку легкоатлетичного спорту.

Виникнення, історія розвитку та сучасний стан легкоатлетичного спорту в світі, в Україні та на Миколаївщині.

Виникнення легкої атлетики. Легка атлетика у Стародавній Греції.

Відродження легкої атлетики у XIX сторіччі.

Розвиток легкоатлетичного спорту у XX сторіччі. Еволюція техніки легкоатлетичних вправ та методики підготовки. Українська легка атлетика у дореволюційній Росії та Радянському Союзі. Здобутки українського легкоатлетичного спорту у незалежній Україні. Перспективи розвитку легкої атлетики в світі та на Україні.

Легка атлетика на Миколаївщині.

Тема 3. Основи техніки легкоатлетичних вправ

Основи техніки ходьби та бігу, стрибків та метань.

Визначення понять системно-структурного підходу до розглядання питань техніки легкоатлетичних вправ. Основні показники оцінки спортивної техніки. Цикл рухів у ходьбі. Цикл рухів у бігу. Динаміка ходьби та бігу. Загальна характеристика раціональних рухів у ходьбі.

Старт, стартовий розгін, біг по дистанції. Техніка бігу на середні та довгі дистанції. Фінішування.

Фази стрибка; рухові задачі, які вирішуються в кожній фазі. Розбіг і підготовка до відштовхування. Відштовхування: поштовхова нога як пружний важіль; роль махових рухів, кути відштовхування. Політ: фактори, які впливають на довжину і висоту траєкторії руху ЗМЦТ в польоті; кути вильоту. Критерії раціональності рухів в вертикальних та горизонтальних стрибках. Приземлення: значення приземлення для результату в різних видах стрибків.

Загальна характеристика метань. Фактори, які впливають на дальність польоту легкоатлетичних снарядів. Фази метань; рухові задачі, які вирішуються в кожній фазі. Фаза розгону і підготовки до фінального зусилля в метаннях. Фаза фінального зусилля.

Тема 4. Організація та проведення змагань з легкої атлетики.

Методика організації, проведення та суддівства змагань з легкої атлетики.

Види та задачі змагань з легкої атлетики. Календар змагань; положення про змагання. Організація, підготовка та проведення змагань.

Суддівська колегія. Заявка на участь у змаганнях. Нез'явлення учасника. Вимоги до учасників змагань. Форма, взуття та номери учасників.

Розмітка стадіону для бігових видів легкої атлетики. Функціональні обов'язки суддівських бригад з бігу.

Обладнання місць змагань зі стрибків. Проведення змагань зі стрибків. Права та обов'язки учасників змагань зі стрибків.

Обладнання місць змагань з метань. Проведення змагань з метань. Права та обов'язки учасників змагань з метань. Випадки, коли спроби не зараховуються.

Тема 6. Біг на короткі дистанції :

Біг на 100 м.

Історична довідка про біг на короткі дистанції. Еволюція техніки та динаміка результатів.

Спеціальні вправи бігуна на короткі дистанції. Біг по прямому відрізьку дистанції у спринтерському бігу. Човниковий біг. Старти з різних вихідних положень. Високий старт в бігу на короткі дистанції. Низький старт та стартовий розгін в бігу на короткі дистанції. Фінішування в бігу на короткі дистанції. Біг на 100 м в цілому на результат.

Біг на 200 та 400 м.

Особливості бігу на 200 м та 400 м. Біг по віражу в бігу на короткі дистанції. Вхід у віраж та вихід з віражу в бігу на короткі дистанції. Старт на віражу в бігу на 200 м та 400 м. Біг на 200 м в цілому на результат.

Правила змагань з бігу на короткі дистанції. Склад та обов'язки суддівських бригад в бігу на короткі дистанції. Порядок формування забігів та виходу у наступні кола змагань.

Аналіз матеріалу шкільної програми з фізичної культури, що стосується бігу на короткі дистанції.

Тема 7. Естафетний біг.

Естафетний біг 4 x 100 м

Історична довідка про естафетний біг. Еволюція техніки та динаміка результатів. Естафета 4 x 100 м. Техніка прийому та передачі естафетної палички в естафетному бігу 4 x 100 м. Старт на етапах естафети 4 x 100 м. Естафетний біг в цілому.

Естафетний біг 4 x 400 м

Техніка естафетного бігу 4 x 400 м. Особливості прийому та передачі естафетної палички, старту на етапах естафети.

Правила змагань з естафетного бігу. Розмітка доріжок стадіону для естафетного бігу.

Аналіз матеріалу шкільної програми з фізичної культури, що стосується естафетного бігу.

Тема 8. Вертикальні стрибки.

Стрибок у висоту способом «переступання».

Історична довідка про стрибок у висоту. Еволюція техніки та динаміка результатів. Рекорди та досягнення. Вітчизняна школа стрибків у висоту. Найвидатніші стрибуна Миколаївщини.

Стрибок способом "переступання". Відштовхування у стрибках у висоту. Підготовка до відштовхування. Останні кроки розбігу у сполученні з відштовхуванням. Рухи над планкою у стрибку у висоту способом „переступання”. Розбіг у стрибках у висоту. Добір індивідуального розбігу у стрибках у висоту. Удосконалення техніки стрибка способом «переступання».

Стрибки у висоту способами «хвиля», «перекат», «перекидний».

Техніка стрибків у висоту способами «хвиля», «перекат», «перекидний». Методика навчання техніці стрибків.

Аналіз матеріалу шкільної програми з фізичної культури, що стосується стрибка у висоту.

Тема 10. Горизонтальні стрибки.

Стрибок у довжину способом «зігнувши ноги».

Історична довідка про стрибки у довжину. Еволюція техніки та динаміка результатів.

Відштовхування у стрибках у довжину з розбігу у сполученні з польотом «в кроці».

Приземлення. Розбіг. Стрибок способом «зігнувши ноги» в цілому. Удосконалення техніки стрибка.

Стрибок у довжину способом «прогнувшись». Рухи в польоті в стрибку «прогнувшись».

Удосконалення техніки стрибка;
Стрибок у довжину способом «ножиці». Рухи в польоті в стрибку «ножиці».

Удосконалення техніки стрибка;
Сучасна комбінована техніка стрибків у довжину.
Зміст розділу стрибків у довжину в програмі з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів.

Тема 11. Довгі метання.

Метання м'яча.

Тримання та випуск м'яча. Фінальне зусилля в метанні м'яча. Метання м'яча у вертикальну та горизонтальну ціль на влучність. Кидкові кроки у метанні малого м'яча. Відведення снаряду. Сполучення кидкових кроків з фінальним зусиллям. Розбіг у метанні малого м'яча.

Організація змагань з метання м'яча. Правила змагань. Склад та обов'язки суддівської бригади. Техніка безпеки. Зміст розділу метання м'яча в програмі для загальноосвітніх навчальних закладів.

Метання спису.

Історична довідка про метання спису. Еволюція техніки та динаміка результатів. Особливості техніки метання спису. Правила змагань.

Специфіка суддівства змагань з довгих метань.

Тема 12. Навчальна практика.

Урок легкої атлетики в загальноосвітній школі.

Шикування групи; складання рапорту; подавання стройових команд. Забезпечення інвентарем та підготовка місць занять. Проведення рухливих ігор та естафет з елементами легкоатлетичних вправ, відповідно до задач заняття, для школярів різних вікових груп.

Проведення підготовчої частини заняття та окремих спеціальних вправ для школярів різних вікових груп. Проведення окремих задач заняття для школярів різних вікових груп.

Детальний аналіз навчальної практики студентів.

Волонтерство та практичне суддівство змагань з легкої атлетики.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- місце та значення легкої атлетики у системі фізичного виховання України;
- історію розвитку легкої атлетики як виду спорту та ретроспективу процесу удосконалення техніки легкоатлетичних вправ;
- загальні основи техніки ходьби та бігу, стрибків та метань, техніку окремих видів легкої атлетики та способів її виконання;
- методiku навчання техніці легкоатлетичних вправ та методiku її удосконалення;
- технологію організації, проведення та суддівства змагань з легкої атлетики, правила змагань з легкої атлетики;

уміти:

- технічно вірно виконувати всі вивчені легкоатлетичні вправи, показуючи при цьому результати, що відповідають програмним вимогам до рівня навчальних досягнень;
- методично вірно проводити окремі частини уроку з легкої атлетики у загальноосвітніх навчальних закладах;

▪ організувати та провести змагання з легкої атлетики у загальноосвітньому навчальному закладі, дитячому оздоровчому таборі; виконувати обов'язки помічника судді з легкої атлетики під час змагань.

Володіти:

• способами знаходження, осмислення й критичного аналізу наукової інформації в галузі фізичного виховання та легкоатлетичного спорту для творчого та креативного вирішування педагогічних завдань;

• методикою застосування в практичній діяльності професійних теоретичних знань в галузі фізичної культури та легкоатлетичного спорту;

5. Статус у навчальному плані:

нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доктор філософії в галузі освіти, доцент кафедри спорту, Заслужений тренер України, Майстер спорту СРСР Тупєєв Ю.В.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, комп'ютерної техніки; індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний контроль здійснюється у вигляді опитувань, контрольних робіт, теоретичних та практичних тестувань, складання технічних та техніко-фізичних нормативів.

Залікові бали студенти накопичують на заняттях підчас поточного контролю, що регламентується робочою програмою з дисципліни «Легка атлетика та методика викладання».

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

9. Мова викладання: українська

10. СПОРТИВНІ ІГРИ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.13	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 9</i> <i>Загальна кількість годин: 270 год.</i> <i>Тижневих годин: 1 семестр – 2 год.</i> <i>2 семестр – 3 год.</i>	Нормативна Курс: I Семестр: 1, 2 Лекції: 4 Практичні заняття: 86 Самостійна робота: 180 Вид контролю: 1 семестр – залік; 2 семестр – залік.

2. Мета курсу: формування у студентів цілісної системи знань та умінь щодо професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту на основі вивчення спортивних ігор (футбол, баскетбол, волейбол). Володіння навичками гри, знаннями структури гри, техніки і тактики, ігрової та змагальної діяльності, засвоєння методів навчання, необхідних для самостійної педагогічної роботи в школі.

3. Опис курсу.

Тема 1. Історія розвитку гри футбол. Історія розвитку гри футбол у світі. Етапи розвитку футболу. Історія розвитку гри футбол в Україні. Розвиток сучасного футболу.

Тема 2. Фізична підготовка у футболі. Загальна фізична підготовка у футболі. Розвиток фізичних якостей у футболі. Спеціальна фізична підготовка у футболі.

Тема 3. Технічна підготовка у футболі. Аналіз техніки та методика навчання стійкам та переміщенням у футболі. Техніка володіння м'ячем (аналіз техніки та методика навчання ударам по м'ячу, зупинкам м'яча, веденню м'яча, фінтам). Аналіз техніки та методика навчання відбору м'яча. Аналіз техніки та методика навчання техніки гри воротаря.

Тема 4. Тактика нападу гри футбол. Аналіз та методика навчання індивідуальним діям в нападі у футболі. Аналіз та методика навчання груповим діям в нападі у футболі. Аналіз та методика навчання командним діям в нападі у футболі.

Тема 5. Тактика захисту гри футбол. Аналіз та методика навчання індивідуальним діям в захисті у футболі. Аналіз та методика навчання груповим діям в захисті у футболі. Аналіз та методика навчання командним діям в захисті у футболі.

Тема 6. Організація і проведення змагань з футболу. Види змагань. Положення про змагання. Системи розіграшу. Виявлення переможців змагань. Правила проведення змагань з футболу. Суддівство.

Тема 7. Планування та звітність учбової роботи по футболу. Види планування. Планування учбової роботи в школі. План-конспект уроку з футболу в школі. Звітність учбової роботи в школі.

Тема 8. Історія розвитку гри баскетбол. Баскетбол як розділ спортивних ігор. Історія виникнення гри. Етапи розвитку гри. Історія розвитку баскетболу в Україні. Видатні спортсмени баскетболісти.

Тема 9. Фізична підготовка у баскетболі. Загальна фізична підготовка у баскетболі. Розвиток фізичних якостей у баскетболі. Спеціальна фізична підготовка у баскетболі. Психологічна підготовка.

Тема 10. Техніка нападу гри баскетбол. Аналіз техніки та методика навчання стійкам та переміщенням. Аналіз техніки та методика навчання передачам м'яча. Аналіз техніки та методика навчання кидкам м'яча у кошик. Аналіз техніки та методика навчання веденню м'яча. Аналіз техніки та методика навчання фінтам.

Тема 11. Техніка захисту гри баскетбол. Аналіз техніки та методика навчання стійкам та переміщенням у захисті. Аналіз техніки та методика навчання викиданню, вибиванню м'яча. Аналіз техніки та методика навчання перехопленню м'яча. Аналіз техніки та методика навчання накриванню, відбиванню м'яча. Аналіз техніки та методика навчання оволодінню м'ячем.

Тема 12. Тактика нападу в баскетболі. Аналіз та методика навчання індивідуальним тактичним діям в нападі. Групові тактичні дії в нападі (Аналіз та методика навчання взаємодіям двох, трьох гравців в нападі). Командні тактичні дії в нападі (Аналіз та методика навчання стрімкому нападу, позиційному нападу).

Тема 13. Тактика захисту в баскетболі. Аналіз та методика навчання індивідуальним тактичним діям в захисті. Групові тактичні дії в захисті (Аналіз та методика навчання взаємодіям двох, трьох гравців в захисті). Командні тактичні дії в захисті (Аналіз та методика навчання персональному, зонному, змішаному захисту).

Тема 14. Організація і проведення змагань з баскетболу. Положення про змагання. Системи розіграшу. Виявлення переможців змагань. Правила змагань з баскетболу. Суддівство.

Тема 15. Планування та звітність учбової роботи по баскетболу. Види планування. Планування учбової роботи в школі. План-конспект уроку з баскетболу в школі. Звітність учбової роботи в школі.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- місце спортивних ігор у педагогічній практиці;
- історію, сучасне становище та перспективи розвитку футболу, баскетболу, волейболу;
- техніку безпеки під час проведення занять та змагань з футболу, баскетболу, волейболу;
- методику навчання технічним елементам в футболі, баскетболі, волейболі;
- методику навчання тактичним діям в футболі, баскетболі, волейболі;
- системи змагань у футболі, баскетболі, волейболі;
- особливості розвитку фізичних якостей у футболі, баскетболі, волейболі;

вміти:

- технічно вірно виконувати вправи футболу, баскетболу, волейболу в тренувальних та змагальних умовах, показуючи при цьому результати, що відповідають кваліфікаційним вимогам;
- складати конспекти, готувати місце для проведення ігор, необхідний інвентар і встаткування;
- проводити будь-якої частини уроку і заняття в цілому, згідно з програмою;
- організовувати та проводити змагання з футболу, баскетболу, волейболу у загальноосвітньому навчальному закладі.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі освіти, Жигадло Геннадій Бісславович; доцент Кулаков Юрій Євгенович.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів:

- а) контроль засвоєння *теоретичних знань*;
- б) контроль рівня та динаміки *загальної фізичної підготовленості* студентів (виконання контрольних тестів загально-фізичної підготовки на результат);
- в) контроль рівня та динаміки *спеціальної фізичної підготовленості* студентів (виконання контрольних вправ спеціально-фізичної підготовки на результат);
- г) контроль рівня *засвоєння техніки* цілісної вправи у рухливих іграх та її складових частин;
- д) контроль рівня *інтегральної підготовленості* студента;
- е) контроль засвоєння *професійних навичок* (проведення на оцінку окремих загально розвиваючих вправ, підготовчої частини, окремих задач та цілісного навчально-тренувального заняття з спортивних ігор для різних вікових груп);
- ж) контроль засвоєння *суддівських навичок* (організація та проведення змагань, методика суддівства).

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

11. РИТМІКА ТА ХОРЕОГРАФІЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.1.1	Характеристика навчального курсу
<p><i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 5</i></p> <p><i>Загальна кількість годин: 150 год.</i></p> <p><i>Тижневих годин: 3</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Курс: I</p> <p>Семестр: I</p> <p>Лекції: 4</p> <p>Практичні заняття: 46</p> <p>Самостійна робота: 100</p> <p>Вид контролю: екзамен</p>

2. Мета курсу: є професійна підготовка студентів до практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в учбових закладах середньої освіти.

3. Опис курсу.

Тема 1. Основи музично – ритмічного та хореографічного виховання.

Предмет, мета і завдання музично – ритмічного та хореографічного виховання. Місце і значення музично – ритмічного та хореографічного виховання. Музично – ритмічне та хореографічне виховання як навчальний предмет. Основні засоби і методичні особливості курсу музично – ритмічного виховання. Реалізація дидактичних принципів у навчанні музично – ритмічним вправам. Етапи навчання. Методи та методичні прийоми навчання у музично – ритмічному вихованні.

Тема 2. Музичне забезпечення занять та проведення різних видів вправ з музичним супроводженням.

Вимоги до музичного оформлення занять. Вправи, що сприяють розвитку музичності: формування сприйняття музики, розвиток почуття ритму і ладу, збагачення музично – слухових уявлень, розвиток уміння координувати рух з музикою. Склад музики. Зв'язок вправ з мелодією і регістром звучання музики. Ритм і розмір музичного супроводження. Темп і динамічні відтінки. Побудова музичного твору. Подання команд для початку, виконання та закінчення виконання вправ, стройових дій, танцювальних вправ, вправ хореографії, вправ ритмічної гімнастики під музичне супроводження.

Тема 3. Педагогічний контроль під час проведення занять з ритміки і хореографії.

Вправи та тести для контролю рівня розвитку фізичних якостей

Тема 4. Методика формування правильної постави.

Значення правильної постави для людини. Причини що впливають на порушення правильної постави. Вправи на формування правильної постави.

Тема 5. Техніка виконання та методика навчання па галопу та танцювальних фігур.

Техніка виконання па галопу. Методика навчання па галопу.

Техніка виконання танцювальних фігур.

Методика навчання танцювальних фігур.

Методика складання танцювальних фігур з використанням па галопу.

Тема 6. Техніка виконання та методика навчання па польки та танцювальних фігур.

Техніка виконання перемінного кроку.

Методика навчання перемінного кроку.

Методика навчання танцювальних фігур.

Техніка виконання па польки.

Методика навчання па польки.

Техніка виконання танцювальних фігур.

Методика навчання танцювальних фігур.

Методика складання танцювальних фігур з використанням па польки.

Тема 7. Техніка виконання та методика навчання елементам бального танцю вальс.

Техніка виконання елементів бального танцю вальс.

Методика навчання елементам бального танцю вальс.

Методика складання танцю вальс.

Тема 8. Техніка виконання та методика навчання елементам танцю мазурка.

Техніка виконання кроків мазурки.

Методика навчання кроків мазурки.

Техніка виконання танцювальних фігур.

Методика навчання танцювальних фігур.

Тема 9. Техніка виконання та методика навчання елементів українського народного танцю.

Коротка характеристика елементів українського народного танцю. Техніка виконання елементів українського народного танцю: «Бігунець», «Голубець», «Вихилясник».

Методика навчання елементів українського народного танцю: «Бігунець», «Голубець», «Вихилясник».

Виконання танцювальних комбінацій з використання вивчених елементів українського народного танцю.

Тема 10. Характеристика місць занять ритмікою і хореографією та їх обладнання.

Вимоги до місць проведення занять ритмікою і хореографією.

Гігієнічні вимоги до місць проведення занять ритмікою і хореографією.

Обладнання місць занять ритмікою і хореографією. Техніка безпеки під час проведення занять ритмікою і хореографією.

Тема 11. Особливості організації та проведення культурно – спортивних , танцювальних заходів у молодших, середніх та старших класах школи.

Складання програми заходів. Розробка і складання комплексів гімнастичних вправ, танцювальних комбінацій. Розучування з кожним класом окремих фрагментів виступів. Проведення репетицій. Музичне оформлення виступів. Підбір форми та спортивного інвентарю. Святкове оформлення школи. Забезпечення культурно – спортивних , танцювальних заходів медичним персоналом.

4. Завдання курсу.

Основними *освітніми завданнями* вивчення дисципліни «Ритміка та хореографія» є :

- вивчення теоретичних основ ритміки , хореографії, ритмічної гімнастики;
- оволодіння технікою виконання танцювальних вправ, вправ ритміки, хореографії, ритмічної гімнастики, танцювальних вправ;
  - оволодіння методикою навчання танцювальних вправ, вправ ритміки, хореографії, ритмічної гімнастики; методикою проведення уроку ритміки і хореографії, згідно з програмою загальноосвітніх середніх навчальних закладів;
  - оволодіння методикою та навиками проведення культурно – спортивних заходів у ЗОШ;

Оздоровчі завдання:

- розвиток функціональних систем організму та зміцнення здоров'я студентів;
- формування правильної постави;
- розвиток фізичних якостей студентів;
- забезпечення високого рівня працездатності.

Виховні завдання:

- сприяння соціальному формуванню особистості;
- виховання працелюбності, наполегливості, витримки, сили волі;
- формування почуття патріотизму.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати :

- основи техніки танцювальних кроків, вправ ритміки, хореографії, ритмічної гімнастики;
- основи методики навчання танцювальним крокам, вправам ритміки, хореографії, ритмічної гімнастики ;
- техніку виконання та методику навчання танцювальних елементів;
- зміст та методику організації й проведення занять з ритміки і хореографії у загальноосвітній школі;
- забезпечення місць та безпеку проведення занять з ритміки та хореографії, ритмічної гімнастики;
- організацію та проведення культурно – спортивних заходів;

вміти :

- технічно вірно виконати всі вивчені танцювальні елементи, вправи ритміки та хореографії, ритмічної гімнастики, показуючи при цьому результати, що відповідають програмним контрольним нормативам;
- організувати та провести культурно-спортивний захід у ЗОШ.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі управління та адміністрування, майстер спорту з гімнастики Борецька Н.О.

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням сучасних методів, інтерактивних методик, комп'ютерної техніки, спортивного обладнання, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді танцювальних комбінацій, перевірка конспектів з записами самостійно складених танцювальних вправ, написання контрольних робіт, складання комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% - набирають під час тестування.

9. Мова викладання: українська.

12. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

1. Ідентифікація

Шифр: ДВС 2.3.4	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2.</i>	Вибіркова Курс: I Семестр: 2 Лекції: 8 Практичні заняття: 22 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: дати уявлення про виникнення та розвиток фізичних вправ, виникнення видів спорту, гімнастичних та спортивно – ігрових систем, Олімпійських ігор, спортивних рухів.

3. Опис курсу.

Тема 1. Значення, зміст та завдання предмету.

«Історія фізичної культури» у галузі фізичне виховання і спорт як навчальна дисципліна. Предмет її вивчення. Засоби, форми, методи, ідеї, теорії і системи фізичного виховання. Еволюція фізичної культури і спорту з стародавніх часів до наших днів. Місце фізичної культури в загальній культурі людства. Фізичне виховання як педагогічна система фізичного удосконалення людини. Між предметні зв'язки. Спорт як органічна частина фізичної культури. Стислий історичний огляд зародження та розвитку спорту. Зародження Стародавніх Олімпійських ігор. Відродження Олімпійських ігор сучасності. Організація Міжнародного спортивного комітету. Міжнародні спортивні організації. Проблеми сучасного розвитку міжнародного спортивного руху. Фізична культура в Україні – її витоки, розвиток та проблеми на сучасному етапі.

Тема 2. Витоки фізичної культури. Фізична культура у первісному суспільстві.

Погляди вчених на виникнення фізичних вправ та ігор. Вплив географічного середовища, кліматичних умов на виникнення фізичних вправ. Функції фізичного виховання у первісному суспільстві. Фізичне виховання дітей та молоді. Фізична культура і обряди.

Тема 3. Фізична культура в Стародавньому світі.

Фізична культура у країнах Стародавнього Сходу: Індії, Персії, Єгипті. Фізична культура у Стародавній Греції. Фізична культура Спарти і Афін. Погляди філософів та вчених на фізичну культуру. Фізична культура у стародавньому Римі. Фізична культура рабовласників, народу, гладіаторів.

Тема 4. Фізична культура епохи середньовіччя.

Фізичне виховання у країнах Західної і Східної Європи. Фізичне виховання феодалів, городян, селян. Лицарські турніри, їх класифікація, значення. Відношення духовенства до фізичного виховання. Особливості фізичної культури народів Азії, Америки, Африки. Розвиток педагогічних ідей фізичного виховання в епоху Відродження.

Тема 5. Фізична культура нового часу.

Фізичне виховання як частина загального виховання. Історія видів спорту. Погляди філософів, вчених на фізичну культуру у перший та другий періоди нового часу. Педагогічні основи буржуазної системи фізичного виховання. Розвиток гімнастичних та спортивно – ігрових систем фізичного виховання. Виникнення робочих спортивних рухів.

Тема 6. Особливості розвитку спорту нового часу.

Спортивний рух у європейських країнах та країнах Латинської Америки. Розвиток аматорського та професійного спорту. Мілітаризація фізичної культури й спорту.

Тема 7. Олімпійські ігри Стародавньої Греції.

Зародження Олімпійських ігор у Стародавній Греції. Місце проведення Стародавніх Олімпійських ігор. Організація і програми Олімпійських ігор. Участь у змаганнях, визначення переможців і нагородження. Підготовка атлетів до Олімпійських ігор. Кризисні явища у старогрецькому спорті і кінець Олімпійських ігор.

Тема 8. Відродження Олімпійських ігор сучасності. Діяльність П'єра де Кубертена.

Спроби відродження Олімпійських ігор. П'єр де Кубертен і відродження Олімпійських ігор. Конгрес 1894 року і його роль в олімпійському русі. Створення Міжнародного олімпійського комітету.

Тема 9. Історичні особливості розвитку міжнародного олімпійського руху.

Міжнародний спортивний рух до першої світової війни. Міжнародний спортивний рух між двома світовими війнами. Нова історична обстановка та її вплив на розвиток міжнародного спортивного руху після другої світової війни. Боротьба прогресивних сил за розширення та демократизацію міжнародного спортивного руху.

Тема 10. Особливості розвитку міжнародного спортивного руху сучасності.

Розвиток спорту і створення міжнародних спортивних об'єднань. Розвиток науки про фізичну культуру та спорт. Фізичне виховання молоді. Місце і роль спортсмена в олімпійському спорті. Конкуренція у спорті. Засоби масової інформації та олімпійський рух.

Тема 11. Витоки фізичної культури в Україні.

Фізичне виховання скіфів, сарматів, слов'ян. Фізичне виховання Київської Русі. Фізичне виховання українських козаків у Запорізькій Січі.

Тема 12. Фізична культура та спорт в Україні у ХХ столітті.

Організація товариств з різних видів спорту. Участь українських спортсменів в олімпійському русі. Фізична культура і спорт у навчальних закладах України.

Тема 13. Україна в олімпійському русі. Проблеми та перспективи спортивного руху в Україні.

Передумови зародження і розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні. Офіційне визнання України міжнародним спортивним співтовариством. Український національний олімпійський комітет. Традиції Українського спорту. Внесок Українців в олімпійський рух. Сучасні досягнення та проблеми українського спорту. Перспективи розвитку українського спорту.

Структура, взаємозв'язок і характер діяльності фізкультурно-спортивних організацій України.

Тема 14. Спортивний рух української діаспори.

Організація українського спорту у США. Фізична культура і спорт на території західних зон окупації Німеччини у перші повоєнні роки. Українська Спортивна Централь Америки і Канади та її діяльність.

4. Завдання курсу.

1. Визначення місця фізичної культури як суспільного явища і галузі в Україні.
2. Набуття знань про виникнення фізичних вправ та їх розвиток на різних етапах розвитку людського суспільства.
3. Визначення особливостей розвитку фізичної культури на різних етапах людського суспільства.
4. Набуття знань з історії виникнення Олімпійських ігор, з історії відродження Олімпійських ігор сучасності, хронології Олімпійських ігор.
5. Ознайомлення з розвитком педагогічних ідей фізичного виховання у різні епохи розвитку людського суспільства.
6. Набуття знань про розвиток спорту і міжнародного спортивного руху в період кінця XIX – початку XX століття.
7. Набуття знань про міжнародний спортивний рух і фізкультурно-спортивний рух в Україні.
8. Вивчення історії розвитку фізичної культури і спорту на Миколаївщині.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- а) історію виникнення і розвитку фізичних вправ;
- б) погляди гуманістів на фізичне виховання;
- в) гімнастичні та спортивно – ігрові системи фізичного виховання ;
- г) історію виникнення , відродження , хронологію Олімпійських ігор;
- д) виникнення видів спорту, розвиток професійного та аматорського спорту;
- є) який внесок у розвиток фізичної культури зробили видатні вчені, педагоги XIX –XX ст.
- ж) витоки фізичної культури України;
- з) участь України в олімпійському русі;
- і) прізвища видатних спортсменів України, Миколаївщини;

вміти:

- а) порівнювати фізичну культуру різних країн у різні періоди їх розвитку;
- б) аналізувати історичні події, які спричиняли умови для розвитку фізичної культури;
- в) використовувати знання у професійній діяльності.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі управління та адміністрування, майстер спорту з гімнастики

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням сучасних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

10. Мова викладання: українська.

НОРМАТИВНІ ДИСЦИПЛІНИ

1. ФІЛОСОФІЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.1.2	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 4 семестр – 2 год.</i>	Нормативна Курс: II Семестр: 4 Лекції: 8 Практичні заняття: 22 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: надання знань з філософії як світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття.

3. Опис курсу.

Кредит 1. Історія філософії як феноменологія світоглядних пошуків.

Тема 1. Філософія, її походження, проблематика та функції.

Філософія, світогляд культура. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд. Предмет філософії. Проблема начала філософії. Природа та типи філософських проблем. Головні напрями у філософії. Проблема метода у філософії. Діалектика та метафізика.. Функції філософії.

Тема 2. Історія філософії.

Філософія Стародавнього Сходу та її своєрідність. Своєрідність філософії стародавньої Греції. Аристотель як систематизатор античної філософії.

Християнська апологетика та патристика. Аврелій Августин та його вчення. Схоластика. Суперечка про природу понять: реалізм і номіналізм. Вчення Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, про двоїстість істини, про співвідношення релігії, філософії і науки.

Філософія Відродження. Філософія гуманізму. Антропоцентризм як реакція на середньовічний геоцентризм. Натурфілософія Відродження. Пантеїзм. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту. Соціальна філософія Відродження. Реформація, її ідеї.

Тема 3. Класична, некласична і постнекласична філософія.

Наукова революція XVII ст. Головні риси філософії Нового часу. Проблема методу пізнання у філософії. Емпірична і раціоналістична методологія. Теорія пізнання та емпіризм. Сенсуалістична теорія пізнання. Гносеологічний скептицизм. Раціоналістична теорія пізнання. Створення механістичної матеріалістичної картини світу. Поняття субстанції і модусів у філософії Спінози. Дуалізм Р.Декарта. Монадологія Г.Лейбніца. Вчення Т.Гоббса про державу. Соціально-політичні погляди Ф.Бекона, Дж.Локка, Б.Спінози. Проблема людини у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм.

Місце німецької класичної філософії в історії новоевропейської філософії. Філософські погляди І.Канта докритичного та критичного періодів. Філософія Г.Гегеля: вчення про Абсолютну ідею та діалектичний метод дослідження. Наука логіки. Філософія природи. Філософія духу. Філософія історії. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.

Плюралізм течій сучасної філософії. Некласична філософія кінця XIX – початку XX ст. Ірраціоналістично-містична тенденція. Позитивістська тенденція. Загальні особливості філософії XX та початку XXI ст. Раціоналістична тенденція.

Провідні філософські джерела та філософські ідеї часів Київської Русі. Становлення філософії українського духу в Києво-Могилянській академії. Життя та філософська діяльність Г.Сковороди. Український романтизм (М.Гоголь, М.Костомаров, П.Куліш та ін.) Філософські ідеї Т.Шевченка. Університетська філософія в Україні XIX ст..(С.Гогоцький, П.Юркевич та ін.) Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем в сучасній Україні.

Кредит 2. Теоретична філософія

Тема 1. Філософський зміст проблеми буття.

Ідея теоретичної філософії та її значення у розвитку філософського знання. Проблема буття в історико-філософському окресленні. Категоріальні визначення буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Матеріальний світ та поняття матерії. Розвиток уявлень про матерію в історії філософії і природознавстві. Структурність та системність матерії. Поняття руху. Проблема руху в історії філософії та природознавстві. Розвиток уявлень про простір та час в історії філософії та природознавстві. Субстанційна і реляційна концепція простору і часу. Концепції простору та часу у сучасній науці. Проблема єдності світу.

Тема 2. Онтологія і метафізика. Діалектика.

Онтологія як фундаментальний розділ філософії. Основне питання онтології. Типи філософського світогляду. Проблема «архе». Онтологія і метафізика. [Термін](#) «метафізика» як вчення про суще. Діалектика як вчення про всезагальний зв'язок і розвиток матеріального та духовного світу. Історичні форми діалектики. Альтернативи діалектики.

Тема 3. Феномен свідомості.

Проблема свідомості у філософії. Форми суспільної та індивідуальної свідомості. Аналіз основних філософських концепцій свідомості. Проблема генезису свідомості. Філософія та сучасна наука про передумови виникнення свідомості. Структура свідомості. Форми суспільної та індивідуальної свідомості.

Тема 4. Гносеологія як теорія пізнання. Проблема істини.

Специфіка філософського підходу до пізнання. Гносеологія та її місце у структурі філософського знання. Проблема пізнаваності світу: аналіз основних підходів у різних філософських напрямках. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Основні принципи теорії пізнання. Особливості пізнання природного, соціокультурного і духовного світу людини. Поняття, структура і форми практики. Функції практики у пізнанні. Структура пізнавального процесу. Чуттєвий та раціональний ступіні пізнання. Діалектика процесу пізнання, Форми раціонального пізнання: відчуття, сприйняття, уявлення. Форми раціонального пізнання: поняття, судження, умовивід. Дилема емпіризму та раціоналізму. Пізнання і творчість. Інтуїція та її роль у пізнанні. Проблема істини в філософії. Класична концепція істини та її альтернативи.

Тема 5. Епістемологія як теорія наукового пізнання.

Наукове пізнання та його специфічні ознаки: особливості об'єкта, цілей, засобів, методів і результатів наукового пізнання. Тенденція розвитку загальної методології. Методологія як стиль мислення. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. Методи емпіричного дослідження. Специфіка і методи теоретичного пізнання. Загальнонаукові методи. Основні форми наукового пізнання: факт, проблема, гіпотеза, теорія. Структура і функції наукової теорії. Проблема наукової раціональності і форми поза наукового знання. Типологія філософських проблем науки. Генезис науки. Тенденції розвитку науки. Наука як соціокультурний феномен. Філософія і наука: історичні форми взаємозв'язку. Статус і функції науки у сучасному суспільстві. Етика науки і проблема соціальної відповідальності вченого. Структура і динаміка науки. Наукові традиції і революції в науці. Особливості класичної, некласичної і постнекласичної науки. Проблема специфіки природознавчого і гуманітарного знання.

Кредит 3. Практична філософія

Тема1. Проблема людини в історії філософії. Зміст людського буття.

Ідея практики та практичної філософії.

Поняття соціального в філософії. Специфіка предмета соціальної філософії. Поняття суспільства. Соціум як історичний процес. Суспільство як система.

Природа і суспільство. Історичні форми взаємодії суспільства і природи.

Специфіка філософського аналізу феномена людини. Предмет і основні проблеми філософської антропології. Образи людини в історії філософії. Сцієнтистська, екзистенціальна і соціально-критична стратегії тлумачення буття людини у світі. Людина як єдність біологічного і

соціального. Проблема походження людини. Людина як космопланетарний феномен. Антропокосмічна тема в історії філософії і культури. Коеволюція людини і природи. Людина та її середовище життя.

Соціальні та екзистенціальні аспекти буття людини. Проблема нового екобуття людства.. Гармонізація відносин між людиною та природою.

Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього. Концепції майбутнього людства. Сутність, основні види і методи соціального прогнозування.

Тема 2. Цінності : поняття і природа. Соціалізація особистості.

Цінності: розвиток філософських уявлень про цінності. Філософія раціоналізму. Філософія І. Канта. Аксиологічний напрям у історії філософії (друга половина XIX ст.) Аксиологічна проблематика у філософії XX століття: феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика, теорія соціальної дії. Цінності в структурі соціуму. Суб'єкт - об'єктна природа цінностей. Світ цінностей. Ієрархія цінностей людського буття. Цінності як ядро світоглядної проблематики.

Духовна культура. Феномен культури та основні напрями його філософського аналізу: аксиологічний, діяльнісний, комунікативний підходи. Матеріальна і духовна культура суспільства. Суперечності у розвитку культури. Загальнолюдське і класове, інтернаціональне і національне у культурі. Проблема українського національного відродження і культура. Проблема єдності і різноманіття культурно-історичного процесу.

Соціалізація особистості: зміст, види, етапи, проблеми. Фактори соціалізації. Життєва позиція особистості. Виховання особистості. Соціальні норми. Соціальний контроль.

4. Завдання курсу.

- засвоєння знань, що складають зміст філософії як науки, усвідомлення системи її категорій, понять і термінів; осмислення провідних характерних особливостей філософського мислення;
- показати проблематику сучасної філософії, виділити особливості її стилю мислення; з'ясувати зв'язки сучасної філософії із болючими проблемами сучасної суспільної історії;
- пояснити зв'язки сучасної філософії із іншими напрямками інтелектуальної діяльності – наукою, релігією, мистецтвом, соціальними та політичними теоріями;
- визначити роль української філософії в розвитку української культури, позначити її зв'язок із історією світової філософії;
- виявити провідні тенденції сучасного розвитку української філософії;
- виявити особливості проявів філософського мислення у сфері осмислення засад дійсності, окреслити найважливіші особливості сучасної наукової картини світу;
- поглибити уявлення про особливості духовних процесів, що перебувають у дії, функціонують; з'ясувати зв'язок пізнання із становищем людини у світі, із її життєвою долею та перспективами;

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

предмет та функції філософії; світогляд та його історичні типи; генезис філософії та її співвідношення з іншими типами світогляду;

специфіку та структуру філософського знання; основне коло філософських проблем; категоріальні визначення буття; розвиток уявлень про матерію в історії філософії;

філософські аспекти проблеми руху; сучасні концепції простору та часу;

історичні форми діалектики; альтернативи діалектики; основні принципи діалектики та зміст основних законів діалектики; зміст парних категорій діалектики;

вміти:

розрізняти та виявляти специфіку різних типів світогляду;

пов'язувати загальні філософські проблеми з вирішенням завдань у різних галузях сучасної науки;

робити порівняльний аналіз філософського та конкретно-наукового тлумачення буття; розрізняти філософське та природознавче тлумачення поняття „матерія”;

аналізувати структуру, ознаки та основні функції свідомості; наводити конкретні приклади реальних виявлень діалектики при аналізі складних проблем психіки людини; розрізняти метафізичну та діалектичну концепції розвитку світу; наводити конкретні приклади реальних виявлень метафізики при аналізі проблем суспільства.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: доктор філософії, професор Дулін П.Г.

7. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивної методики та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. **Мова викладання:** українська.

2. ПЕДАГОГІКА

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.7	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 5</i> <i>Загальна кількість годин: 150 год.</i> <i>Тижневих годин: 3 семестр – 3 год.</i>	Нормативна Курс: II Семестр: 3 Лекції: 16 Практичні заняття: 34 Самостійна робота: 100 Вид контролю: екзамен

2. **Мета курсу:** ознайомлення студентів з системою педагогічних знань, підготовка майбутніх вчителів фізичної культури та спортивних педагогів до роботи у освітніх закладах.

3. Опис курсу.

Тема 1. Предмет педагогіки, завдання навчального курсу

Предмет і завдання педагогіки. Педагогіка як наука і мистецтво. Основні категорії педагогіки: навчання, виховання, освіта, розвиток, педагогічний процес. Джерела педагогіки.

Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Напрями розвитку сучасної педагогіки: педагогіка співробітництва, педагогіка життєтворчості, педагогіка толерантності, особистісно-орієнтована педагогіка, педагогіка рефлексії, психопедагогіка особистості та ін. Завдання педагогіки на сучасному етапі.

Тема 2. Методи науково-педагогічних дослідження

Основні методи педагогічного дослідження: спостереження, експеримент, бесіда, інтерв'ювання, анкетування, вивчення продуктів діяльності та педагогічної документації, метод узагальнених незалежних характеристик, психолого-педагогічне тестування. Характеристика окремих методів педагогічного дослідження. Вимоги до їх організації та проведення.

Тема 3. Розвиток, формування та виховання особистості.

Процес розвитку і формування особистості. Спадковість і розвиток. Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Розвиток і виховання. Людина, особа, персону, індивід, особистість, індивідуальність. Технократична і натуралістична парадигми виховання. Діяльність як чинник розвитку особистості. Провідні види діяльності школярів. Роль активності у розвитку особистості. Основні теорії розвитку особистості: біогенетичні, соціогенетичні,

взаємодії факторів, персоналістичні. Вікові періоди розвитку особистості та індивідуальні особливості учнів, їх врахування у навчально-виховному процесі.

Тема 4. Поняття про дидактику, основні її категорії, проблеми.

Дидактика – теорія освіти і навчання. Предмет дидактики. Виникнення і розвиток дидактики. Основні функції процесу навчання: освітня, виховна і розвивальна, їх єдність та шляхи реалізації. Цілі навчання.

Сутність, етапи, структура і функції навчання. Рушійна сила навчального процесу. Психологічні основи процесу навчання: структура діяльності вчителя і діяльності учнів. Навчання і пізнавальний розвиток особистості. Мотивація навчання. Пізнавальний інтерес, умови його розвитку в навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань. Типологія навчання: догматичний, пояснювально-ілюстративний тип навчання, програмоване навчання, проблемне навчання, модульне навчання, Формування понять. Формування вмій і навичок.

Тема 5. Зміст освіти в сучасній школі, тенденції його вдосконалення

Загальна характеристика змісту освіти. Об'єктивні та суб'єктивні фактори визначення змісту освіти. Теорії змісту освіти: формальної освіти, матеріальної освіти, дидактичний утилітаризм, дидактичний екземпляризм. Педагогічні вимоги до змісту освіти в сучасній школі. Освітня система в Україні. Характеристика її складових ланок. Основні джерела змісту освіти: навчальний план, навчальна програма, підручники.

Закон України “Про освіту”, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, цільова комплексна програма “Вчитель” про основні напрями розвитку вітчизняної освіти.

Тема 6. Процес навчання. Співвідношення закономірностей, принципів і правил дидактики.

Поняття про закономірності навчання. Зовнішні і внутрішні закономірності навчання. Принципи навчання як категорія дидактики. Сутність понять “закон”, “закономірність”, “принципи”.

Закон - необхідне, суттєве, стійке, повторюване відношення між явищами; внутрішній і необхідний, всезагальний і суттєвий зв'язок предметів і явищ об'єктивної дійсності; загальні, необхідні й суттєві зв'язки між предметами й процесами.

Загальні закони навчання: закон соціальної обумовленості цілей, змісту, форм і методів навчання; закон взаємозв'язку самореалізації й освітнього середовища; закон взаємозв'язку навчання, виховання й розвитку; закон обумовленості результатів навчання характером освітньої діяльності учнів; закон цілісності і єдності освітнього процесу..

Закономірності навчання – об'єктивні, суттєві, стійкі, повторювані зв'язки між складовими частинами, компонентами процесу навчання.

Принципи навчання – основні положення, що визначають зміст, організаційні форми та методи навчання відповідно до його цілей і закономірностей: науковості, систематичності й послідовності, свідомості, активності та самостійності у навчанні, наочності, ґрунтовності, зв'язку навчання з практичною діяльністю, доступності навчання та врахування індивідуальних особливостей учнів, емоційності навчання.

Тема 7. Методи навчання, їх характеристика

Поняття про метод навчання. Прийом навчання як елемент методу. Метод як багатофакторне явище. Різні підходи до характеристики методів навчання: методи навчання як способи залучення до безпосередньої практичної діяльності; як способи передачі навчальної інформації; як способи спільної діяльності вчителя і учнів із досягнення поставлених дидактичних завдань; як способи організації пізнавальної діяльності учнів; як способи стимулювання пізнавальної діяльності.

Класифікація методів навчання. Різні підходи до класифікації: за джерелами передачі й сприйняття навчального матеріалу; за основними дидактичними завданнями; за характером пізнавальної діяльності учнів; за логікою передачі й сприймання навчальної інформації; за ступенем керівництва навчальною роботою учнів.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів: словесні, наочні і практичні; індуктивні, дедуктивні; пояснювально-ілюстративні, репродуктивні,

частково-пошукові, дослідницькі, методи самостійної роботи і роботи під керівництвом учителя.

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів: методи стимулювання інтересу до навчання (пізнавальні та дидактичні ігри, навчальні дискусії тощо), методи стимулювання обов'язку і відповідальності (роз'яснення мети навчання, заохочення і покарання тощо).

Контроль, його функції і види. Методи контролю: усний, письмовий, графічний, лабораторний, практичний, програмований. Методи самоконтролю. Тестування успішності. Види тестів. Вимоги до тестових завдань. Нетрадиційні методи контролю знань, умінь і навичок учнів.

Бінарні методи навчання.

Поняття про засоби навчання. Класифікація засобів навчання. Моделі і моделювання, наочні посібники. Візуальні, аудіальні, аудіовізуальні засоби навчання, організаційно-педагогічні умови їх застосування. Засоби масової інформації та їх використання у навчальному процесі. Комп'ютер як засіб навчання.

Проблема вибору методів і засобів навчання та їх комплексного застосування. Технології навчання. Вибір методу і технології навчання залежно від дидактичних цілей, змісту навчального матеріалу, навчальних можливостей учнів, умов навчання і можливостей самого вчителя.

Тема 8. Організаційні форми навчання. Урок як основна форма навчання. Нетрадиційні форми організації навчання.

Поняття форми організації навчання. Генезис організаційних форм навчання: індивідуальна та індивідуально-групова форма навчання, групова форма навчання, класно-урочна система, белл-ланкастерська система, мангеймська система, план Трампа, дальтон-план, бригадно-лабораторна форма навчання. Становлення та розвиток класно-урочної системи. Форми навчання, їх розвиток в історії дидактики. Позаурочні форми навчання та їх характеристика. Семінари, їх функції, особливості підготовки і проведення. Практикуми, їх місце у загальній системі навчальних занять. Факультативні заняття, їх види та специфіка проведення. Навчальні екскурсії, їх організація і проведення. Додаткові групові та індивідуальні консультації. Предметні гуртки. Домашня навчальна діяльність учня. Види домашніх завдань. Вимоги до домашніх завдань.

Урок як основна форма організації навчання. Переваги та недоліки уроку. Основні вимоги до сучасного уроку: організаційні, дидактичні, психологічні, етичні, санітарно-гігієнічні. Раціональна організація навчальної праці і формування навичок інтелектуальної діяльності учнів.

Класифікація уроків. Типологія і структура уроку. Система уроків за дидактичними цілями: урок засвоєння нових знань; урок формування умінь і навичок; урок застосування умінь і навичок; урок узагальнення і систематизації знань; урок перевірки, оцінювання і корекції знань; комбінований урок.

Організація навчальної діяльності учнів на уроці. Фронтальні, групові, колективні та індивідуальні форми організації навчальної діяльності учнів.

Підготовка вчителя до уроку. Стадії (етапи) підготовки вчителя до навчального заняття. Тематичне і поурочне планування. Шляхи вдосконалення класно-урочної системи навчання.

Нетрадиційні уроки, їх особливості. Характеристика різних типів нетрадиційних уроків (уроки-консиліуми, уроки-винаходи, уроки-заліки, уроки-змагання, театралізовані уроки, уроки-ділові ігри та ін.). Шляхи підвищення ефективності уроку.

Нестандартні уроки: уроки «занурення»; урок-ділова гра; уроки - прес-конференції; уроки типу КВК; театралізовані уроки; урок-консультація; комп'ютерні уроки; уроки з груповими формами роботи; уроки взаємо навчання учнів; уроки творчості; уроки-аукціони; уроки, що ведуть учні; уроки-заліки; уроки сумніву; уроки-творчі звіти; уроки-формули; уроки-конкурси; бінарні уроки; уроки-узагальнення; уроки-фантазії; уроки-суди; уроки пошуку істини; уроки-лекції «Парадокси»; уроки-концерти; уроки-діалоги; уроки «Слідство ведуть

знавці»; уроки - рольові ігри; уроки-конференції; уроки-семінари; інтегральні уроки; уроки «кругове тренування»; міжпредметні уроки; уроки-екскурсії; урок-гра «Поле чудес».

Нестандартні уроки: уроки змістовної спрямованості; уроки на інтегративній основі; уроки міжпредметні; уроки-змагання; уроки суспільного огляду знань; уроки комунікативної спрямованості; уроки театралізовані; уроки-подорожування, уроки-дослідження; уроки з різновіковим складом учнів; уроки-ділові, рольові ігри; уроки драматизації; уроки-психотренінги.

Поняття «контроль» у дидактиці - нагляд, спостереження і перевірка успішності учнів. Завдання, функції і види педагогічного контролю. Завдання контролю: виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, ступеня відповідності отриманих умінь і навичок цілям і завданням навчального предмету; виявлення труднощів у засвоєнні учнями навчальної інформації та типових помилок з метою їх корекції та усунення; визначення ефективності організаційних форм, методів і засобів навчання; діагностування рівня готовності учнів до сприйняття нового матеріалу. Основні функції контролю за успішністю є: освітня; діагностична; виховна; розвиваюча; стимулююча; управлінська. Види контролю: попередній, поточний, періодичний (тематичний); підсумковий; заключний. Екзамени (перевідні та випускні).

Основні вимоги до перевірки і оцінки успішності: а) індивідуальний характер; б) систематичність; в) достатня кількість даних для оцінки; г) тематична спрямованість; д) об'єктивність, умотивованість оцінок; е) єдність вимог учителів; є) оптимальність; ж) всебічність.

Тема 9. Сутність виховання як педагогічного процесу

Теорія виховання як розділ педагогіки. Завдання та функції теорії виховання. Окремі теорії виховання: теорія національного виховання, теорія професійного виховання, теорія морального виховання. Поняття змісту виховання. Проблема змісту виховного процесу у сучасній школі. Сутність та особливості національної системи виховання. Мета національного виховання.

Виховання як педагогічне явище, його місце у цілісному педагогічному процесі. Поняття виховання, його специфіка, рушійні сили. Гуманний характер системи виховання в українській народній педагогіці. Сфери виховного впливу: свідомість, емоційно-почуттєва сфера, навички і звички поведінки, переконання, потреби, здібності, характер. Етапи процесу виховання. Види впливів у вихованні: цілеспрямований і стихійний; функціонально-рольовий та особистісно-орієнтований. Критерії вихованості дитини. Результати процесу виховання та методика їх виявлення. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.

Самовиховання і перевиховання як складові процесу виховання. Самовиховання - вищий етап процесу виховання. Умови і фактори, що детермінують самовиховання учнів. Рушійні сили самовиховання. Організація самовиховання учнів. Педагогічне керівництво самовихованням учнів.

Перевиховання, його функції, етапи, принципи. Категорії дітей і підлітків, які підлягають перевихованню. Педагогічно занедбані та важковиховувані діти. Причини педагогічної занедбаності і важко вихованості учнів, шляхи їх попередження і подолання.

Тема 10 . Закономірності та принципи виховання

Процес виховання як система взаємодії педагога й учня, що забезпечує розвиток особистості. Закономірності процесу виховання. Діяльність і спілкування як основа виховного процесу. Трансформація зовнішніх впливів у внутрішні процеси особистості.

Основні компоненти виховного процесу: цільовий, змістовний, операційно-діяльнісний, аналітико-результативний. Взаємозв'язок і взаємовплив компонентів виховного процесу. Особливості процесу виховання.

Поняття про принципи виховання. Різні підходи до класифікації принципів виховання.

Характеристика основних принципів виховання: цілеспрямованість, зв'язок з життям, єдність свідомості і поведінки, виховання у праці, виховання особистості у колективі, поєднання педагогічного керівництва з ініціативою і самодіяльністю учнів, повага до

особистості вихованця у поєднанні з розумною вимогливістю до нього, індивідуально-особистий підхід у вихованні, наступність, єдність педагогічних вимог школи, сім'ї та громадськості, комплексний підхід у вихованні. Взаємозв'язок принципів виховного процесу.

Відображення принципів національної спрямованості, культуровідповідності, гуманізації виховного процесу, цілісності, превентивності, акмеологічного принципу, принципів суб'єкт-суб'єктної взаємодії, особистісної орієнтації і технологізації виховного процесу у „Програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні”.

Результати процесу виховання. Їх контроль та можливості виміру. Критерії ефективності виховного процесу. Педагогічна діагностика вихованості. Методи діагностики вихованості.

Тема 11. Загальні методи виховання

Поняття про методи, прийоми і засоби виховання. Різні підходи до класифікації методів виховання (класифікації Г.Щукіної, В.Сластьоніна, М.Ярмаченка та ін.). Система методів виховання.

Методи формування суспільної свідомості. Розповідь, бесіда (групова та індивідуальна), диспут, лекція, їх характеристика, вимоги до їх використання. Приклад у вихованні, його різновидності, функції. Переконавання і навіювання у виховному процесі.

Методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки. Формування громадської думки. Привчання і вправи у виробленні способів поведінки. Постановка педагогічних вимог до учнів. Доручення. Створення виховних ситуацій, використання спонтанних виховних ситуацій.

Методи стимулювання позитивної поведінки і діяльності учнів. Змагання, заохочення і покарання, їх характеристика. Вимоги до їх застосування.

Методи контролю й аналізу ефективності виховного процесу: педагогічне спостереження, анкетування, бесіда, аналіз результатів суспільно-корисної роботи, виконання доручень, створення ситуацій для вивчення поведінки учнів. Орієнтовні програми вивчення особистості учня та учнівського колективу.

Взаємозв'язок методів виховання, умови їх оптимального вибору та застосування. Сучасні технології виховання.

Виховання учнів у процесі навчальних занять. Виховний потенціал уроку: його організація, особливості взаємодії між його учасниками, зміст навчальної праці учнів, психологічна атмосфера на уроці.

Поняття позакласної і позашкільної роботи, їх завдання. Принципи організації позакласної і позашкільної роботи. Зміст позакласної та позашкільної роботи. Гурткова робота у школі. Основні позашкільні установи, завдання та зміст їх роботи. Спільна робота школи з позашкільними навчально-виховними закладами. Роль класного керівника в організації позакласної та позашкільної роботи з учнями.

Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи, їх характеристика. Комплексні форми виховання. Взаємозв'язок різних форм позакласної і позашкільної роботи.

Характеристика окремих форм виховної роботи: година класного керівника, тематичні вечори, вікторини, вечори запитань і відповідей, політичні інформації, фестивалі, конкурси, огляди, конференції, тижні з різних предметів, зустрічі з видатними людьми тощо. Традиції народної педагогіки у позакласній і позашкільній роботі з учнями. Пошуки нових форм позакласної виховної роботи у сучасній школі.

Тема 12. Особистість і колектив. Виховання особистості в системі учнівського самоврядування.

Загальне поняття про дитячий колектив, його ознаки, функції. Основні типи дитячих колективів. Структура колективу. Загальношкільний і первинний колектив, їх структура. Офіційна і неофіційна структура колективу.

Гармонійне поєднання індивідуальних, колективних і масових форм роботи в процесі виховання особистості. А.С.Макаренко та В.О.Сухомлинський про виховання особистості в колективі. Структура, типи, динаміка розвитку колективу. Динаміка розвитку колективу. Стадії та механізми становлення виховного колективу. Закони життя колективу. Стиль і тон

колективу. Закон паралельної педагогічної дії. А.Макаренко про етапи розвитку колективу. Роль традицій, звичаїв у згуртуванні колективу. Міжособистісні стосунки у колективі. Умови успішного виховання колективних взаємин. Роль учителя у формуванні здорового психологічного клімату в учнівському колективі. Методика колективних творчих справ. Педагогіка співробітництва про створення класного колективу.

Тема 13. Основи сімейного виховання. Взаємодія школи і сім'ї.

Характеристика типів сучасної сім'ї: повна сім'я, окрема сім'я, проста сім'я, нуклеарна сім'я, складна сім'я, велика сім'я, егалітарна сім'я, авторитарна сім'я, дітоцентрична сім'я, благополучна сім'я, стабільна сім'я, дезорганізована сім'я, нестабільна сім'я, студентська сім'я, дискантна сім'я. Сім'я та її соціальні функції: репродуктивна функція, матеріальна функція, культурологічна функція, виховна функція. Вимоги до батьків як вихователів. Умови успішного виховання дітей у сім'ї. А.Макаренко про умови сімейного виховання. Типові помилки сімейного виховання. Труднощі й суперечності у сімейному вихованні дітей.

Поняття про зміст і напрями виховання у сім'ї. Розширення пізнавальних інтересів, формування духовної культури дітей. Виховання соціальної зрілості і сумлінного ставлення до праці. Формування здорового способу життя.

Засоби і методи сімейного виховання. Організація життя дитини у сім'ї. Стосунки батьків і дітей як психолого-педагогічна проблема, її типові варіанти. Причини конфліктів між батьками і дітьми. Попередження конфліктів. Умови оптимізації стосунків батьків і дітей.

Законодавство України про шлюб і сім'ю, права та обов'язки батьків щодо виховання дітей.

Тема 14. Виникнення виховання. Виховання в первісному суспільстві.

Зародження виховання. Виділення виховання як виду соціальної діяльності, причини цього явища. Особливості виховання за часів матріархату та патріархату. Зміни у вихованні за часів розмежування. Сімейне виховання.

Тема 15. Виховання і школа в Давній Греції та Давньому Римі.

Причини виникнення відмінностей у виховних системах Спарти та Афін.

Система виховання в Спарті. Зміст та методи військово-фізичного, морального, естетичного та розумового виховання у Спарті.

Система виховання в Афінах. Етапи шкільного навчання. Методи морального виховання.

Педагогічні ідеї давньогрецьких філософів Сократа, Платона, Аристотеля педагогічні погляди Квінтіліана.

Тема 16. Педагогічна система Я. А. Коменського - засновника педагогічної науки та реформатора школи.

Основні етапи педагогічної діяльності Я.А.Коменського. Загальнопедагогічні ідеї Я.А.Коменського. Ідея природовідповідності виховання. Принципи побудови школи. Типи шкіл відповідно до вікової періодизації. "Велика дидактика", „Законодворення організованої школи”. Дидактичні принципи: свідомість і активність; наочність; послідовність і систематичність.

Розробка теоретичних основ класно-урочної системи. Роль учителя. Кардинальні моральні чесноти та правила їх виховання. Шкільна дисципліна.

Тема 17. Розвиток педагогічної думки у Західній Європі у XVII-XVIII ст.

Джон Локк як класичний представник англійського просвітництва. Еміріко-сенсуалістичний характер його теорії. Теорія „чистої дошки”.

Мета виховання - виховання джентльмена. „Думки про виховання”. Засоби фізичного виховання. Дидактичні погляди Джона Локка.

Педагогічні ідеї Джона Беллєра. Поєднання навчання з промисловою та сільськогосподарською працею.

Педагогічна творчість Ж-Ж.Руссо. Вікова періодизація Руссо. Шляхи здійснення фізичного виховання відповідно до принципів природності та свободи. Сутність методу природних наслідків. Зміст та методи морального виховання. Виховання жінки.

Тема 18. Виховання, освіта та педагогічна думка у Західній Європі у XIX ст. (Й. Г. Песталоцці, Ф.-А. В. Дістервег, Й. Ф. Герbart).

Основні етапи життєвого шляху та педагогічної діяльності. Ідеї розвиваючого навчання в педагогічній концепції Й.Г.Песталоцці. Природовідповідний, гармонійний розвиток троякого роду сил людської природи як мета виховання.

Теорія елементарної освіти, розроблена Й.Г.Песталоцці. Розвиток природної любові до матері як першоелемент морального виховання. Володіння словом, числом і формою, як першоелементи розумового виховання. Розвиток рухів у суглобах як першоелемент фізичного виховання.

Роман-трактат „Лінгард і Гертруда”, педагогічні статті Й.Г.Песталоцці про сутність його Методу.

Педагогічна творчість А.Дістервега. Провідні загальнопедагогічні принципи його концепції: природовідповідність, культуровідповідність, самодіяльність.

Мета виховання за Дістервегом: розвиток самодіяльності та служіння істині, добру, красі. Моральне виховання як мета діяльності школи.

Провідні дидактичні принципи: посильності, активності і самостійності, наочності, послідовності. Виховуюче навчання. Ідеї формальної та матеріальної освіти. Методи розвиваючого навчання. Вимоги до вчителя.

Педагогічна теорія Й.Ф.Гербарта як наукова система знань про виховання та освіту. Шляхи реалізації виховуючого навчання.

Ідея багатостороннього інтересу. Структура процесу навчання. Зміст та засоби морального виховання та керування дітьми.

Тема 19. Становлення виховання та освіти в Україні з найдавніших часів до XV ст.

Освіта, писемність у слов'ян у дохристиянські часи. Хрещення Русі та його вплив на зміни у вихованні та навчанні. Типи шкіл у Київській Русі. Зміст освіти, навчальні книги.

Розвиток церковних шкіл. Форми та методи навчання у монастирських школах. Майстри грамоти. Зміст та методи навчання у школах грамоти. Педагогічні пам'ятки давньоруської літератури.

Соціально-політичні та економічні умови в Україні у XIII ст. Роль церкви та школи у визвольному русі української людності. Основні напрямки відродження українського шкільництва. Нові типи шкіл.

Період військових завоювань українських територій польськими та литовськими феодалами. Діяльність елементарних церковних шкіл, книжної справи, військової підготовки юнаків та ін.

Меценатство та книго писання як фактори розвитку освіти в поневоленій Україні

Тема 20. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження (XVI - XVIII ст.)

Утворення Речі Посполитої та уніатської церкви, зростання агресивності в освітній політиці польської держави.

Типи освітніх закладів: католицькі, протестантські парафіяльні, мандрівних дяків, січові, полкові. Виникнення слов'яно-греко-латинської школи. Острозький триязычний лицей-академія. Виникнення братських шкіл. Започаткування у їх діяльності основ класно-урочної системи.

Педагогічні погляди учителів братських шкіл І.Борецького, Л.Зизанія, П.Беренди, М.Смотрицького, Є.Славинецького.

Особливості утворення Київської братської школи. Об'єднання братської та лаврської шкіл. Просвітня діяльність П.Могили. Києво-Могилянська колегія та її вплив на розвиток науки і освіти на Україні.

Тема 21. Розвиток педагогічної думки в Україні у другій половині XIX на початку XX ст. Видатний вітчизняний педагог К. Д. Ушинський

Громадсько-педагогічний рух в Україні 60-х років XIX ст. Політика царського уряду щодо освіти українців. Школа кінця XIX – початку XX ст.

Освітньо-педагогічна діяльність М.Пирогова. Організаційна педагогічна діяльність М.Корфа. Просвітницько-педагогічна діяльність Х.Алчевської. Теорія фізичного виховання

особистості П.Лесгафта. Педагогічні ідеї у творчості українських просвітителів кінця XIX – початку XX століття (Б.Грінченко, М.Грушевський, М.Драгоманов, І.Франко, М.Коцюбинський, Леся Українка, Т.Лубенець). Особливості розвитку народної освіти в другій половині XIX – на початку XX ст. на землях Західної України.

Життєвий шлях та творча спадщина К.Д.Ушинського. Принцип народності як методологічна основа педагогічної концепції Ушинського. Ушинський про шляхи побудови народної школи та зміст її діяльності. „Про народність у громадському вихованні”, „Рідне слово”, „Три елементи школи”. Антропологічні основи побудови педагогічної системи Ушинського.

Людина – як предмет виховання. Досвід педагогічної антропології. Обґрунтування Ушинським необхідності праці в житті людини і суспільства. „Праця в її психічному та виховному значенні”.

Дидактичні погляди К.Д.Ушинського. Формальна та матеріальна освіта. Визначення мети освіти. Дидактичні принципи та методи навчання. Удосконалення теоретичних основ класно-урочної системи. Вимоги до вчителя та його підготовки.

Тема 22. Школа і педагогічна думка в 20-30-х роках XX-го ст. Педагогічна теорія та практика А. С. Макаренка.

Ліквідація неписьменності, запровадження обов’язкової початкової освіти. Становлення системи радянської освіти. Основні принципи побудови нової школи. Особливості діяльності освітньої системи на Україні у 20-ті роки.

Політика українізації (1923 –1933 роки) в освітній сфері. Пошуки нових форм та методів навчання, шляхів організації, змісту освіти. Комплексні програми. Відмова від класно-урочної системи навчання, запровадження бригадно-лабораторної та проектної форм навчання.

Заснування нових типів шкіл, робфаків, шкіл у фабрично-заводського учнівства, фабрично-заводських семирічок, шкіл селянської молоді, шкіл 10-ти річок.

Відмова від запровадження нових форм та методів навчання та початку 30-х років. Постанови „Про початкову та середню школу” (1931 р.), „Про навчальні програми та режим у початковій та середній школі” (1932 р.). Уніфікація структури загальноосвітньої школи в рамках усієї країни (1934 р.). Введення нових стабільних навчальних планів та підручників.

Розробка радянськими педагогами питань мети виховання, його змісту, форм та методів; питань діяльності дитячих та юнацьких організацій в нових соціальних умовах. Розробка теорії та практики колективного виховання.

Досягнення рівня обов’язкової неповної середньої освіти. Відмова від методичних пошуків 20-х років. Заборона педології. „Про педологічні перекручення у системі Наркомосів” (1936 р.).

Основні етапи педагогічної діяльності А.С.Макаренка. провідні фактори формування Макаренка - педагога. Макаренко про мету виховання. Діалектика цілей та методів виховання. Принципи виховання. Трудова основа виховання. Шляхи проектування життя особистості і колективу.

Теорія колективу. Провідні ознаки колективу. Етапи розвитку колективу, критерії, за якими вони визначаються. Закони розвитку, принципи, провідні умови розвитку колективу. Проблема співвідношення інтересів колективу і особистості. Самоврядування дитячого колективу. Принципи організації та діяльності дитячого самоврядування („Методика організації виховного процесу”).

Теорія та практика дисциплінування в педагогічній спадщині А.С.Макаренка („Проблеми шкільного радянського виховання”, „3 мого досвіду”).

Проблеми сімейного виховання у творчості А.С.Макаренка („Книга для батьків”, „Лекції про виховання дітей”). Статеве виховання.

Сучасні оцінки педагогічної спадщини А.С.Макаренка (Ю.П.Азаров, М.Ю.Красовицький, В.В.Кумарін, Г.Хілліг, М.Д.Ярмаченко).

Тема 23. Стан розвитку школи, освіти і педагогічної думки в Україні у другій половині XX – на початку XXI ст. Видатний український педагог В.О.Сухомлинський

Особливості стану освіти і педагогіки в Україні в період Великої Вітчизняної війни та в повоєнний період (1940-1955 рр.). Здобутки, пошуки в галузі освіти, комуністичного виховання і педагогіки в 50-80-х роках.

Відродження національної освіти у період становлення незалежної України у кінці ХХ ст. Загальнодержавна Концепція середньої загальноосвітньої школи України (1991). Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ ст.) (1993). Закон України «Про загальну середню освіту» (1999). Створення різних типів навчальних закладів: гімназій, ліцеїв, коледжів. Національна доктрина розвитку освіти України ХХІ століття.

Еволюція освітніх систем у найрозвиненіших країнах на рубежі ХХІ ст. Система освіти в США. Освітня система у Великобританії. Характеристика освітньої системи у Німеччині. Особливості освітньої системи Франції. Система освіти в Японії.

Життя і педагогічна діяльність видатного радянського українського педагога В.О.Сухомлинського.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- загальні засади педагогіки;
- поняття методів науково-педагогічного дослідження;
- фактори, що впливають на формування та розвиток особистості;
- вікові особливості школярів; сутність процесу навчання, його рушійні сили та закономірності, принципи і методи;
- зміст освіти;
- форми організації навчання;
- поняття уроку, етапів його проведення, підготовки вчителя до уроку;
- систему оцінювання;
- сутність, функції та види контролю знань учнів;
- сутність процесу виховання, його закономірності, принципи та методи;
- основи національного виховання;
- напрями всебічного розвитку особистості;
- сутність понять “особистість” і “колектив”, види колективів та етапи їх розвитку;
- усвідомлювати взаємовплив народної та наукової педагогіки, джерела історії педагогіки;
- історію становлення та освіти на різних історичних етапах в Україні та в Східній і Західній педагогічній думці;
- історію виховання і педагогіки рідного народу;
- педагогічну діяльність і погляди видатних просвітителів, освітніх діячів, учених;
- історико-педагогічні факти, відомості, що стосуються рідного краю, різних регіонів України.

вміти:

- складати програму психолого-педагогічного дослідження учня;
- визначати триєдину мету уроку; з
- знаходити індивідуальний підхід до особистості школяра на основі розуміння його вікових та індивідуальних особливостей;
- визначати рівень розвитку учнівського колективу та складати програму заходів по його розвитку;
- аналізувати одержані результати і визначити наступну педагогічну діяльність по формуванню особистості учня;
- працювати з першоджерелами, аналізувати педагогічну літературу, оперувати поняттями педагогіки, розкривати гуманістичні та демократичні засади розвитку національної школи і педагогіки у різні епохи розвитку української держави;
- співвідносити історичний досвід виховання з потребами сучасної освіти;
- виділяти найоптимальніші ідеї виховання зі спадщини минулого та творчо застосовувати їх у шкільній практиці сучасних шкіл.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі освіти Литвиненко О. М.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивної методики та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

3. ПСИХОЛОГІЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.8	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 1 семестр – 2 год.</i>	Нормативна Курс: II Семестр: 3 Лекції: 10 Практичні заняття: 30 Самостійна робота: 80 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: поглиблене ознайомлення студентів факультету фізичної культури та спорту з найголовнішими досягненнями сучасної психології; формування у майбутніх фахівців спортивного спрямування систематизованих психологічних уявлень, теоретичних знань та практичних умінь, які дозволять їм адекватно і ефективно застосовувати одержані знання в повсякденному житті, професійній діяльності тощо.

3. Опис курсу.

Тема 1. Предмет психології та її завдання, основні галузі психологічних знань. Історія розвитку психології: основні етапи. Школи, напрями, концепції в психології. Зв'язок психології з іншими науками.

Тема 2. Методи дослідження в психології. Методологічні принципи психології. Класифікація методів психології. Основні методи психології (спостереження і експеримент). Допоміжні методи психології (опитування, тестування, вивчення продуктів діяльності).

Тема 3. Мозок і психіка. Механізми психіки людини. Розвиток психіки в онтогенезі. Психіка і свідомість. Структура і функціонування центральної нервової системи людини. Загальні уявлення про основні фізіологічні механізми функціонування мозку. Сутність і

співвідношення понять «психіка» і «мозок».

Тема 4. Загальна характеристика пізнавальних психічних процесів. Відчуття та сприймання. Основні властивості відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Різновиди сприймання. Властивості сприймання.

Тема 5. Пам'ять. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Різновиди пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини. Індивідуальні особливості пам'яті.

Тема 6. Уява. Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічне підґрунтя уяви. Уява і органічні процеси. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість.

Тема 7. Увага. Мислення. Поняття про увагу. Фізіологічне підґрунтя уваги. Різновиди і форми уваги. Властивості уваги. Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Розумові дії та операції мислення. Форми мислення. Процес розуміння. Процес розв'язання завдань. Різновиди мислення. Індивідуальні особливості мислення.

Тема 8. Мовлення. Поняття про мову та її функції. Фізіологічні механізми мовної діяльності. Різновиди мовлення.

Тема 9. Почуття і емоції. Поняття про емоції і почуття. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Вираження емоцій і почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття.

Тема 10. Воля. Поняття про волю. Довільні дії та їх особливості. Аналіз складної вольової дії. Основні якості волі. Теорії волі. Безвілля, його причини і переборення. Структура вольового акту. Класифікація вольових якостей особистості.

Тема 11. Мотиваційна сфера особистості. Теорії мотивації. Спрямованість особистості. Потреби особистості. Піраміда потреб А. Маслоу. Структура активності та діяльності. Основні види діяльності та їх розвиток в онтогенезі.

Тема 12. Поняття про особистість. Особистість та індивідуально-психологічні особливості особистості. Теорії особистості. Структура особистості. Самосвідомість особистості. Мотиваційна сфера особистості. Спрямованість особистості. Рушійні сили і рівні становлення і розвитку особистості. Особистість і діяльність.

Тема 13. Особистість в групі. Міжособистісні відносини в групі. Поняття про групи. Позиція особистості у колективі. Типологія лідерів. Особливості статевої і вікової структури колективу.

Тема 14. Темперамент. Поняття про темперамент. Типи темпераментів. Основні властивості темпераменту. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. Роль темпераменту в діяльності людини.

Тема 15. Характер. Здібності. Поняття про здібності. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні передумови. Інтелект. Поняття про характер. Структура характеру. Основні риси типового характеру. Природа характеру. Формування характеру.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- основні категорії і поняття психологічної науки;
- закономірності становлення і розвитку особистості у всіх її проявах – діяльності, спілкуванні, індивідуально – психологічних властивостях тощо;
- взаємозалежність різних психічних явищ;
- методи і засоби діагностики пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери та індивідуально-психологічних властивостей особистості;
- шляхи запобігання та виходу із конфліктних ситуацій;
- особливості ефективної групової взаємодії.

вміти:

- застосовувати на практиці (в тренерській діяльності) одержані теоретичні знання з метою психодіагностики особистості;

- аналізувати ситуації, що виникають, з позиції психологічних знань, приймати оптимальні рішення щодо їх розв'язання;
- володіти основами інтерв'ювання, анкетування, опитування працівників галузі фізичної культури та спорту;
- діагностувати та аналізувати відхилення в поведінці та особистісній сфері вихованців.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: доктор наук в галузі освіти, доцент кафедри педагогіки та дитячої психології Дрозд О.В.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивної методики та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

4. ГІМНАСТИКА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.10	Характеристика навчального курсу
<p><i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 8</i></p> <p><i>Загальна кількість годин: 240 год.</i></p> <p><i>Тижневих годин: 3 семестр – 2 год., 4 семестр – 3 год.</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Курс: II</p> <p>Семестр: 3 - 4</p> <p>Лекції: 4</p> <p>Практичні заняття: 76</p> <p>Самостійна робота: 160</p> <p>Вид контролю: 3 семестр – залік, 4 семестр – екзамен</p>

2. Мета курсу: є формування фахово-педагогічних знань, умінь і навичок, які будуть необхідні для практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в учбових закладах середньої освіти та інших ланках системи фізичної культури і спорту.

3. Опис курсу.

Тема 1. Класифікація вправ для загального розвитку.

Характеристика вправ, класифікація вправ, положення ніг, стійки, сіди, положення рук, вправи без предметів, з предметами.

Тема 2. Методика навчання вправам для загального розвитку.

Спосіб навчання в цілому по показу, спосіб навчання в цілому по розповіді, спосіб навчання «по розділам», поточний спосіб проведення вправ. Особливості проведення вправ для загального розвитку з предметами. Складання комплексів вправ для загального розвитку.

Тема 3. Класифікація стройових вправ.

Призначення і особливості стройових вправ, основні найменування строю, основні групи стройових вправ (стройові прийоми, шиккування і перешикування, розмикання і змикання).

Тема 4. Методика навчання стройовим вправам

Визначення попередніх і виконавчих команд, використання методів показу, пояснювання та навчання по частинам (по розділам).

Тема 5. Загальні основи техніки.

Класифікація вправ. Силові вправи. Махові вправи. Вправи в упорі. Вправи в висі. Акробатичні вправи.

Тема 6. Техніка виконання вправ на гімнастичних снарядах.

Техніка виконання вправ на брусах паралельних, брусах різновисоких, на колоді, поперечині, коні. Техніка виконання акробатичних елементів та вільних вправ. Техніка виконання опорних стрибків.

Тема 7. Методика навчання основним гімнастичним елементам.

Мета та завдання навчання в гімнастиці. Рухові уміння і навички, Закономірності їх формування. Структура процесу навчання гімнастичним вправам. Методи навчання.

Тема 8. Страхування й допомога при виконанні вправ на гімнастичних снарядах.

Основні вимоги до застосування прийомів страхування. Прийоми страхування й допомоги при виконанні вправ на гімнастичних снарядах. Особливості страхівки і допомоги в окремих видах багатоборства.

Тема 9. Запобіжні заходи попередження травм на заняттях.

Причини травматизму на заняттях гімнастикою. Особливості травматизму в різних видах багатоборства. Методичні і організаційні вимоги до попередження травматизму на заняттях гімнастикою. Лікарський контроль.

Тема 10. Педагогічний контроль під час проведення занять з гімнастики.

Тема 11. Характеристика спортивних видів гімнастики.

Характеристика художньої гімнастики, спортивної гімнастики, спортивної акробатики. Характеристика вправ спортивних видів гімнастики, особливості вправ, значення для фізичного розвитку.

Тема 12. Значення та функції гімнастичної термінології.

Виникнення гімнастичної термінології, значення, вимоги до термінології, способи утворення термінів, правила застосування термінів, правила скорочень, терміни загально розвиваючих і вільних вправ, терміни вправ на снарядах, терміни основних акробатичних вправ, методика застосування термінології на заняттях гімнастикою, правила і форми запису вправ.

Тема 13. Організація та методика проведення уроків гімнастики з дітьми молодших класів.

Морфо-функціональні особливості дітей молодшого шкільного віку. Значення гімнастики для дітей молодшого шкільного віку. Форми занять. Зміст та методичні особливості занять. Характеристика гімнастичних вправ шкільної програми.

Тема 14. Особливості проведення підготовчої, основної та заключної частин уроку гімнастики з дітьми молодших класів.

Особливості проведення підготовчої: завдання підготовчої частини уроку, значення, зміст.

Особливості проведення основної частини уроку гімнастики: завдання основної частини уроку гімнастики, значення, зміст.

Особливості проведення заключної частин уроку гімнастики: завдання заключної частини уроку гімнастики, значення, зміст.

Тема 15. Організація та методика проведення уроків гімнастики з дітьми середніх класів.

Морфо-функціональні особливості дітей середнього шкільного віку. Значення гімнастики для дітей середнього шкільного віку. Форми занять. Зміст та методичні особливості занять. Характеристика гімнастичних вправ шкільної програми.

Тема 16. Особливості проведення підготовчої, основної та заключної частин уроку гімнастики з дітьми середніх класів.

Особливості проведення підготовчої: завдання підготовчої частини уроку, значення, зміст.

Особливості проведення основної частини уроку гімнастики: завдання основної частини уроку гімнастики, значення, зміст.

Особливості проведення заключної частин уроку гімнастики: завдання заключної частини уроку гімнастики, значення, зміст.

Тема 17. Організація та методика проведення уроків гімнастики з дітьми старших класів. Морфо-функціональні особливості дітей старшого шкільного віку. Значення гімнастики для дітей старшого шкільного віку. Форми занять. Зміст та методичні особливості занять. Характеристика гімнастичних вправ шкільної програми.

Тема 18. Особливості проведення підготовчої, основної та заключної частин уроку гімнастики з дітьми старших класів.

Особливості проведення підготовчої: завдання підготовчої частини уроку, значення, зміст.

Особливості проведення основної частини уроку гімнастики: завдання основної частини уроку гімнастики, значення, зміст.

Особливості проведення заключної частин уроку гімнастики: завдання заключної частини уроку гімнастики, значення, зміст.

Тема 19. Організація та проведення змагань з гімнастики.

Педагогічне і агітаційне значення змагань. Види змагань. Програма змагань. Складання положення змагань, заявки. Характер змагань. Правила змагань з гімнастики. Особливості проведення масових змагань. Підготовка і проведення змагань.

Тема 20. Особливості суддівства масових змагань з гімнастики.

Правила змагань.

4. Завдання курсу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Гімнастика та методика викладання» є :

Освітні:

- вивчення теоретичних основ з теорії та методики викладання гімнастики;
- оволодіння технікою виконання вправ на гімнастичних снарядах ;
- оволодіння методикою навчання вправ на гімнастичних снарядах;
- оволодіння гімнастичною термінологією;
- оволодіння методикою проведення уроку фізичної культури з елементами гімнастики, згідно з програмою загальноосвітніх середніх навчальних закладів;

Оздоровчі:

- розвиток функціональних якостей систем організму та зміцнення здоров'я студентів;
- розвиток фізичних якостей студентів;
- забезпечення високого рівня працездатності.

Виховні:

- сприяння соціальному формуванню особистості;
- виховання працелюбності, наполегливості, витримки, сили волі;
- формування почуття патріотизму.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати :

- місце та значення гімнастики у системі фізичного виховання України;
- основи техніки гімнастичних вправ;
- основи методики навчання гімнастичним вправам;
- організацію та зміст занять з гімнастики у загальноосвітній школі;
- планування та облік учбово – тренувальної роботи з гімнастики у школі;
- організацію та правила проведення змагань з гімнастики;

вміти :

- застосовувати основні методи і засоби навчання на практиці;
- технічно вірно виконувати всі вивчені вправи на гімнастичних снарядах, показуючи при цьому результати, що відповідають програмним контрольним нормативам;
- проводити загально розвиваючі вправи з предметами та без предметів;
- скласти та записати план-конспект уроку з фізичної культури по розділу «Гімнастика»;
- провести уроки з фізичної культури по розділу «Гімнастика» для молодшого, середнього та старшого шкільного віку;
- проводити секційні заняття з гімнастики;
- організувати та провести змагання з гімнастики;

- виконати технічні нормативи III розряду «категорія Б»;
- оформлювати документи планування та обліку учбово – тренувальної роботи з гімнастики у школі;

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі управління та адміністрування, майстер спорту з гімнастики Борецька Н.О.

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням сучасних методів, інтерактивних методик, комп'ютерної техніки, спортивного обладнання, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді технічних нормативів на гімнастичних снарядах, перевірка конспектів з комплексами загально розвиваючих вправ, проведення загально розвиваючих вправ різними способами, проведення стройових вправ, написання конспектів уроків для різного шкільного віку та проведення уроків фізичної культури з дітьми різного шкільного віку, написання контрольних робіт, складання комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% - набирають під час тестування.

9. Мова викладання: українська.

5. ЛЕГКА АТЛЕТИКА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.11	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 4</i>	Нормативна Курс: II Семестр: 3 Лекції: 2 Практичні заняття: 38 Самостійна робота: 80 Види контролю: екзамен
<i>Загальна кількість годин: 120 год.</i>	
<i>Тижневих годин: – 2 год.</i>	

2. Мета курсу: Метою викладання навчальної дисципліни «Легка атлетика та методика викладання» є професійна підготовка студентів до практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах, працівника в галузі фізичної культури та спорту.

3. Опис курсу.

Тема 1. Легка атлетика в загальноосвітніх навчальних закладах

Види та форми занять легкою атлетикою в закладах середньої освіти.

Урок – основна організаційна форма проведення занять з фізичної культури в школі.

Структура уроку з легкої атлетики, задачі та предметний зміст кожної її частини. Підготовка до уроку: етап попередньої підготовки. планування; етап безпосередньої підготовки. Вимоги щодо визначення задач уроку. Розробка змісту основної частини уроку. Розробка підготовчої і заключної частин уроку; оформлення конспекту. Підготовка місць занять, інвентарю та обладнання.

Організаційне забезпечення уроку. Теоретичні відомості. Домашні завдання. Контроль за навантаженням за показниками ЧСС. Активізація діяльності учнів на уроці. Форми позакласних

занять легкою атлетикою. Організація та зміст роботи секції легкої атлетики в ЗОШ.

Організація та зміст інших форм позакласних занять.

Тема 2. Біг з бар'єрами та перешкодами.

Біг на 100 м, 110 м з бар'єрами.

Історична довідка про біг з бар'єрами. Еволюція техніки та динаміка результатів. Розмітка доріжок, висота перешкод. Техніка долання бар'єру. Старт в бар'єрному бігу на 100 м та 110 м. Біг між бар'єрами.

Біг на 400 м з бар'єрами.

Особливості техніки долання бар'єрів та бігу між бар'єрами на дистанції 400 м з бар'єрами. Старт в бігу на 400 м з бар'єрами.

Правила змагань з бігу з бар'єрами.

Тема 3. Вертикальні стрибки.

Стрибок у висоту способом «фосбері-флоп».

Техніка стрибка у висоту способом «фосбері-флоп». Методика навчання техніці стрибка.

Обладнання сектору для стрибків у висоту. Правила змагань. Склад та обов'язки суддівської бригади.

Тема 4. Горизонтальні стрибки.

Потрійний стрибок з розбігу. Техніка окремих складових потрійного стрибка: «скачок», «крок», «стрибок». Методика навчання техніці потрійного стрибка.

Організація змагань зі стрибків у довжину. Правила змагань. Склад та обов'язки суддівської бригади. Техніка безпеки.

Тема 5. Довгі метання.

Метання диску.

Тримання та випуск диску. Фінальне зусилля в метанні диску. Обертальний розгін снаряду. Метання диску з повороту. Техніка безпеки.

Організація змагань з метання диску. Правила змагань. Склад та обов'язки суддівської бригади.

Тема 6. Навчальна практика.

Урок легкої атлетики в загальноосвітній школі.

Шиккування групи; складання рапорту; подавання стройових команд. Забезпечення інвентарем та підготовка місць занять. Проведення рухливих ігор та естафет з елементами легкоатлетичних вправ, відповідно до задач заняття, для школярів різних вікових груп.

Проведення підготовчої частини заняття та окремих спеціальних вправ для школярів різних вікових груп. Проведення окремих задач заняття для школярів різних вікових груп. Проведення уроку легкої атлетики для школярів різних вікових груп.

Детальний аналіз навчальної практики студентів.

Волонтерство та практичне суддівство змагань з легкої атлетики.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- технологію організації та зміст уроку фізичної культури з легкої атлетики у загальноосвітніх навчальних закладах та секціях загальноосвітніх шкіл;
- обґрунтування техніки виконання легкоатлетичних вправ, методику навчання, правила змагань, організацію суддівства;

уміти:

- технічно вірно виконувати всі вивчені легкоатлетичні вправи, показуючи при цьому результати, що відповідають програмним вимогам до рівня навчальних досягнень;
- методично вірно проводити уроки з легкої атлетики у загальноосвітніх навчальних закладах;
- організувати та провести змагання з легкої атлетики у загальноосвітньому навчальному закладі, дитячому оздоровчому таборі; виконувати обов'язки помічника судді з легкої атлетики під час змагань.

володіти:

- способами знаходження, осмислення й критичного аналізу наукової інформації в галузі фізичного виховання та легкоатлетичного спорту для творчого та креативного вирішування педагогічних завдань;
- методикою застосування в практичній діяльності професійних теоретичних знань в галузі фізичної культури та легкоатлетичного спорту;
- методикою планування навчально-виховної роботи з легкої атлетики у закладах середньої освіти з урахуванням віку, статі, рівня фізичної підготовленості учнів;
- методами організації, навчання та виховання учнів в процесі проведення уроків з легкої атлетики, позаурочних та позашкільних фізкультурно-масових та фізкультурно-спортивних заходів легкоатлетичної спрямованості в ЗОШ.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доктор філософії в галузі освіти, доцент, Заслужений тренер України, Майстер спорту СРСР Тупеев Ю.В.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, комп'ютерної техніки; індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний контроль здійснюється у вигляді опитувань, контрольних робіт, теоретичних та практичних тестувань, складання технічних та техніко-фізичних нормативів.

Підсумковий контроль у формі екзамену здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

60% балів студенти накопичують на заняттях під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на екзамені.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX.

9. Мова викладання: українська

6. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

1. Ідентифікація

Шифр: НД 1.2.12	Характеристика навчального курсу
<p><i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 5</i></p> <p><i>Загальна кількість годин: 150 год.</i></p> <p><i>Тижневих годин: 4 семестр – 3 год.</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Курс: II</p> <p>Семестр: 4</p> <p>Лекції: 14</p> <p>Практичні заняття: 36</p> <p>Самостійна робота: 100</p> <p>Вид контролю: екзамен</p>

2. Мета курсу формування у студентів конкретних знань і умінь, необхідних для успішної практичної діяльності з фізичного виховання, набуття практичних навичок, проведення навчально-виховної роботи з школярами різного віку і підготовленості, впровадження здорового способу життя і позакласної роботи згідно навчальних програм і закону України «Про фізичну культуру і спорт».

3. Опис курсу.

Тема 1. Теорія та методика фізичного виховання як навчальна та наукова дисципліна.

Характеристика ТМФВ як наукової і навчальної дисциплін. Теорія фізичного виховання. Методика фізичного виховання. Джерела та етапи розвитку ТМФВ. Зв'язок ТМФВ з іншими

науками та навчальними дисциплінами. Об'єкт, предмет вивчення і викладання. Структура навчальної дисципліни ТМФВ. Актуальні проблеми ТМФВ.

Тема 2. Основні поняття теорії та методики фізичного виховання.

Значення понятійного апарату теорії і методики фізичної культури. Базові поняття і їх взаємозв'язок: фізичний розвиток, фізична підготовка, фізична підготовленість, фізичне виховання, фізична культура, фізична освіта, рухова активність, спорт, фізична досконалість.

Тема 3. Методи дослідження ТМФВ.

Організація дослідження. Проблема або завдання. Предмет дослідження. Об'єкт і предмет дослідження. Робоча гіпотеза. Методи дослідження: теоретичний аналіз, педагогічні спостереження, педагогічний експеримент, тестування (контрольні тести), анкетування, інтерв'ю, бесіда, методи математичної статистики.

Тема 4. Характеристика і структура системи фізичного виховання.

Поняття про систему фізичного виховання, її засади. Мета і завдання фізичного виховання. Ідеологічні, науково-методичні, організаційні, методичні та програмно-нормативні основи системи фізичного виховання. Основні напрямки системи фізичного виховання. Умови функціонування системи фізичного виховання.

Тема 5. Загальні принципи системи фізичного виховання.

Загальні соціально-педагогічні принципи системи фізичного виховання. Принципи всебічного розвитку особистості: взаємозв'язок всіх аспектів виховання; забезпечення всебічного фізичного виховання; єдність загальної і спеціальної фізичної підготовки. Принцип зв'язку фізичного виховання з трудовою і військовою практикою: забезпечення максимального прикладного ефекту фізичного виховання; створення широких передумов засвоєння різноманітних форм життєдіяльності; використання можливостей фізичного виховання для трудового і морального виховання. Принцип оздоровчої спрямованості фізичного виховання: забезпечення регулярності і єдності лікувального і педагогічного контролю.

Тема 6. Засоби фізичного виховання, їх характеристика та класифікація.

Визначення поняття. Фізичні вправи як основний засіб фізичного виховання. Природні сили як допоміжний засіб фізичного виховання. Гігієнічні фактори як допоміжний засіб фізичного виховання. Зміст та форма фізичних вправ. Загальні поняття про техніку фізичних вправ. Компоненти техніки фізичних вправ. Фази виконання фізичних вправ. Характеристики рухів: просторові характеристики; часові характеристики рухів; просторово-часові характеристики; динамічні та ритмічні характеристики. Класифікація фізичних вправ. Утворення ефектів фізичних вправ. Поняття «ефект» фізичних вправ. Характеристика процесів зміни в організмі під впливом фізичних вправ: робоча фаза; фаза відносної нормалізації; редуційна фаза; кумулятивний ефект.

Тема 7. Принципи побудови процесу фізичного виховання

Визначення понять. Структура системи педагогічних принципів. Соціально-педагогічні принципи побудови процесу фізичного виховання: принцип формування фізичної культури людини; принцип гармонійного розвитку особистості; принцип зв'язку з життєдіяльністю; принцип оздоровчої спрямованості. Методичні принципи фізичного виховання: принцип свідомості й активності учнів; принцип наочності; принцип доступності й індивідуалізації; принцип систематичності. Принципи побудови занять у процесі фізичного виховання: принцип міцності і прогресування; принцип безперервності; принцип циклічності; принцип врахування вікових особливостей особистості.

Тема 9. Методи фізичного виховання

Визначення поняття: «метод», «методичний прийом», «методика», «методичний підхід». Практичні методи фізичного виховання: методи навчання рухових дій, методи вдосконалення та закріплення рухових дій, методи вдосконалення фізичних якостей. Загально-педагогічні методи в фізичному вихованні. Вербальні методи: розповідь, пояснювання, інструктування, вказівки, команди. оцінки. Методи демонстрації. Методи наочності.

Тема 9. Теоретико-методичні основи фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку

Анатомо-фізіологічні особливості молодших школярів. Мета, завдання фізичного виховання молодших школярів. Контрольні якісні показники рівня фізичної культури молодших школярів. Основи формування потреб заняттями фізичною культурою.

Тема 10. Навчальні програми з фізичної культури для початкової загальної освіти та особливості планування процесу фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку

Навчальні програми з фізичної культури для 1-4 класів, їх структура та обґрунтованість. Зміст розділів програми. Завдання фізичного виховання і засоби їх рішення. Суттєвість та значення планування.

Вимоги до складання планів: реальність, конкретність, варіативність, наступність та перспективність, простота та наочність.

Форми планування. Підготовка до планування. Вимоги до формулювання навчальних завдань: наявність цільової установки, відображення кінцевого результату навчальної діяльності.

Етапи планування. Методика розробки завдань на навчальний рік, четверть та урок.

Основні документи навчальної роботи та методика їх складання: річний план та річний план-графік; тематичний план з розділу програми; календарний план; план-конспект уроку.

Тема 11. Урок як основна форма фізичного виховання

Риси уроку. Вимоги до проведення уроку фізичної культури. Зміст уроку фізичної культури. Класифікація уроків: за направленістю фізичного виховання, за предметним змістом, за перевагою однієї із сторін фізичного виховання, за вирішенням основних завдань.

Типи уроків фізичної культури. Структура уроку фізичної культури. Методика проведення уроку. Правила побудови та проведення підготовчої, основної та заключної частини уроку.

Методи організації діяльності учнів на уроці: фронтальний, груповий, індивідуальний, колового тренування. Підготовка вчителя до уроку.

Педагогічний аналіз уроку фізичної культури як спосіб підвищення його ефективності. Навантаження на уроці. Методика його визначення та прийоми регулювання. Пульсометрія. Щільність уроку як умова досягнення необхідного навантаження

Тема 12. Особливості проведення уроку фізичного виховання у початковій школі.

Урок фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку – особливості методики, проведення та планування. Завдання фізичного виховання і засоби їх рішення. Особливості методики навчання руховим діям та розвитку рухових якостей. Роль учителя на уроці фізичної культури.

Тема 13. Позаурочні форми занять фізичними вправами учнів молодшого шкільного віку.

Завдання позаурочних форм фізичного виховання. Характеристика і методика проведення фізкультурно-оздоровчих заходів протягом навчального дня. Зміст форми та методика проведення позакласної роботи у початкових класах. Фізичне виховання поза школою. Фізичне виховання у відпочинкових дитячих таборах. Роль сім'ї у фізичному вихованні дітей. Індивідуальні самостійні заняття.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- вихідні поняття теорії фізичного виховання;
- основи української національної системи фізичного виховання;
- методику розвитку фізичних якостей з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних відмінностей фізичного розвитку та рівня фізичної підготовленості учнів;
- знати основи методики навчання техніки фізичних вправ,
- форми організації занять з фізичного виховання;
- методи управління і контролю у процесі фізичного виховання школярів;
- програмно-нормативні основи фізичного виховання в галузі освіти;
- основи планування і облік процесу фізичного виховання в школі;

вміти:

- аналізувати педагогічні явища, процеси, факти з точки зору сучасної теорії і практики фізичного виховання;
- творчо використовувати отримані знання з теорії і методики фізичного виховання при вирішенні педагогічних, навчально-виховних, науково-методичних завдань з врахуванням вікових і індивідуальних відмінностей учнів;
- використовувати педагогічні ідеї в організації процесу навчання й виховання; нормувати фізичні навантаження у фізичному вихованні з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних відмінностей, фізичного розвитку та рівня фізичної підготовленості учнів;
- здійснювати різні напрями фізичного виховання у роботі з школярами в умовах школи та позашкільних закладів освіти;
- вміло будувати взаєностосунки з учнями, батьками, колегами у процесі педагогічної та фізкультурно-спортивної діяльності;
- на практиці реалізовувати методи та форми фізкультурно-спортивної діяльності з метою формування всебічно розвинутої особистості школярів, дотримуватися техніки безпеки та виконання гігієнічних вимог до умов проведення занять з фізичної культури;
- планувати, організовувати і здійснювати роботу з фізичного виховання, вивчати, аналізувати і оцінювати рівень фізичного розвитку дітей шкільного віку;
- вирішувати теоретичні та практичні проблемні завдання з використанням сучасних методів наукового пізнання;
- формувати в учнів систему знань і свідому потребу в систематичних заняттях фізичною культурою і спортом, та в здоровому способі життя; аналізувати, узагальнювати і розповсюджувати передовий досвід, систематично підвищувати свою професійну кваліфікацію;
- здійснювати науково-дослідну та методичну роботу, орієнтуватися в спеціальній науково-педагогічній літературі згідно профілю підготовки.

володіти:

- знаннями в галузі загальної та вікової психології, вікових анатомічних, морфофункціональних та індивідуальних особливостей розвитку дітей;
- культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановці мети та вибору шляхів її досягнення; спеціальною професійною термінологією;
- способами осмислення й критичного аналізу наукової інформації.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі освіти Литвиненко О. М.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивної методики та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

7. СПОРТИВНІ ІГРИ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ**1. Ідентифікація**

Шифр: НД 1.2.13	Характеристика навчального курсу
-----------------	----------------------------------

<p><i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 9</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 3 семестр – 2 год.</i></p>	<p>Нормативна Курс: II Семестр: 3 Лекції: 0 Практичні заняття: 40 Самостійна робота: 80 Вид контролю: 3 семестр – залік;</p>
--	---

2. Мета курсу: формування у студентів цілісної системи знань та умінь щодо професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту на основі вивчення спортивних ігор (футбол, баскетбол, волейбол). Володіння навичками гри, знаннями структури гри, техніки і тактики, ігрової та змагальної діяльності, засвоєння методів навчання, необхідних для самостійної педагогічної роботи в школі.

3. Опис курсу.

Тема 16. Історичний нарис розвитку волейболу за кордоном та на Україні. Історія виникнення та розвитку волейболу за кордоном. Історія вітчизняного волейболу та розвитку волейболу на сучасному етапі в Україні. Історія виникнення та розвитку пляжного волейболу. Парковий волейбол. Еволюція правил змагань. Хроніка змагань.

Тема 17. Переміщення в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання стійкам та переміщенням.

Тема 18. подача м'яча в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання верхньої та нижньої прямої і верхньої та нижньої бокової подачі м'яча.

Тема 19. Верхня передача м'яча в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання передачі м'яча зверху.

Тема 20. Правила змагань з волейболу. Ігровий формат. Ігрові дії. Перерви, затримки та інтервали. Гравець ліберо. Поведінка учасників. Судді, їх обов'язки і офіційні жести.

Тема 21. Нижня передача м'яча в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання передачі м'яча знизу.

Тема 22. Нападаючий удар в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання нападаючим ударам.

Тема 23. Фізична підготовка у волейболі. Загальна фізична підготовка у волейболі. Розвиток фізичних якостей у волейболі. Спеціальна фізична підготовка у волейболі.

Тема 24. Блокування в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання блокуванню.

Тема 25. Тактика гри в нападі в волейболі. Аналіз та методика навчання індивідуальним діям в нападі. Аналіз та методика навчання груповим діям в нападі. Аналіз та методика навчання командним діям в нападі.

Тема 26. Тактика гри в захисті в волейболі. Аналіз та методика навчання індивідуальним діям в захисті. Аналіз та методика навчання груповим діям в захисті. Аналіз та методика навчання командним діям в захисті.

Тема 27. Організація і проведення змагань з волейболу в школі. Положення про змагання. Системи розіграшу. Виявлення переможців змагань. Правила змагань з волейболу. Суддівство.

Тема 28. Планування та звітність учбової роботи по волейболу. Види планування. Планування учбової роботи з волейболу в школі. План-конспект уроку з волейболу в школі. Звітність учбової роботи з волейболу в школі.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- місце спортивних ігор у педагогічній практиці;
- історію, сучасне становище та перспективи розвитку футболу, баскетболу, волейболу;
- техніку безпеки під час проведення занять та змагань з футболу, баскетболу, волейболу;

- методику навчання технічним елементам в футболі, баскетболі, волейболі;
  - методику навчання тактичним діям в футболі, баскетболі, волейболі;
  - системи змагань у футболі, баскетболі, волейболі;
  - особливості розвитку фізичних якостей у футболі, баскетболі, волейболі;
- вміти:**
- технічно вірно виконувати вправи футболу, баскетболу, волейболу в тренувальних та змагальних умовах, показуючи при цьому результати, що відповідають кваліфікаційним вимогам;
  - складати конспекти, готувати місце для проведення ігор, необхідний інвентар і встаткування;
  - проводити будь-якої частини уроку і заняття в цілому, згідно з програмою;
  - організовувати та проводити змагання з футболу, баскетболу, волейболу у загальноосвітньому навчальному закладі.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі освіти, Жигadlo Геннадій Біславович; доцент Кулаков Юрій Євгенович.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів:

- а) контроль засвоєння *теоретичних знань*;
- б) контроль рівня та динаміки *загальної фізичної підготовленості* студентів (виконання контрольних тестів загально-фізичної підготовки на результат);
- в) контроль рівня та динаміки *спеціальної фізичної підготовленості* студентів (виконання контрольних вправ спеціально-фізичної підготовки на результат);
- г) контроль рівня *засвоєння техніки* цілісної вправи у рухливих іграх та її складових частин;
- д) контроль рівня *інтегральної підготовленості* студента;
- е) контроль засвоєння *професійних навичок* (проведення на оцінку окремих загально розвиваючих вправ, підготовчої частини, окремих задач та цілісного навчально-тренувального заняття з спортивних ігор для різних вікових груп);
- ж) контроль засвоєння *суддівських навичок* (організація та проведення змагань, методика суддівства).

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ ВНЗ

9. АКАДЕМІЧНЕ ПИСЕМНЕ МОВЛЕННЯ (ІНОЗЕМНА МОВА)

1. Ідентифікація

Шифр: ВД 2.1.7	Характеристика навчального курсу
----------------	----------------------------------

<p><i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 6</i> <i>Загальна кількість годин: 180 год.</i> <i>Тижневих годин: 3 семестр – 2 год.</i> <i>4 семестр – 2 год.</i></p>	<p>Нормативна Курс: II Семестр: 3, 4 Практичні заняття: 60 Самостійна робота: 120 Вид контролю: 3 семестр - залік, 4 семестр - залік</p>
---	---

2. Мета курсу: формування навичок практичного володіння іноземною мовою як засобом спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обумовлена професійними потребами.

3. Опис курсу.

Кредит 1. Види спорту. Олімпійські ігри.

Тема 1. Розмовна тема: «Олімпійські ігри. Спортивна олімпіада 2016». Граматичні теми: «Перфектний подовжений вид дієслів».

Тема 2. Розмовна тема: «Гімнастика». Граматичні теми: «Дієприслівник. Герундій».

Тема 3. Розмовна тема: «Історія олімпійських ігор». Граматична тема: «Займенники».

Тема 4. Розмовна тема: Хокей. Граматична тема: Пасивний стан дієслів.

Тема 5. Розмовна тема: Катання на ковзанах та лижах. Граматична тема: Дієслова у теперішньому, минулому та майбутньому часі пасивного стану

Кредит 2. Система освіти в Україні.

Тема 1. Розмовна тема: «Політична система в Україні. Граматичні теми: « Типи речень. Питальні речення. Основні члени речення. Типи присудка».

Тема 2. Розмовна тема: «Національні символи України». Граматичні теми: «Узгодження часів. Продовжений вид дієслів. Перфектний вид дієслів».

Тема 3. Розмовна тема: «Система освіти в Україні». Граматична тема: Види дієслів. Невизначений та продовжений вид дієслів».

Тема 4. Розмовна тема: « Європейські жінки вчора і сьогодні». Граматичні теми: Система часів англійського дієслова.

Тема 5. Розмовна тема: Глобальне потепління. Граматична тема: Продовжений вид дієслів.

Кредит 3. Забруднення навколишнього середовища.

Тема 1. Розмовна тема: «Забруднення води». Граматична тема: Перфектний вид дієслів.

Тема 2. Розмовна тема: «Глобальне потепління». Граматична тема: Види дієслів.

Тема 3. Розмовна тема: «Перенаселення». Граматична тема: Модальні дієслова.

Тема 4. Розмовна тема: «Озонова діра». Граматична тема: Відмінки.

Тема 5. Розмовна тема: « Забруднення річок». Граматична тема: Власні та загальні іменники.

Кредит 4. Техніка атлетики.

Тема 1. Розмовна тема: «Легка атлетика». Граматична тема: Функції в реченні.

Тема 2. Розмовна тема: «Важка атлетика». Граматична тема: Прості, похідні та складні іменники.

Тема 3. Розмовна тема: «Види легкої атлетики». Граматична тема: Множина та однина.

Тема 4. Розмовна тема: «Види важкої атлетики». Граматична тема: Обчислювальні та необчислювані іменники.

Тема 5. Розмовна тема: «Боротьба». Граматична тема: Особа та число дієслова.

Кредит 5. Спорт у різних країнах.

Тема 1. Розмовна тема: «Спорт у Великій Британії» Граматична тема: Дієслово to have.

Тема 2. Розмовна тема: «Спорт в США». Граматична тема: Конструкція to be going to.

Тема 3. Розмовна тема: «Спорт в Австралії». Граматична тема: Прикметник в англійській мові.

Тема 4. Розмовна тема: «Спорт в Україні» . Граматична тема: Ступені порівняння прикметників.

Тема 5. Розмовна тема: «Спорт в Європі». Граматична тема: Перехід у інші частини мови.

Кредит 6. Вплив спорту на здоров'я людини.

Тема 1. Розмовна тема: «Моє ставлення до спорту». Граматична тема: Англійські числівники.

Тема 2. Розмовна тема «Мій улюблений вид спорту». Граматична тема: Кількісні числівники.

Тема 3. Розмовна тема: «Видатні спортсмени України». Граматична тема: Порядкові числівники.

Тема 4. Розмовна тема: «Спорт – моє життя». Граматична тема: Числівники від 1 до 100.

Тема 5. Розмовна тема: «Моя майбутня професія». Граматична тема: Перехід до розряду іменників.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- лексичний матеріал, що включає в себе розмовні теми, основані на текстах підручників і навчальних посібників, діалоги і питання до яких спрямовані на розвиток вмінь та навичок з усного розмовного мовлення;

-граматичний матеріал з метою забезпечення вмінь та навичок писемного мовлення;

-фонетичний матеріал для вдосконалення вимови англійських звуків та інтонації англійського речення.

уміти:

-розуміти різноманітні тексти і розкривати інформацію, що міститься в них;

-висловлюватись вільно і спонтанно, не відчуваючи браку мовних засобів для вираження думки;

-ефективно і гнучко використовувати французьку мову в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування;

-висловлюватись з необхідним ступенем деталізованості

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: ст. викладач, доктор філософії в галузі гуманітарних наук Майстренко Л.В.

7. Форми і методи навчання: Практичні заняття з використанням традиційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: англійська.

10. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ РУХЛИВИХ ІГОР

1. Ідентифікація

Шифр: ВД 2.1.8	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 3</i>	Нормативна
<i>Загальна кількість годин: 90 год.</i>	Курс: II
<i>Тижневих годин: 2 год.</i>	Семестр: 3
	Лекції: 6
	Практичні заняття: 24
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

2. Мета курсу: формування у студентів цілісної системи знань та умінь щодо професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту на основі вивчення рухливих ігор. Володіння навичками гри, знаннями структури гри, ігрової діяльності, засвоєння методів навчання, необхідних для самостійної педагогічної роботи в школі.

3. Опис курсу.

Тема 1. Гра в історії суспільства та в житті дитини. Поняття про гру. Виникнення гри, гра як засіб виховання. Гра як соціальне явище. Місце рухливих ігор у системі підготовки вчителів фізичного виховання. Вітчизняні, суспільні діячі, педагоги і вчені про рухливі ігри.

Тема 2. Методика застосування рухливих ігор в школі. Педагогічне значення рухливих ігор та їх характеристика у зв'язку з віковими особливостями гравців. Основи методики проведення рухливих ігор з дітьми різних вікових груп.

Тема 3. Методика проведення рухливих ігор для дітей молодшого шкільного віку. Організація ігор у 1-4 кл. Місце рухливих ігор на уроках фізичної культури в молодшій віковій групі. Завдання рухливих ігор. Особливості проведення рухливих ігор з дітьми 1–4-х кл. Вимоги до підбору ігор і керівництво ними. Рухливі ігри для формування культури рухів. Рухливі ігри для формування навичок пересувань. Рухливі ігри для опанування навичок оволодіння м'ячем.

Тема 4. Методика проведення рухливих ігор для дітей середнього шкільного віку. Організація ігор у 5-6 кл. Місце рухливих ігор на уроках фізичної культури в середній віковій групі. Завдання рухливих ігор. Особливості проведення рухливих ігор з дітьми 5–6-х кл. Вимоги до підбору ігор і керівництво ними. Рухливі ігри для формування культури рухів. Рухливі ігри для формування навичок пересувань. Рухливі ігри для опанування навичок оволодіння м'ячем.

Тема 5. Методика проведення рухливих ігор в позаурочний час. Методика проведення ігор на перервах. Особливості проведення ігор на шкільному святі. Використання ігор в групах подовженого дня. Вимоги до організації змагань з рухливих ігор. Особливості виконання рухливих ігор в шкільному колективі фізичної культури. Правила застосування ігор в оздоровчому таборі.

Тема 6. Рухливі ігри в спортивних гуртках. Рухливі ігри в заняттях футболу. Рухливі ігри в заняттях баскетболом. Рухливі ігри в заняттях волейболом. Рухливі ігри для розвитку спеціальних якостей в ігрових видах спорту. Використання ігор для технічної підготовки. Рухливі ігри для навчання, вдосконалення тактичним діям в ігрових видах спорту. Використання ігор для морально-вольової підготовки.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- основні поняття про ігрову діяльність;
- значення гри в житті людини й суспільства;
- місце рухливих у педагогічній практиці;
- техніку безпеки під час проведення занять та змагань з рухливих ігор;
- особливості розвитку фізичних якостей під час проведення занять з рухливих ігор.

вміти:

- підбирати рухливі ігри з урахуванням конкретних завдань кожного окремого уроку, його змісту, беручи до уваги рівень фізичної підготовленості, функціональних особливостей організму відповідно до педагогічних завдань, віком граючих і формами роботи;
- складати конспекти, готувати місце для проведення ігор, необхідний інвентар і встаткування;
- проводити будь-якої частини уроку і заняття в цілому, згідно з програмою;
- організовувати та проводити змагання з рухливих ігор.

5. Статус у навчальному плані.

Дисципліни за вибором ВНЗ.

6. Лектор: доцент Кулаков Юрій Євгенович.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ СТУДЕНТІВ (СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ)

11. МЕТОДИКА РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ

1. Ідентифікація

Шифр: ВД 2.2.5	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2.</i>	Нормативна Курс: II Семестр: 4 Лекції: 6 Практичні заняття: 24 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: формування професійних організаційних та методичних знань, вмінь і навичок, які необхідні у подальшій діяльності спеціаліста в дитячих оздоровчих закладах.

3. Опис курсу.

Кредит 1. Організація літнього оздоровлення та відпочинку дітей в Україні

Тема 1. Інструктивні матеріали та документи, що визначають характер діяльності дитячих оздоровчих закладів у літній період. Особливості виховної діяльності в літньому дитячому оздоровчому закладі. Ритуали, символи та атрибути дитячого оздоровчого закладу. Обов'язки, функції та вимоги до сучасного вожака, інструктора з фізичної культури та спорту, інструктора з плавання. Нетрадиційні форми виховних та спортивних заходів в умовах в дитячих оздоровчих закладах.

Кредит 2. Організація й методика планування роботи в дитячих оздоровчих закладах

Тема 2. Організація та методика планування фізкультурно-спортивної роботи в дитячих оздоровчих закладах. Методика планування роботи в дитячому оздоровчому таборі. Основи організації періодів зміни в дитячому оздоровчому закладі - організаційний період, основний період, заключний (підсумковий) період. Поняття про робочий план-сітку. Форми залучення дітей до планування спортивно-оздоровчої роботи у ДООЗ.

Кредит 3. Методика проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в дитячих оздоровчих закладах

Тема 3. Методика проведення фізкультурно - оздоровчої і спортивної роботи та загартування в дитячих оздоровчих закладах. Основні завдання та засоби фізичного виховання в дитячих оздоровчих закладах. Фізкультурно-оздоровча та спортивно-масова робота в ДООЗ. Зміст та планування роботи інструктора з фізичної культури та інструктора з плавання в дитячому

оздоровчому закладі. Методика проведення заходів в режимі дня (ранкова гігієнічна гімнастика, загартування, купання, плавання). Методика проведення загонових занять фізкультурою та спортом («Година фізкультури» в загонах, спортивний стрій, вправи з предметами, ігрові форми легкоатлетичних вправ).

4. Завдання курсу.

- оволодіння знаннями, практичними вміннями і навичками організації життєдіяльності дітей різного віку в умовах літнього оздоровчого дитячого табору;
- забезпечення практичної організації професійної діяльності з використанням фізичної культури як засобу здорового відпочинку та покращення фізичного розвитку підростаючого покоління;
- формування у студентів відповідальності за самостійну педагогічну діяльність;
- оволодіння методикою актуалізації і розвитку ігрової, комунікативної, пізнавальної і трудової активності, а також творчого потенціалу дітей в умовах літнього оздоровчого табору.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

Знати:

- сучасний стан та проблеми фізкультурно-оздоровчої роботи в дитячих оздоровчих закладах;
- завдання та форми фізкультурно-оздоровчої роботи в ДОЗ;
- особливості використання різних засобів оздоровлення;
- специфіку проведення масових фізкультурно-оздоровчих заходів та спортивних змагань.

Уміти:

- проводити форми фізкультурно-оздоровчої роботи в режимі дня дитячого оздоровчого закладу;
- проводити контроль за оздоровчим ефектом спортивних занять в ДОЗ;
- проводити спортивні змагання з дітьми різного віку і статі;
- програмувати спортивні заняття з використанням різних видів фізичних вправ.

Володіти:

- знаннями з теорії та методики проведення фізкультурно-оздоровчих занять в дитячому оздоровчому закладі;
- різноманітними засобами фізкультурно-оздоровчих занять (циклічних вправ, рухливих та спортивних ігор);
  - практичними навичками проведення спортивних змагань.

5. Статус у навчальному плані.

Вибіркова навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент Кулаков Ю.Є.

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням сучасних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

11. ВІЙСЬКОВА ІСТОРІЯ

1. Ідентифікація

Шифр: ВД 2.2.6	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2.</i>	Нормативна Курс: II Семестр: 4 Лекції: 8 Практичні заняття: 36 Самостійна робота: 46 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: розкриття основних етапів розвитку засобів і способів ведення збройної боротьби з найдавніших часів до наших днів. На конкретних історичних прикладах показати роль народних мас і полководців у війні, роль людини й техніки і розвитку способів збройної боротьби. Вивчити історію розвитку ЗСУ на різних історичних етапах, розвиток тактики, озброєння і форм організації сухопутних військ і на конкретних історичних прикладах їх бойової діяльності під час воєн показати роль командирів у досягненні перемоги над ворогом.

3. Опис курсу.

Тема 1: Військова історія, її складові частини.

Розвиток військового мистецтва у війнах ранньої історії, доби середньовіччя. Військова історія, її складові частини. Війни ранньої історії (I тис. до н.е. – VI ст. н.е.), доби середньовіччя. Періодизація військової історії. Походження та сутність армії. Функції армії, її форми, класифікація. Організація армій ранньої історії. Розвиток тактики у війнах ранньої історії. Система виховання та навчання.

Військове мистецтво у війнах ранньої історії. Розвиток військового мистецтва у війнах ранньої історії: Кіммерійці, скіфи, сармати. Бойовий лад. Розвиток військового мистецтва у війнах VII-XVI століття. Військове мистецтво у війнах ранньої історії. Розвиток військового мистецтва у війнах VII-XVI століття. Основні війни цього періоду та розвиток військового мистецтва в них.

Тема 2: Військове мистецтво нової доби. Війни XVII-XIX ст.

Національно-визвольна війна в Україні та тридцятирічна війна як ознаменування переходу до Нової доби. Скасування козацьких формувань та вхід України до загальноросійської воєнної системи. Склад Збройних сил. Озброєння європейських армій. Українське військо доби козацтва. Військове мистецтво епохи відродження. Початок Січі. Реєстрові козаки, козацькі охотники. Козацька доба Повстання і війни Б.Хмельницького. Гетьманщина та гетьман Іван Виговський, Війни XVII-XIX ст. Українське військо, галицька тактика. Українсько-російський договір 1654 р. Приєднання України до Росії. Початок козацької доби.

Тема 3: Війни початку XX століття. Перша світова війна. Війни періоду Української національної революції (1917-1921 рр.).

Причини та характер війни, характеристика збройних сил і плани сторін. Розвиток військового мистецтва, організації та озброєння даного періоду. Коротка характеристика кампаній Першої світової війни. Організація та військова діяльність українських січових стрільців. Перша світова війна. 1. Причини і характер війни. Характеристика збройних сил і плани сторін. Періодизація і розвиток військового мистецтва у найважливіших операціях війни. Компанії війни (1914, 1915, 1916, 1917, 1918 рр.). Військово-політичні підсумки війни. Українські січові стрільці. Військові дії 1917-1929 рр. Виникнення і зародження організації Січових стрільців. Діяльність організації Січових стрільців.

Військово-організаційне впорядкування легіонів УСС. Організаційна структура легіону УСС 1917 р.. Військові дії. Гетьманщина, анархія, директорія, погроми 1919-1920рр. Українська

Галицька армія, розвиток військового мистецтва в основних операціях. Військові дії 1919-1920 рр. Більшовики. Перший наступ, боротьба на заході, польсько-українська війна, білі. Союз Петлюри з Польщею та перемога більшовиків.

Тема 4: Розвиток Збройних сил, військового мистецтва і озброєння у міжвоєнний період (1921-1939 рр.).

Розвиток Збройних сил, військового мистецтва і озброєння у міжвоєнний період (1921-1939 рр.). Реорганізація Червоної армії після громадянської війни. Переозброєння радянських збройних сил. Розвиток військової думки та військового мистецтва. Військове будівництво в Радянському Союзі та Україні 1921-1939 рр. Військова реформа 1924-1925 рр. Розвиток озброєння та військової техніки. Військове будівництво в Україні у міжвоєнний період (1921-1939 рр.) **Карпатська Січ. Військові дії угорських військ.**

Тема 5: Друга світова війна (вересень 1939 – вересень 1945 рр.). Українці у військових формуваннях під час Другої світової війни.

Війна на Україні: перший етап Українська РСР в період перебудови (1985-1991 рр.) Війна на Україні: другий етап: напад нацистської Німеччини 22 червня 1941р.

Нацистська влада на Україні, рух опору Військово-політичні підсумки Другої світової війни. Друга світова війна (вересень 1939 – вересень 1945 рр.) Передумови виникнення Другої світової війни, німецько-польська війна. Вторгнення військ Німеччини та її союзників у СРСР: Визволення України та народів Європи. Загальний наступ Радянської Армії взимку 1943р., визволення України в 1944 році (Львівсько-Сандомирська операція). Участь українців у військових формуваннях Червоної Армії. Участь українців у партизанському русі опору. Визволення України та народів Європи (IV період). Друга світова війна (вересень 1939 – вересень 1945 рр.)

Українці у військових формуваннях під час другої світової війни. Діяльність ОУН УПА та інших військових формувань.

Тема 6. Розвиток збройних сил, озброєння, військового мистецтва після Другої світової війни і локальні війни другої половини ХХ сторіччя та початку ХХІ сторіччя.

Розвиток збройних сил, озброєння, військового мистецтва після Другої світової війни і локальні війни другої половини ХХ сторіччя.

Розвиток Збройних сил, військового мистецтва, озброєння, техніки в післявоєнний період. Особливості розвитку Збройних сил країн Західної Європи та США. Військово-політична характеристика локальних війн та регіональних конфліктів. Розвиток озброєння, бойової техніки, видів і родів військ в роки війни. Розвиток озброєння, бойової техніки та військового мистецтва в післявоєнні роки (1945-1990 рр.). Локальні воєнні конфлікти другої половини ХХ сторіччя. Розвиток Збройних сил, військового мистецтва, озброєння, техніки в післявоєнний період. Регіональні конфлікти ХХ-ХХІ сторіччя.

Тема 7. Збройні Сили України в умовах незалежної держави. Інформаційні технології ведення війни. Збройні конфлікти початку ХХІ століття.

Збройні Сили України в умовах незалежної держави. Передісторія створення, законодавча база будівництва та керівництва ЗС України, основні завдання та перспективи розвитку на сучасному етапі. Сутність і характер операцій з підтримання миру. Ведення інформаційної війни (операцій) та участь Збройних сил України в миротворчій діяльності.

Управління місією та тактика поручень. Збройні конфлікти початку ХХІ століття.

Збройні Сили України в умовах незалежної держави. Інформаційні технології ведення збройних конфліктів на початку ХХІ століття. Збройні сили України, їх структура, призначення, основні завдання та перспективи розвитку на сучасному етапі. Сутність, система управління і характер операцій з підтримання миру. Взаємостосунки Україна-НАТО. Участь ЗСУ у миротворчій діяльності.

Розвиток озброєння, бойової техніки, військового мистецтва у 2014-2020 рр. Засоби і методи ведення інформаційної війни. ООН- напрямки миротворчої діяльності.

Збройні Сили України в умовах незалежної держави. Світова миротворча діяльність та Україна. Збройні конфлікти ХХІ століття - сучасна дійсність. Збройні конфлікти ХХІ століття - сучасна дійсність. Війни 6-7 покоління та сутність їх ведення.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

Знати: найважливіші етапи військової історії України, пов'язані з його організацією (вербування чи набір, мобілізація, поділ на роди військ, озброєння і оснащення, фортифікації, структура командування і підготовка кадрів); історію військового мистецтва, принципи підготовки і ведення воєнних дій, історію воєн, застосування військ, розвиток засобів збройної боротьби і тактики підрозділів та частин сухопутних військ.

Вміти: творчо використовувати бойовий досвід, героїчні подвиги людей, здійснені у роки війни, традиції ЗСУ під час занять з організації і методики «ЗВ», в організації і проведенні військово-патріотичного виховання учнів на посаді викладача «ЗВ» та під час навчання і виховання особового складу підрозділу на посаді командира мотострілецького взводу.

Ознайомитись: з бойовими діями армій держав обох коаліцій у першій та другій світових війнах; з характерними рисами тактики й військового мистецтва у локальних війнах.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативна навчальна дисципліна із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: доктор філософії в галузі гуманітарних наук, доцент Бахтін А.М.

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням сучасних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ СТУДЕНТІВ

12. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

1. Ідентифікація

Шифр: ВД 2.3.4	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ЄКТС: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2.</i>	Вибіркова Курс: I Семестр: 3 Лекції: 8 Практичні заняття: 22 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: дати уявлення про виникнення та розвиток фізичних вправ, виникнення видів спорту, гімнастичних та спортивно – ігрових систем, Олімпійських ігор, спортивних рухів.

3. Опис курсу.

Тема 1. Значення, зміст та завдання предмету.

«Історія фізичної культури» у галузі фізичне виховання і спорт як навчальна дисципліна. Предмет її вивчення. Засоби, форми, і методи, ідеї, теорії і системи фізичного виховання. Еволюція фізичної культури і спорту з стародавніх часів до наших днів. Місце фізичної культури в загальній культурі людства. Фізичне виховання як педагогічна система фізичного удосконалення людини. Між предметні зв'язки.

Спорт як органічна частина фізичної культури. Стислий історичний огляд зародження та розвитку спорту. Зародження Стародавніх Олімпійських ігор. Відродження Олімпійських ігор сучасності. Організація Міжнародного спортивного комітету.

Міжнародні спортивні організації. Проблеми сучасного розвитку міжнародного спортивного руху. Фізична культура в Україні – її витоки, розвиток та проблеми на сучасному етапі.

Тема 2. Витоки фізичної культури. Фізична культура у первісному суспільстві.

Погляди вчених на виникнення фізичних вправ та ігор. Вплив географічного середовища, кліматичних умов на виникнення фізичних вправ. Функції фізичного виховання у первісному суспільстві. Фізичне виховання дітей та молоді. Фізична культура і обряди.

Тема 3. Фізична культура в Стародавньому світі.

Фізична культура у країнах Стародавнього Сходу: Індії, Персії, Єгипті.

Фізична культура у Стародавній Греції. Фізична культура Спарти і Афін. Погляди філософів та вчених на фізичну культуру.

Фізична культура у стародавньому Римі. Фізична культура рабовласників, народу, гладіаторів.

Тема 4. Фізична культура епохи середньовіччя.

Фізичне виховання у країнах Західної і Східної Європи. Фізичне виховання феодалів, городян, селян. Лицарські турніри, їх класифікація, значення. Відношення духовенства до фізичного виховання. Особливості фізичної культури народів Азії, Америки, Африки.

Розвиток педагогічних ідей фізичного виховання в епоху Відродження.

Тема 5. Фізична культура нового часу.

Фізичне виховання як частина загального виховання. Історія видів спорту. Погляди філософів, вчених на фізичну культуру у перший та другий періоди нового часу. Педагогічні основи буржуазної системи фізичного виховання. Розвиток гімнастичних та спортивно – ігрових систем фізичного виховання. Виникнення робочих спортивних рухів.

Тема 6. Особливості розвитку спорту нового часу.

Спортивний рух у європейських країнах та країнах Латинської Америки. Розвиток аматорського та професійного спорту. Мілітаризація фізичної культури й спорту. Тема 7.

Олімпійські ігри Стародавньої Греції.

Зародження Олімпійських ігор у Стародавній Греції. Місце проведення Стародавніх Олімпійських ігор. Організація і програми Олімпійських ігор. Участь у змаганнях, визначення переможців і нагородження. Підготовка атлетів до Олімпійських ігор. Кризисні явища у старогрецькому спорті і кінець Олімпійських ігор.

Тема 8. Відродження Олімпійських ігор сучасності. Діяльність П'єра де Кубертена.

Спроби відродження Олімпійських ігор. П'єр де Кубертен і відродження Олімпійських ігор.

Конгрес 1894 року і його роль в олімпійському русі. Створення Міжнародного олімпійського комітету.

Тема 9. Історичні особливості розвитку міжнародного олімпійського руху.

Міжнародний спортивний рух до першої світової війни. Міжнародний спортивний рух між двома світовими війнами.

Нова історична обстановка та її вплив на розвиток міжнародного спортивного руху після другої світової війни. Боротьба прогресивних сил за розширення та демократизацію міжнародного спортивного руху.

Тема 10. Особливості розвитку міжнародного спортивного руху сучасності.

Розвиток спорту і створення міжнародних спортивних об'єднань. Розвиток науки про фізичну культуру та спорт. Фізичне виховання молоді. Місце і роль спортсмена в олімпійському спорті.

Конкуренція у спорті. Засоби масової інформації та олімпійський рух.

Тема 11. Витоки фізичної культури в Україні.

Фізичне виховання скіфів, сарматів, слов'ян. Фізичне виховання Київської Русі. Фізичне виховання українських козаків у Запорізькій Січі.

Тема 12. Фізична культура та спорт в Україні у ХХ столітті.

Організація товариств з різних видів спорту. Участь українських спортсменів в олімпійському русі. Фізична культура і спорт у навчальних закладах України.

Тема 13. Україна в олімпійському русі. Проблеми та перспективи спортивного руху в Україні.

Передумови зародження і розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні. Офіційне визнання України міжнародним спортивним співтовариством. Український національний олімпійський комітет. Традиції Українського спорту. Внесок Українців в олімпійський рух.

Сучасні досягнення та проблеми українського спорту. Перспективи розвитку українського спорту. Структура, взаємозв'язок і характер діяльності фізкультурно-спортивних організацій України.

Тема 14. Спортивний рух української діаспори.

Організація українського спорту у США. Фізична культура і спорт на території західних зон окупації Німеччини у перші повоєнні роки. Українська Спортивна Централь Америки і Канади та її діяльність.

4. Завдання курсу.

Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Історія фізичної культури» є:

1. Визначення місця фізичної культури як суспільного явища і галузі в Україні.
2. Набуття знань про виникнення фізичних вправ та їх розвиток на різних етапах розвитку людського суспільства.
3. Визначення особливостей розвитку фізичної культури на різних етапах людського суспільства.
4. Набуття знань з історії виникнення Олімпійських ігор, з історії відродження Олімпійських ігор сучасності, хронології Олімпійських ігор.
5. Ознайомлення з розвитком педагогічних ідей фізичного виховання у різні епохи розвитку людського суспільства.
6. Набуття знань про розвиток спорту і міжнародного спортивного руху в період кінця ХІХ – початку ХХ століття.
7. Набуття знань про міжнародний спортивний рух і фізкультурно-спортивний рух в Україні.
8. Вивчення історії розвитку фізичної культури і спорту на Миколаївщині.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- а) історію виникнення і розвитку фізичних вправ;
- б) погляди гуманістів на фізичне виховання;
- в) гімнастичні та спортивно – ігрові системи фізичного виховання ;
- г) історію виникнення , відродження , хронологію Олімпійських ігор;
- д) виникнення видів спорту, розвиток професійного та аматорського спорту;
- е) який внесок у розвиток фізичної культури зробили видатні вчені, педагоги ХІХ –ХХ ст..

;

- ж) витоки фізичної культури України;
- з) участь України в олімпійському русі;
- і) прізвища видатних спортсменів України, Миколаївщини;

вміти:

- а) порівнювати фізичну культуру різних країн у різні періоди їх розвитку;
- б) аналізувати історичні події, які спричиняли умови для розвитку фізичної культури;
- в) використовувати знання у професійній діяльності.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент, доктор філософії в галузі управління та адміністрування, майстер спорту з гімнастики Борецька Н.О.

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням сучасних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

13. БОРОТЬБА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

1. Ідентифікація

Шифр: ВД 2.3.16	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:4</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 3</i>	Нормативна Курс: 4 Семестр: 8 Лекції: 10 год. Практичні заняття: 30 год. Самостійна робота: 80 год. Вид контролю: залік

2. Мета курсу: здобуття студентами теоретичних знань і практичних умінь та навичок з теорії і методики викладання боротьби і дзюдо, необхідних для роботи дитячо-юнацьких спортивних школах, спортивних ліцеях, командах ДСТ, вищих та середніх спеціальних учбових закладах.

3. Опис курсу.

ТЕМА 1. Методика навчання техніці видів спортивної боротьби та єдиноборств.

Мета, завдання та принципи навчання техніці видів спортивної боротьби. Мета і завдання навчання. Знання, вміння і навички борця. Процес формування рухових навичок. Особливості використання дидактичних принципів навчання в побудові учбового процесу.

Засоби і методи навчання у спортивній боротьбі. Мета і завдання навчання. Знання, вміння і навички борця. Процес формування рухових навичок. Особливості використання дидактичних принципів навчання в побудові учбового процесу.

Методика навчання загальнорозвиваючих вправ та спеціально-підготовчих вправ борців. Страхівка та самострахівка. Методика використання загально-розвиваючих і спеціально-підготовчих вправ у навчанні борців і дзюдоїстів. Методика навчання страховки та самостраховки.

Методика проведення підготовчої, основної та заключної частин занять у боротьбі. Виконання обов'язків чергового. Подача команд на протязі підготовчої частини уроку. Вправи із інших видів спорту – гімнастики, акробатики, легкої атлетики, важкої атлетики, вправи з опором, рухливі та спортивні види ігри.

Методика проведення основної частини заняття. Послідовність виконання загальнорозвиваючих, спеціально-підготовчих та змагальних вправ. Особливості основної заняття (обсяг і інтенсивність).

Особливості заключної частини заняття. Специфіка вправ, які виконуються у заключній частині заняття.

Тема 2. Особливості використання тренувальних навантажень.

Особливості використання тренувальних навантажень у спортивній боротьбі. Класифікація тренувальних навантажень. Педагогічні критерії оцінки окремих параметрів

тренувальних навантажень. Особливості планування тренувальних навантажень у спортивній боротьбі.

Особливості впливу на організм спортсменів різних за величиною, спрямованістю та специфічністю тренувальних навантажень.

Особливості впливу на організм спортсменів занять із великими тренувальними навантаженнями різної спрямованості. Методика реєстрації тренувального навантаження у борців. Планування тренувальних занять з різними навантаженнями протягом дня. Планування тренувальних навантажень і відпочинку в мікроциклах. Оволодіння уміннями і навичками проведення занять з великими тренувальними навантаженнями.

Тема 3. Фізичні якості та методика їх розвитку у спортивній боротьбі.

Сила та методика її розвитку. Режими роботи м'язів та види силових якостей. Основні фактори, що визначають рівень силових якостей. Методи, що застосовуються в процесі силової підготовки. Розвиток силових якостей в системі підготовки борця. Контроль силових якостей

Види швидкісних здібностей, форми їх прояву і фактори, що їх визначають. Етапи розвитку швидкісних здібностей. Методика розвитку швидкісних здібностей. Засоби швидкісної підготовки. Методи, що застосовуються в швидкісній підготовці борців, та їх характеристика. Контроль швидкісних здібностей.

Витривалість та методика її розвитку. Види витривалості. Джерела енергозабезпечення м'язової роботи. Фактори, що визначають рівень анаеробних можливостей. Фактори, що визначають рівень аеробних можливостей. Методика оцінки спеціальної витривалості. Методика розвитку спеціальної та загальної витривалості.

Аеробна система енергозабезпечення м'язової діяльності борців і методика її підвищення. Контроль потужності і ємності аеробних процесів. Економічність використання функціонального потенціалу. Контроль економічності.

Гнучкість і координаційні здібності, методика їх розвитку. Види і значення гнучкості. Фактори, що визначають рівень гнучкості. Методика розвитку гнучкості. Етапи розвитку гнучкості. Методика розвитку гнучкості. (Характер і чергування вправ, темп рухів, величина обтяжень, інтервали відпочинку).

Координаційні здібності спортсменів і фактори, що визначають координацію. Загальні положення методики і основні засоби поліпшення координаційних здібностей. Засоби поліпшення координаційних здібностей. Идеомоторне тренування. Методика поліпшення координаційних здібностей (складність рухів, інтенсивність роботи, тривалість окремої вправи, кількість повторів однієї вправи, тривалість і характер пауз між вправами).

Тема 4. Побудова тренувального процесу.

Основи побудови підготовки борців та єдиноборців. Система підготовки спортсменів і її структурні елементи. Загальна структура багаторічної підготовки і фактори, що її обумовлюють. Побудова підготовки борців на різних етапах багаторічного вдосконалення.

Побудова тренувального процесу на різних етапах багаторічного вдосконалення (на етапі початкової підготовки, попередньої базової, спеціалізованої базової, максимальної реалізації індивідуальних можливостей, етапі збереження досягнень).

Основні напрямки інтенсифікації підготовки в процесі багаторічного вдосконалення. Динаміка навантажень і співвідношення роботи різної направленості в процесі багаторічного вдосконалення.

Побудова програм тренувальних занять.

Загальна структура занять. Головна педагогічна направленість занять. Заняття вибіркової та комплексної направленості в процесі підготовки.

Типи занять (навчальні, тренувальні, навчально-тренувальні, відновлювальні, модельні, контрольні). Форми організації занять (індивідуальна, групова, фронтальна, вільна). Характеристика видів навантажень в заняттях.

Побудова програм мікроциклів підготовки борців та єдиноборців.

Характеристика типів мікроциклів (втягуючі, ударні, відновлювальні, підводячі, змагальні). Загальні основи чергування занять з різними за величиною і направленістю навантаженнями.

Вплив на організм спортсменів занять з різними за величиною і направленістю навантаженнями. Співвідношення в мікроциклі занять з різними за величиною і направленістю навантаженнями. Структура мікроциклів підготовки борців різних типів. Особливості побудови мікроциклів при декількох заняттях протягом дня.

Побудова програм мезоциклів підготовки борців та єдиноборців

Характеристика типів мезоциклів (втягуючі, базові, контрольні-підготовчі, перед змагальні, змагальні). Чергування мікроциклів у мезоциклі. Чергування і сумарне навантаження тижневих мікроциклів в мезоциклах різного типу на різних етапах багаторічної підготовки. Особливості побудови мезоциклів при тренуванні жінок.

Побудова річного циклу підготовки борців та єдиноборців.

Загальна структура річної підготовки. Особливості побудови річного циклу підготовки в спортивних єдиноборствах.

Особливості підготовки борців в окремому макроциклі (підготовка в підготовчому, змагальному, перехідному періоді, безпосередня підготовка до головних змагань року).

Побудова чотирьохрічного плану підготовки борців та єдиноборців.

Мета, завдання 4-х річного (олімпійського) циклу. Особливості побудови підготовки в олімпійському циклі. Динаміка навантажень в олімпійському циклі. Співвідношення роботи різної направленості в олімпійському циклі.

4. Завдання курсу:

- опанування знаннями, вміннями та навичками, що сприяють підвищенню якості підготовки спортсменів різної статі та спортивної кваліфікації;
- ознайомлення із сучасними методами навчання, тренування у різних структурних утвореннях;
- вивчення принципів та засобів відбору, управління та контроль підготовки спортсменів на етапах багаторічного вдосконалення;
- ознайомлення з методами і засобами науково-дослідної роботи.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- відомості про розвиток спортивної боротьби та єдиноборств в Україні за минулий рік;
- зміст науково-дослідної роботи тренера та послідовність її виконання;
- різновиди педагогічного експерименту та методи досліджень, що застосовуються під час підготовки спортсменів у боротьбі;
- види змагань, їх цілі і завдання, способи проведення, регламентацію;
- функції, права і обов'язки суддів, методика суддівства та спосіб визначення змагального результату;
- показники змагальної діяльності та фактори, що їх зумовлюють;
- методика визначення показників змагальної діяльності; чинники, що зумовлюють результативність техніки;
- класифікацію тренувальних навантажень, критерії їх оцінки та особливості планування у спортивній боротьбі та єдиноборствах;
- вплив на організм спортсмена навантажень різних за величиною і спрямованістю;
- фізичні якості, їх різновиди та методика їх розвитку.

вміти:

- проводити аналіз виступу українських єдиноборців на національних та міжнародних змаганнях;
- організувати та провести педагогічний експеримент;
- визначати і застосовувати відповідні методи педагогічних досліджень;
- описати виконані дослідження у власній курсовій роботі відповідно до визначених вимог;
- складати змагальну документацію, організувати суддівство змагань та виконувати обов'язки будь-якого судді з суддівської бригади;
- розрахувати показники змагальної діяльності відповідно до кожної сутички;
- проводити тренувальні заняття з навантаженнями різними за величиною і спрямованістю;
- написати план-конспекти занять спрямованих на розвиток тих чи інших фізичних якостей;

- провести тренувальне заняття згідно плану-конспекту спрямоване на розвиток фізичних якостей.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. **Лектор:** доктор філософії в галузі освіти, доцент, Заслужений тренер України, Майстер спорту СРСР Тупеев Ю.В.

7. **Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

100% балів студент накопичує на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

Перевірка, оцінювання і облік успішності студентів здійснюється у формі усного опитування та письмового (тестового) контролю на практичних заняттях.

9. **Мова викладання:** українська

14. МЕТОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ І СПОРТІ

1. Ідентифікація

Шифр.	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 4</i>	Нормативна Курс: 4 Семестр: 7 Лекції: 10 год. Практичні заняття: 30 год. Самостійна робота: 80 год. Вид контролю: залік

2. **Мета курсу:** підготовка студентів до практичної діяльності в якості фахівця в галузі фізичної культури та спорту.

3. Опис курсу.

Кредит 1. Актуальні проблеми відновлення працездатності в спортивній діяльності. Педагогічні засоби відновлення в спорті.

Тема 1. Поняття працездатності в спорті.

Тема 2. Науково-практичні аспекти застосування засобів відновлення.

Тема 3. Стомлення та його наслідки.

Тема 4. Фізіологічне обґрунтування засобів відновлення та їх спрямованість.

Тема 5. Сполучення навантажень. Механізм впливу активного відпочинку.

Тема 6. Раціональна побудова тренувального заняття. Розподіл навантажень за структурними одиницями річного циклу підготовки.

Кредит 2. Гігієнічні засоби відновлення організму.

Тема 1. Раціональне харчування спортсмена.

Тема 2. Загартування як фактор підвищення працездатності.

Тема 3. Гігієнічні умови тренувань, режим дня спортсмена.

Кредит 3. Медико-біологічні засоби відновлення працездатності спортсмена. Заборонені фармакологічні препарати та медичні маніпуляції (допінг).

Тема 1. Фармакологічні засоби профілактики перевтомлення та відновлення спортивної працездатності.

Тема 2. Спортивний масаж та його різновиди.
Тема 3. Фізіотерапевтичні процедури. Гідротерапія.
Тема 4. Застосування допінгу в спорті.
Тема 5. Кодекс ВАДА. Здійснення допінг-контролю.

Кредит 4. Психологічні засоби відновлення працездатності в спорті. Інновації в галузі відновлення працездатності спортсменів.

Тема 1. Сугестивні методи впливу на психічну сферу спортсмена.
Тема 2. Самонавіювання, аутогенне та ідеомоторне тренування.
Тема 3. Новітні методики відновлення та підвищення працездатності спортсменів (кріотерапія, баротерапія, лазерна терапія і т. ін.).

4. Завдання курсу:

Формування у студентів поглиблених знань про особливості технології планування тренувального процесу з позиції застосування відновлювальних та реабілітаційних заходів в роботі зі спортсменами різних кваліфікаційних категорій та спеціалізацій.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- методи дослідження та оцінки стану функції різних систем організму з метою оцінки загальної тренуваності;
- методи дослідження і оцінки фізичної працездатності, дослідження і оцінки стану систем організму, що лімітують працездатність;
- особливості підготовки спортсменів у різних видах спорту;
- структуру фізичної та психічної працездатності спортсмена;
- засоби та методи відновлення в спорті;

вміти:

- проводити різні функціональні проби серцево-судинної системи, визначати тип реакції на навантаження, оцінювати швидкість відновлення і адаптацію до фізичного навантаження;
- тестувати фізичну працездатність різними методами;
- проводити функціональні проби дихальної системи, оцінювати їх результати;
- планувати навчально-тренувальний процес з урахуванням специфіки відновлювання працездатності організму людини;
- застосовувати в практичній діяльності засоби та методи підвищення працездатності спортсменів;
- володіти технологіями визначення рівня працездатності та функціональної готовності спортсменів на різних етапах підготовки.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: Гетманцев Сергій Васильович, доктор філософії в галузі біології, доцент.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

100% балів студент накопичує на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

Перевірка, оцінювання і облік успішності студентів здійснюється у формі усного опитування та письмового (тестового) контролю на практичних заняттях.

9. Мова викладання: українська

15. КРАЄЗНАВЧИЙ ТА РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ

1. Ідентифікація

Шифр: ВД 2.3.18	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 4</i>	Нормативна Курс: 2 Семестр: 4 Лекції: 10 год. Практичні заняття: 30 год. Самостійна робота: 80 год. Вид контролю: залік

2. Мета курсу: є професійна підготовка студентів до практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в учбових закладах середньої освіти.

3. Опис курсу.

Кредит 1. Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності

Тема 1. Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності.

Предмет і завдання курсу, його зв'язок з іншими науками. Сутність ТКР, її місце в позакласній діяльності, зв'язок зі шкільними програмами з географії. Функції, завдання та напрямки позакласної роботи: туристично-краєзнавчий; країнознавчий; економічний; екологічний; естетичний. Інноваційні педагогічні технології в ТКР.

Тема 2. Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи.

Загальнолюдські принципи освіти та виховання в позаурочний час. Дидактичні принципи. Роль краєзнавчого принципу. Форми позакласної роботи: індивідуальні, групові й колективні; періодичні та епізодичні; стаціонарні й нестаціонарні. Методи ТКР.

Тема 3. Вікові особливості учнів і туристично-краєзнавча робота. Етапи формування особистості та фізіологія розвитку дитини. Особливості молодшого, середнього та старшого шкільного віку. Формування пізнавального інтересу, методи його стимулювання в різних вікових категорій дітей. Методи співпраці з «важкими» дітьми. Соціальна адаптація дітей у процесі позакласного виховання.

Тема 4. Педагогічні та психологічні аспекти дитячо-юнацького туризму. Функції та принципи туристично-краєзнавчої діяльності. Виховання юних туристів. Запобігання конфліктів у туристично-краєзнавчій діяльності.

Тема 5. Планування й облік роботи гуртків. Гурток як ефективний засіб формування комплексу знань за певною тематикою. Планування та облік гуртків. Розробка тематичного та календарного планів роботи гуртків. Тематика і методика проведення занять у гуртках.

Кредит 2. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи

Тема 1. Навчальна стежка. Види стежок – комплексні й тематичні. Етапи створення та облаштування навчальної стежки. Документація й правове узгодження організаційних питань створення стежки. Облаштування майданчиків для спостереження та рекреаційних зон. Просвітницька та виховна робота на стежці.

Тема 2. Організація шкільного краєзнавчого музею. Музей як провідна форма позакласної роботи. Види музеїв. Положення про створення музею при шкільному закладі. Методичні засади організації та функціонування шкільного краєзнавчого музею. Фондова й експозиційна робота. Організація лекцій, вечорів, свят на базі шкільного краєзнавчого музею. Шкільний кабінет із географії як прототип шкільного музею.

Тема 3. Місце екскурсій в організації туристично-краєзнавчої роботи. Класифікація екскурсій за тематикою, віковими особливостями екскурсантів, територією проведення тощо. Методика проведення та завдання.

Тема 4. Експедиція як форма туристично-краєзнавчої роботи. Методичні засади організації експедицій. Методика планування експедиції з дослідження пам'яток природи, історії та культури району. Організація досліджень суспільно-економічних об'єктів краю.

Тема 5. Похід як форма туристично-краєзнавчої роботи. Етапи організації та проведення походу. Розробка маршруту, комплектація матеріального забезпечення, обладнання, розробка меню. Методи польових досліджень у поході.

Тема 6. Організація масових туристичних заходів. Методичні засади проведення туристичних змагань, зльотів тощо. Поняття зльоту, туристичного свята, тематичного вечора. Організація тематичних виставок, туристично-краєзнавчих вечорів, географічних тижнів тощо.

Тема 7. Застосування ігрових прийомів у туристично-краєзнавчій роботі. Рольові, туристичні, спортивні ігри, спортивне орієнтування, змагання з техніки туризму, конкурси та вікторини з різних галузей географічного знання

Кредит 3. Туризм як галузь рекреації.

Тема 1. Загальне уявлення про рекреацію. Рекреація як соціокультурний феномен сучасного світу. Соціально-економічна сутність та основні функції рекреації. Відпочинок та рекреація: спільне та особливе.

Тема 2. Особливості рекреаційної діяльності. Рекреаційна система. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність. Основні концепти рекреаційної діяльності. Концепції рекреаційних систем. Туризм як галузь рекреаційної діяльності. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні.

Тема 3. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси. Рекреаційний потенціал території та проблеми його оцінки. Рекреаційні ресурси: загальні характеристики та основні класифікації. Специфіка туристських ресурсів.

Тема 4. Туризм як специфічна форма міжнародної торгівлі послугами.

Рекреація і відпочинок. Види діяльності людини під час відпочинку. Рекреаційне підприємство та рекреаційне господарство. Зони рекреації.

Тема 5. Туризм і регіональний розвиток. Поняття господарчий потенціал рекреації. Рекреаційне освоєння. Погляди на рекреаційну освоєність.

Кредит 4. Рекреаційні ресурси України.

Тема 1. Природно-ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення.

Поняття рекреаційний потенціал. Рекреаційний потенціал як умова розвитку рекреації. Основні властивості рекреаційного потенціалу. Природно-рекреаційний потенціал як передумова розвитку туризму. Оцінки рекреаційного потенціалу: рельєф, клімат, вода, мінеральна вода, флора та фауна, природні ресурси, культурно-історичні ресурси.

Тема 2. Територіальна структура рекреаційного комплексу України.

Територіальний характер рекреаційних систем (ТРС). Уявлення про ТРС. Погляди на розуміння ТРС. Особливості вивчення ТРС. Головне завдання ТРС. Основні функції ТРС: економічна, бюджетна, соціальна. Основні фактори територіальної організації рекреаційного господарства.

Тема 3. Курортна система України.

Рекреаційні ресурси та курортологія. Зародження і розвиток курортів. Медична кліматологія і кліматотерапія. Мінеральні води і лікувальні грязі. Лікувальне значення та методика застосування озокериту. Охорона курортних ресурсів від виснаження і забруднення.

Тема 4. Рекреаційна система Миколаївської області.

Основні підходи до визначення туристського регіону. Фактори формування туристського регіону. Статичні та динамічні фактори. Екзогенні та ендогенні фактори. Туристський регіон та регіональний туризм. Особливості розвитку регіонального туризму. Умови розвитку регіонального туризму.

Тема 5. Історико-архітектурне середовище людини і рекреація.

Культурно-історичні ресурси. Ознаки екскурсії і екскурсійний метод пізнання. Пам'ятки археології, пам'ятки мистецтва, археологічні знахідки, мінералогічні, ботанічні і зоологічні колекції, документальні пам'ятки та інші речі, предмети і документи.

Тема 6. Проблемно-методичні питання визначення величини рекреаційних навантажень на ландшафтні комплекси природно-заповідних рекреаційних територій.

Особливості формування рекреаційних ресурсів в основних природних зонах. Рекреаційне навантаження. Визначення величин рекреаційних навантажень. Рекреаційна місткість (ємність) природної території.

Тема 7. Природний рекреаційний потенціал і його визначення на прикладі Карпатського регіону.

Поняття «туристський центр». Основні підходи до вивчення туристських центрів. Поняття «центр туризму» та «туристський центр». Типологія туристських центрів. Фактори формування туристських центрів.

4. Завдання курсу:

Освітні:

- вивчення теоретичних основ краєзнавчої діяльності, та спортивного орієнтування;
- оволодіння методикою викладання краєзнавчих навичок та вмінь;
- вивчення правил змагань краєзнавчого туризму;
- організація, підготовка і проведення туристичних походів.

Оздоровчі:

- розвиток функцій них систем організму та зміцнення здоров'я;
- розвиток фізичних якостей студентів;
- підвищення працездатності студентів.

Виховні:

- сприяння соціальному формуванню особистості;
- сприяння гармонічному розвитку особистості;
- виховання працездатності, наполегливості, витримки, сили волі, патріотизму.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- місце та значення організації краєзнавчо-туристичної роботи у системі фізичного виховання України;
- історію розвитку туризму на Україні;
- організацію та зміст організації краєзнавчо-туристичної роботи у загальноосвітніх та спортивних навчальних закладах, дитячих оздоровчих таборах;

вміти:

- технічно вірно виконувати всі вивчені туристичні вправи, показуючи при цьому результати, що відповідають програмним контрольним нормативам;
- проведення секційних занять з організації краєзнавчо-туристичної роботи у секціях загальноосвітніх навчальних закладів та дитячому оздоровчому таборі;
- організувати та провести заняття з організації краєзнавчо-туристичної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі та оздоровчому таборі.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативна навчальна дисципліна із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доцент Тіхоміров Анатолій Іванович.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

100% балів студент накопичує на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX.

Перевірка, оцінювання і облік успішності студентів здійснюється у формі усного опитування та письмового (тестового) контролю на практичних заняттях.

9. Мова викладання: українська